

Jaana Gröhn & Malissa Wadunombi

**OVATKO NUORISOJENGIT OSA
NYKY-YHTEISKUNTAAMME?**
Ammattilaisten näkemyksiä nuorisojengi-ilmiöstä
Suomessa

Opinnäytetyö

Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto

Yhteisöpedagogikoulutus

2022

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Yhteisöpedagogi (AMK)
Tekijät	Jaana Gröhn & Malissa Wadunombi
Työn nimi	Ovatko nuorisojengit osa nyky-yhteiskuntaamme? Ammattilaisten näkemyksiä nuorisojengi-ilmiöstä Suomessa
Toimeksiantaja	Nuorisoalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Juvenia
Vuosi	2022
Sivut	89 sivua, liitteitä 1 sivu sivua
Työn ohjaaja	Sirpa Räikkönen

TIIVISTELMÄ

Viitteet nuorten jengiytymisestä ovat viime vuosina herättäneet yhteiskunnallista keskustelua Suomessa. Etenkin mediassa on puitu ammattilaisten eriäviä näkemyksiä siitä, onko Suomessa nuorisojengejä. Näkemysten hajanaisuuden vuoksi on tärkeää saada kokonaiskuva nuorisojengi-ilmiöstä Suomessa. Kokonaiskuva ilmiöstä helpottaa ennalta ehkäisevän työn kohdentamista, jotta nuorten jengiytymisen marginaali-ilmiö ei laajentuisi. Tässä työssä nuorisojengillä tarkoitetaan Eurogang-määritelmän mukaisia nuorten ryhmittymiä.

Opinnäytetyön tilaaja on Nuorisoalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Juvenia. Lisäksi opinnäytetyö on toteutettu yhteistyössä Nuorisotutkimusseuran Nuorten paikkataju ja huolet -hankkeen kanssa. Opinnäytetyö on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimustyö. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää ammattilaisten näkemyksiä nuorisojengi-ilmiöstä Suomessa.

Tutkimuksessa haastateltiin yhdeksää ammattilaista. Haastateltavat on valittu viidestä eri maakunnasta keskisuurista ja suurista kaupungeista. Haastattelujen litterointien jälkeen aineisto teemoiteltiin ja analysoitiin teoriasidonnaisesti.

Ammattilaisten mielestä Suomessa on nähtävillä nuorten jengiytymispyrkimyksiä, mutta myös muutamia jengejä. Kaikista haastatteluista kävi kuitenkin ilmi, että kyseessä on erittäin marginalisoitunut ilmiö. Selkeimpinä jengiytymiseen altistavina tekijöinä nousivat yhteiskunnalliset tekijät syrjäytymistekijät, ikä ja sukupuoli. Huomionarvoista tuloksissa oli sosiaalisen median vahva kytkeytyminen jengi-ilmiöön. Tulosten mukaan erilaisilla toiminnoilla kuten väkivallalla pyrittiin kasvattamaan omaa ja jengin mainetta. Yhteiskunnallisesta näkökulmasta nuorisojengien olemassaolo vähensi kansalaisten turvallisuuden tunnetta. Opinnäytetyön tulosten perusteella ammattilaisten määritelmät suomalaisista nuorisojengeistä mukailevat Eurogang-määritelmää.

Asiasanat: nuoriso, jengi, nuorisorikollisuus, yhteiskunnalliset ongelmat, sosiaaliset ongelmat

Degree title	Bachelor of Humanities
Authors	Jaana Gröhn & Malissa Wadunombi
Thesis title	Are youth gangs a part of our modern society? Professionals' views on the youth gang phenomenon in Finland
Commissioned by	Youth Research and Development Centre Juvenia
Time	2022
Pages	89 pages, 1 pages of appendices
Supervisor	Sirpa Räikkönen

ABSTRACT

In recent years the references to youth gangs have provoked social debate in Finland. There are several different points of view on this issue among professionals. These different points of view have been accentuated, especially in the media. Due to the diversity of the opinions, it is important to get an overall picture of the youth gang phenomenon in Finland. The overall picture of the phenomenon facilitates the targeting of preventive work so that the marginal phenomenon of youth ganging up would not expand. In this bachelor's thesis youth gang defined by Eurogang.

The thesis was assigned by the Youth Research and Development Centre Juvenia. In addition, the thesis has been executed in collaboration with the Finnish Youth Research Society's Nuorten paikkataju ja huolet -project. The thesis is a qualitative study. The study focuses on the views of professionals about the Finnish youth gang phenomenon. The interviewed professionals worked specifically with young people who are in a risk of criminal behaviour or behaved criminally.

The research material consists of nine thematic interviews. The professionals were selected from medium-sized and large cities and from five different provinces. After transcription of the interviews, the material was themed and analysed by using theory-based content analysis. Based on the results of the research, many professionals believe that young people in Finland are prone to forming gangs. The professionals also knew youth gangs by name. However, in all the interviews the professionals made clear it that youth gangs are a very marginalized phenomenon. Notable in the results was the strong presence of social media in the gangs. According to the results violence and crimes were used to increase one's own and the gang's reputation. The most distinct factors predisposing to joining a gang were age, gender, social exclusion and factors related to society. From the societal perspective gang phenomenon effects on people's feelings of security.

Keywords: youth, gang, juvenile crime, social problems

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	6
2.1	Nuorisojengi käsitteenä	6
2.2	Jengiytyminen ilmiönä	9
2.3	Jengiytymisen historia Suomessa	20
2.4	Jengiytymistä selittävät teorit	25
2.5	Jengiytyminen yhteiskunnallisena ongelmana	28
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	33
3.1	Tutkimuksen kohdejoukko	33
3.2	Tutkimuskysymykset	34
3.3	Tutkimusote ja aineistonkeruu menetelmä	35
3.4	Aineistonkeruuprosessi	36
3.5	Aineisto ja analyysi	38
4	TULOKSET	41
4.1	Nuorisojengi käsitteenä ja ilmiön esiintyminen Suomessa	41
4.2	Jengiytymiselle altistavat tekijät	47
4.3	Nuorisojengi-ilmiön sisällä tapahtuva toiminta	58
4.4	Jengiytymisen vaikutukset	64
4.5	Jengiytymistä ennaltaehkäisevät ja korjaavat tekijät	68
5	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	73
5.1	Pohdinta	73
5.2	Tutkimuksen luotettavuus	79
5.3	Jatkotutkimusehdotukset	80
	LÄHTEET	82

LIITTEET

Liite 1. Teemahaastattelurunko

1 JOHDANTO

Normirikkomuksia tekevästä nuorten ryhmittymisestä puhuttaessa on käytetty monenlaisia termejä: sakit, huligaanit, rikollisesti oireilevat nuorisoporukat, nuorisojengit, katujengit... Suomessa ei ole vielä muodostettu yhtenevää määritelmää nuorisojengeistä. Tämä johtuu osaltaan siitä, että porukoitumisen, jengiytymisen ja järjestäytyneen rikollisuuden raja on häilyvä. Lisäksi ilmiötä on vaikeaa tunnistaa, koska Euroopassa on käytetty Malcolm W. Kleinin johdolla laadittua Eurogang-määritelmää nuorisojengeistä. Tämä määritelmä voi olla joidenkin rikoksilla oireilevien nuorten parissa työskentelevien ammattilaisten mielestä tällä hetkellä liian radikaali Suomeen. Suomessa nuorten jengiytymiseen liittyy paljon piilorikollisuutta, kun taas esimerkiksi Ruotsissa jengit selvittelevät välejään ammuskelemalla julkisesti kaduilla. Tässä opinnäytetyössä nuorisojengitermin määrittely kuitenkin perustuu Eurogang-määritelmään ja nuoren määritelmä perustuu Suomen nuorisolakiin.

Suomessa nuorten rikollinen toiminta ja rikosten määrät on julkisessa keskustelussa liitetty jengiytymiseen, sosiaaliseen huono-osaisuuteen, huumausaineisiin, viranomaisvastaisuuteen, maahanmuuttoon sekä koronatilanteeseen (Danielsson 2022, 6). Huomiota on lisännyt median esiin nostamat raat nuorten tekemät rikokset. Erityisesti pääkaupunkiseudun poliisilaitoksilla tutkinnassa olevat katujengeihin liittyvät törkeät pahoinpitelyt ja tapon yritykset ovat aiheuttaneet keskustelua ja huolta nuorten rikollisen käyttäytymisen kehityksestä.

Nuorten syrjäytyminen ja siitä seuraavana lieveilmiönä jengiytyminen on sosiaalinen, koulutuksellinen, terveydellinen ja turvallisuuteen vaikuttava ongelma. Tämä kuvastaa nuorisojengi-ilmiön moniongelmaisuutta, joka vaatii moniammatillista, kuten nuorisotyö/kolmas sektori, oppilaitokset, terveydenhuolto, viranomaiset, näkökulmaa jengiytymisen ennaltaehkäisyyn. Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää ammattilaisten näkemyksiä nuorisojengi-ilmiöstä Suomessa. Nuorisojengi-ilmiön parissa työskentelee eri alojen ammattilaisia, jonka takia tutkimuksessa haastateltiin yhdeksää ammattilaista. Heitä yhdistää

rikollisesti oireilevien nuorten parissa työskentely. Nuorisojengi-ilmiöstä puhuttaessa keskitytään usein pääkaupunkiseutuun. Valtamediassa on havaittavissa yksittäisiä viitteitä nuorisojengeistä myös muualta Suomesta. Tämän johdosta opinnäytetyössä kartoitetaan, ovatko nuorisojengit osana yhteiskuntaa vai näyttäytykö ilmiö pääkaupunkiseudun lieveilmiönä.

Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus ja aineisto kerätään teemahaastatteluilta. Haastateltavat ammattilaiset ovat eri maakunnista, suurista ja keskisuurista kaupungeista. Teemahaastatteluilta tulleita tutkimustuloksia tarkastellaan teorioiden ja vanhempien tutkimusten pohjalta. Tällä tavalla pyritään löytämään yhtäläisyyksiä nyky-Suomessa ilmenevän nuorisojengi-ilmiön ja jo määritellyn nuorisojengi käsitteen samankaltaisuuksia. Tarkoituksena on lisätä tietoa Suomessa esiintyvistä nuorisojengi-ilmiöistä.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

2.1 Nuorisojengi käsitteenä

Nuoruusikä

Nuoruus voidaan jakaa kolmeen eri vaiheeseen ja ikäkauteen: varhaisnuoruuden vaihe 11–14-vuotiaana, keskinuoruuden vaihe 15–18-vuotiaana sekä myöhäisnuoruuden vaihe 19–25-vuotiaana. Tästä huolimatta nuoruutta on kuitenkin vaikea määritellä, sillä yksilöt kehittyvät eri tahtiin ja omalla tavallaan. (Aaltonen ym. 2003, 18.) Suomen nuorisolaki (2.1.2016/1285) määrittelee nuoriksi kaikki alle 29-vuotiaat.

Nuoruudessa on tyypillistä opetella elämään uudestaan. Tämä näkyy siten, että nuori alkaa opettelemaan oman elämänsä ohjaamista muihin ihmisiin ja ympäröivään maailmaan peilaten. Varhaisnuoruuden vaiheessa nuori käy läpi käy biologista murrosikää eli asettuu vastarintaan vanhempiaan sekä muita auktoriteetteja vastaan, luoden samanaikaisesti uusia ystävyysuhteita. Murrosikään oleellisesti kuuluva vastarinta johtuu siitä, että nuori haluaa itsenäistyä. Joten irtautuminen näyttäytyy kapinointina. Kapinoidessaan nuori kokee olevansa oma, vanhemmistaan erillinen itsensä, joka tekee itsenäisiä valintoja. (Dunderfelt 2011, 84–85.)

Itsenäistymisen ja kapinoinnin takia nuoruus on kuohunnan aikaa, jolloin risti-riitaiset sekä impulsiiviset teot ovat tavanomaisia. Nuoruusiässä tunteiden, käytöksen sekä impulssien hallinta on hyvin vaikeaa, sillä nuori on kiihtyneessä kehityksen tilassa. Tällöin kehittyvä keskushermosto ja lisääntynyt hormonitoiminta saavat aikaan sen, että nuori hakeutuu helposti vaaratilanteisiin, käyttäytyy hyvin tunnepitoisesti ja etsii intensiivisiä elämyksiä. Nämä impulssisäätelyn vaikeudet selittyvät keskushermoston kehityksellä. Keskushermostossa esimerkiksi ne etuotsalohkon alueet, jotka seulovat yllykkeitä, säätelevät käyttäytymistä sekä ennakoivat tekojen seurauksia, kehittyvät vasta myöhäisnuoruudessa ja varhaisaikuisuudessa. (Sinkkonen 2010, 41–43, 83.) Tämän seurauksena rikosten ja normirikkomusten tekeminen on niin yleisiä, että sen voisi ajatella kuuluvan osaksi normaalia nuoruutta. Normirikkomuksilla tarkoitetaan yhteiskunnan näkökulmasta kiellettyjä tekoja, joilla ei kuitenkaan ole rikosoikeudellisia seurauksia. Siitä huolimatta, että rikollisuus ja normienrikkominen nähdään osana nuoruutta, on tärkeää tiedostaa, että rikollisen käyttäytymisen tulisi olla nuoruuden ohimenevä vaihe. Marginalisoitunut osa nuorista kuitenkin jää oireilemaan toistuvasti vakavilla rikoksilla. (Moffit 1993, 689; Kinnunen 2021, 91.)

Nuorisojengi

Jengi-termiä on selittänyt muun muassa Frederic Milton Trasher (2013), Walter Miller (1982) ja Malcolm W. Klein (1997). Trasheria (2013) on pidetty jengitutkimuksen pioneerina, sillä hän on vuonna 1927 tutkinut 1 313 jengiä Yhdysvaltain Chicagossa. Hänen mukaansa jokainen jengi on omanlaisensa ja sitä selittää muun muassa erilaisuus jäsenten luonteenpiirteissä ja kasvuympäristöissä, jengien sisäisessä rakenteessa, kiinnostuksen kohteissa, toimintatavoissa ja yhteiskunnallisessa asemassa. Jengien yhdistävä tekijä on lojaalius jengiä kohtaan ja jengin johtajien voimakkaan auktoriteerin näyttäminen ja jäsenten kontrollointi jengin ollessa koolla. (Trasher 2013, 45–58.) Trasherin määritelmää täydentää antropologi Walter Miller (1982). Hänen mukaansa nuorisojengi on vähintään kolmejäseninen, lainvastaisesti toimiva ryhmä, jossa on selkeä jengin sisäinen rakenne. Lisäksi jäsenet ovat reviiritietoisia. (Covey 2010, 23–24.)

Klein ja Cheryl Maxson (1995) ovat määritelleet amerikkalaisia jengejä seuraavasti: perinteinen- (*classical or traditional*), uusperinteinen-, (*neo-classical*), kollektiivinen-, (*collective*), kompakti- (*compressed*) ja erikoistunut jengi (*specialty*). (Klein 2001, 14–17.) *Perinteinen* ja *uusperinteinen* jengi ovat hyvin samankaltaisia. Niitä yhdistää jengien suurikokoisuus, reviiritietoisuus ja selkeät alaryhmät iän (esim. alkuperäiset jäsenet, seniorit, juniorit) tai asuinalueen mukaan. Perinteinen jengi on pitkäikäinen ja sen ikäjakauma on laaja, jäsenet ovat iältään yhdeksänikävuoden ja kolmenkymmenen ikävuoden välillä. Uusperinteinen jengi on lyhytikäisempi ja ikäjakauma on pienempi. Suurin ero näiden kahden jengimuodon välillä on se, että uusperinteinen jengi tavoittelee perinteisen jengin asemaa ja mainetta. (Mts. 14–17.)

Pienempikokoisia ja lyhytikäisempiä jengejä edustavat *kollektiivinen-*, *kompakti-* ja *erikoistunut* jengi. Kollektiivinen ja kompakti jengi ovat samantyyppisiä jengejä. Niitä yhdistää se, että reviiritietoisuus on jengikohtaista ja jengeissä ei ole alaryhmiä. Kollektiivinen jengi eroaa muista jengimuodoista siten, että sen jäsenet ovat satunnainen massa nuoria ja nuoria aikuisia ilman selkeästi järjestäytyntä jengin sisäistä rakennetta. Jäseniä on noin 100. Kompaktissa jengissä jäseniä on enintään 50 ja jäsenien ikäerot ovat pieniä. Erikoistunut jengi eroaa selkeästi kaikista muista jengimuodoista siten, että rikollinen toiminta on keskittynyt tiettyntyyppiseen rikollisuuteen, esimerkiksi huumeiden myyntiin tai aatteen ympärille (skinheadit). Erikoistunut jengi on muodostunut nimenomaan rikosten tekemisen ympärille, toisin kuin muut jengit, joissa rikosten tekemotiivit ovat myös sosiaalisia. Jengi on alueellisesti sijoittunut siten, että alue palvelee jengin rikollisia tarpeita. (Klein 2001, 14–17.) Kleinin (2001, 17) mukaan näiden viiden jengityypin mukaista jengiytymistä ei ole suoraan havaittavissa Euroopassa, poikkeuksena skinheadit, jotka Klein määrittelee erikoisalakengeiksi.

Eurooppalainen jengitutkimus käynnistyi, kun Klein julkaisi vuonna 1996 tutkimusartikkelin *Gangs in the United States and Europe*, jossa hän kertoi jengien esiintymisestä Euroopassa. Artikkelin julkaisemisen jälkeen hän kutsui koolle pienen tutkijaryhmän keskustelemaan siitä, kuinka eurooppalaisia jengejä voi-

taisiin alkaa tutkimaan. (Weerman ym. 2009, 3.) Aluksi Klein (2001, 7) määritteli tutkijaryhmänsä kanssa termin *The Eurogang Paradox*, joka on suomeksi Eurogang paradoksi. Paradoksilla kuvattiin sitä, ettei Euroopassa tiedostettu katujengien olemassaoloa, koska Euroopassa kartoitettiin jengejä stereotyyppisen amerikkalaisen jengimääritelmän pohjalta (mts. 7). Tämän jälkeen Kleinin johdolla vuonna 1997 tutkijaryhmä aloitti *The Eurogang Program of Research* eli Eurogang-projektin. Projektilla haluttiin edistää jengitutkimusta Euroopassa ja luoda päälinjaukset, joiden avulla jengitutkimusta voitaisiin tulevaisuudessa jatkaa. (Weerman ym. 2009, 3.) Projektissa luotiin Eurogang-määritelmä, jonka avulla selitettiin eurooppalaisten ja amerikkalaisten nuorisojengien yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Tämän lisäksi määritelmällä eriteltiin nuorisojengit muista nuorten alakulttuureista ja harrastusporukoista. (mts. 5–6, 11.) Eurogang-projekti päätettiin kokoamalla yksimielinen määritelmä siitä, että nuorisojengi on kestäväluontoinen, katupainotteinen ryhmä, jolle rikollinen tai laiton toiminta on osa ryhmän identiteettiä. Eurogang määritelmässä otetaan huomioon myös jengiläisten ikä. Määritelmän mukaan suurimman osan jengiläisistä täytyy olla varhaisnuoruuden ja myöhäisnuoruuden välillä eli noin 11–25-vuotiaita, mutta jengiin voi kuulua myös lähes 30-vuotiaita jäseniä. (Mts. 3, 20.)

2.2 Jengiytyminen ilmiönä

Jenginuori

Tutkimukset ovat osoittaneet, että jengiin kuuluvat nuoret eivät usein kuulu osaksi valtaväestöä vaan he kuuluvat sosiaalisesti marginalisoituun tai taloudellisesti epäedullisiin ryhmiin (Covey 2010, 19). Katujengien kulttuurillisista ja kansallisista eroista huolimatta jengin jäseniä yhdistää usein seuraavat tekijät: he ovat kaupungissa asuvia pienituloisia ja johonkin etniseen vähemmistöön kuuluvia nuoria miehiä. He tulevat rikkoutuneista perheistä, joissa on heikot sisäiset suhteet, tai he ovat eläneet lastenkodissa. Nuorilla on myös alhainen koulumotivaatio ja he menestyvät heikosti koulussa, mikä selittää tulevaisuuden työttömyyttä. Heitä yhdistävät myös lainvastaiset teot nuorella iällä, kontaktit rikollisiin ryhmiin ja vankilatuomiot. Nämä tekijät lisäävät elämänhallinnan haasteita ja aiheuttavat voimakasta syrjäytymistä. (Gatti ym. 2005, 77;

Covey 2010, 32–33; Kajantie ym. 2013.) Toisin sanoen syrjäytyminen tarkoittaa huono-osaisuuden kasautumista yksilön elämässä, jolloin hän ei ole kykenevä aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi (Kajantie ym. 2013). Rikollisen käyttäytymisen ja huono-osaisuuden välillä on kriminologiassa havaittu yhteys, jolloin yhtäältä syrjäytyminen on rikollisuuden syy ja toisaalta rikollisuus on syrjäytymisen syy (Kivivuori 2009, 3).

Syrjäytymisen voi jaotella *taloudelliseen* ja *sosiaaliseen* syrjäytymiseen, jotka voivat ilmentyä erikseen tai yhdessä. Taloudellinen huono-osaisuus on kriminologisen tutkimuksen mukaan rikollisuutta selittävä tekijä. Nuorisoriikollisuuskyselyn mukaan mitä enemmän perheessä on taloudellisia vaikeuksia, sitä todennäköisemmin nuori osallistuu rikolliseen toimintaan, kuten pahoinpitelyyn, kaupasta varastamiseen tai kannabiksen käyttöön. Heikko taloudellinen tilanne enteilee myös nuoren rikoskäyttäytymisen laaja-alaisuutta eli kuinka moninaisia rikoksia nuori tekee. Huomionarvoista on se, että vanhempien työttömyys ei ole yhtä selkeästi yhteydessä nuorten rikoskäyttäytymiseen kuin perheen taloudellinen tilanne. Vaikka työttömyys heikentää perheen taloudellista tilannetta, se voi lisätä vanhempien läsnäoloa kotona, jolloin sosiaalinen kontrolli nuoren elämässä lisääntyy ja ehkäisee rikosalttiutta. Perheen taloudelliset vaikeudet voivat myös vaikuttaa epäsuorasti nuoren tulevaisuuden tavoitteisiin ja syrjäytymiseen esimerkiksi silloin, kun nuori joutuu työskentelemään koulunkäynnin ohella. (Salmi ym. 2009, 11–14.) Myös Anne Kouvonen (2002, 42–43) on todennut, että peruskoululaisilla runsas työssäkäynti (yli 10 tuntia viikossa) on yhteydessä ongelmakäyttäytymiseen.

Sosiaalinen syrjäytyminen tarkoittaa sosiaalisten siteiden ja sosiaalisen kontrollin heikkoutta tai puutetta. Sosiaalista kontrollia eli normien noudattamiseen kehottamista voivat harjoittaa viralliset tahot kuten viranomaiset, tai epäviralliset tahot kuten yhteisöt. Sosiaalisen syrjäytymisen näkökulmasta rikosalttiuteen vaikuttavat perheen hajoaminen, kyvyttömyys luottaa muihin ihmisiin sekä opettajien puutteellinen kontrolli. (Salmi ym. 2009B, 15.) Sosiaalinen syrjäytyminen ei aina johdu sosiaalisen kontrollin puutteesta, sillä myös nuoren lähiyhteisöt sekä niiden sisäiset asenteet vaikuttavat sosiaaliseen syrjäytymi-

seen. Nuoren on vaikea päästä kiinni yhteiskuntaan, jos hän esimerkiksi kuuluu sellaiseen yhteisöön, jossa työttömyys, päihdeongelmat, rikollisuus ja yhteiskuntavastaisuus ovat hallitsevassa asemassa. (Mts. 17.)

Nuoren maahanmuuttajatausta saattaa vaikeuttaa hänen kasvamistaan osaksi yhteiskuntaa, jolloin jengiytymistä selittävänä tekijänä voidaan pitää epäonnistunutta integroitumisprosessia (Vigil 2008; Covey 2010). Muun muassa James Diego Vigilin (2008, 54) mukaan maahanmuuttajien toisessa sukupolvessa on havaittavissa nuorten keskuudessa kulttuurillista vieraantumista, joka voi johtaa katujengeihin liittymiseen (mts. 54). Katujengeihin liittymistä voidaan selittää sillä, että nuorten on vaikea integroitua asuinmaahansa, koska yhteiskunnassa vallitseva kulttuuri ja nuoren kulttuuritausta eroavat toisistaan. Toisen sukupolven maahanmuuttajien jengiytymisalttiutta on selitetty ensimmäisen ja toisen sukupolven akkulturaatioprosessien eroilla. Akkulturaatiolla tarkoitetaan uuteen kulttuuriin sopeutumista. (Covey 2010, 17.)

Toisen sukupolven maahanmuuttajanuori on joko syntynyt asuinmaassaan tai hyvin nuorena maahan muuttanut, mikä painostaa nuorta ylläpitämään kotoa tulevaa kulttuuritaustaa ja samalla omaksumaan ja toimimaan isäntämaan kulttuurin mukaisesti. Ensimmäisen sukupolven maahanmuuttajien akkulturaatioprosessi on erilainen toisen sukupolven maahanmuuttajiin verrattuna. Tämä selittyy sillä, että ensimmäisen sukupolven maahanmuuttajat ovat kasvaneet yhdessä kulttuurissa ja luoneet identiteettinsä sen pohjalta. Toisin sanoen ensimmäinen sukupolvi sopeutuu uuteen kotimaahan, kun taas toinen sukupolvi kasvaa ja luo identiteettinsä kahden maan ja kulttuurin välissä. (Vigil 2008, 50.) Tästä syystä toisen sukupolven sopeutumisprosessi isäntämaan kulttuuriin aiheuttaa kielteisiä tunteita, kuten vihaa, turhautumista ja ulkopuolisuuden tunnetta (Covey 2010, 18). Toisen sukupolven maahanmuuttajanuorten jengiytymiseen voi vaikuttaa myös vanhempien taloudellinen huono-osaisuus ja rasmin kokemukset, jotka heikentävät vanhempien kykyä tasapainoisen kasvuympäristön mahdollistamiseen (Vigil 2008, 50). Näiden tekijöiden johdosta sekä vastareaktionä valtakulttuurille maahanmuuttajataustainen nuori saattaa hakeutua samankaltaisten nuorten ryhmiin, joista voi muodostua mahdollisesti

nuorisojengejä. Jengiytymisen riski on erityisesti silloin, kun maahanmuuttajataustaiseen nuoreen kohdistuu kantaväestön puolelta syrjintää esimerkiksi sosioekonomiseen asemaan perustuen. (Covey 2010, 17.)

Finn-Aage Esbensen ja Frank M. Weerman (2005, 25) tekemän tutkimuksen mukaan Euroopan sekä Amerikan alueella jengiytymisen riskitekijät ovat samankaltaisia. Myös nuorisojengiläisten taustat ovat pitkälti samankaltaisia Amerikkaa ja Alankomaita tarkastellessa. Poikkeuksena etninen tausta, joka ei näytä olevan kytköksissä nuoren jengiytymiseen, kuten Amerikassa. (Mts. 25.)

Keskusrikospoliisin tutkijan Petri Danielssonin (2020, 10) mukaan Rikos- ja pakkokeinotilastot viittaavat siihen, että suomalais- ja maahanmuuttajataustaisten tekemä väkivaltarikollisuus on kehittynyt saman tasoisesti. Maahanmuuttajataustaisilla tarkoitetaan sekä ulkomailla syntyneitä, että Suomessa ulkomaalaistaustaisille vanhemmille syntyneitä lapsia. Väkivaltarikollisuus nuorten keskuudessa on kasvanut suomalaistaustaisilla 43 % ja ulkomaalaistaustaisilla 37 % vuodesta 2015 vuoteen 2020 mennessä. Yhdenmukaisesta kehityksestä riippumatta ulkomaalaistaustaisia nuoria on ollut rikosepäilyinä huomattavasti suomalaistaustaisia nuoria enemmän. Vertailtaessa nuorten rikosepäilyjä 1000 henkilöä kohden aikavälillä 2015–2020 suomalaistaustaisten nuorten epäiltyjen määrä on 2,5 ja ulkomaalaistaustaisten 2,8 kertaisesti enemmän eli 7,0 epäilyä. Danielssonin mukaan väestöön suhteutettuna suomalais- ja maahanmuuttajataustaisten nuoren rikosepäiltyjen kasvun yhteneväisyys kuitenkin osoittaa, että maahanmuuttajataustaisten nuorten yliedustus rikosepäilyissä ei yksistään selitä Suomessa alaikäisten tekemien väkivaltarikosten kasvua. (Mts. 10–11.)

Kleinin ja Maxsonin (2006, 139–140) mukaan jengiytymisen riskitekijöitä voivat olla kaikki sellaiset tekijät tai ominaisuudet, jotka enteilevät jengiin liittymistä tai on kytköksissä jengiin kuulumiselle. Nuorisojengitutkimuksissa ei ole pystytty nimeämään vain yhtä selkeää riskitekijää, joka ennakoisi nuoren jengiin liittymistä. Vastaavasti erilaisten riskitekijöiden kasaantuminen nuoren elämässä on huomion arvoista. (Thornberry 2003, 75.)

Jengien muodostuminen ja jengirakenne

Sosiaalipsykologiassa nuorisojengin muodostumista ja käyttäytymistä voidaan selittää ryhmäpsykologisten ilmiöiden kautta, joita ovat yhteenkuuluvuus, erottuminen muista, vaikuttajayksilöiden käyttäytymisen ihannointi, omaksutut roolit, ryhmän sisäiset normit ja arvot sekä niiden hyväksyminen. (Kempainen 1997, 78.) Ihmisten ryhmäjäsennydet ovat tavanomaisesti hankittuja tai annettuja. Osa ihmisen jäsenyyksistä tulee jo syntyessä, esimerkiksi biologiset jäsenyydet kuten nais-mies-ryhmä, jossa usein asetetaan jompaankumpaan ryhmään. Biologisten jäsenyyksien lisäksi myös sosiaaliset jäsenyydet kuten kansallisuus, tulee heti syntyessä. (Matikainen 2020, 88–89.) Ihmiset luokittelevat eri ryhmiä sisä- ja ulkoryhmiin sen perusteella, kuuluvatko he itse niihin. Ryhmien jaottelua pidetään olennaisena sosiaalisen maailman jäsentämisen periaatteena. Tämä johtuu siitä, että identiteetti eli yksilön käsitys itsestään ja ominaisuuksistaan muodostuu vuorovaikutuksesta ja samaistumisesta muihin ihmisiin ja ryhmiin. (Helkama, ym. 2020, 182–184, 358; Matikainen 2020, 88.)

Identiteetti siis voidaan jakaa henkilökohtaiseen ja sosiaaliseen identiteettiin. Henkilökohtainen identiteetti tarkoittaa niitä ominaisuuksia, jotka tekevät yksilöstä ainutlaatuisen. Henri Tajfelin (1979) kehittämän sosiaalisen identiteetin teorian keskeisenä ajatuksena on se, että identiteetti ei rakennu ainoastaan ihmisen käsityksestä itsestään vaan siihen kuuluu myös sosiaalinen näkökulma, joka perustuu ihmisen ryhmäjäsennyksiin (Helkama ym. 2020, 182–184). Ryhmäjäsennyden lisäksi sosiaalisen identiteetin rakentuu arvoista, tunteista ja merkityksistä, joita ihminen liittää ryhmiinsä. Sosiaalinen identiteetti viittaa siis ominaisuuksiin, jotka yhdistävät ryhmän jäseniä, mutta joiden avulla ryhmä voidaan erottaa muista ihmisistä ja ryhmistä. Etenkin viime vuosikymmeninä ryhmäilmiöitä on alettu selittämään sosiaalisen identiteetin teorian näkökannasta. (Matikainen 2020, 88; Helkama ym. 2020, 182–184.)

Nuoruusiässä ikätovereihin samaistuminen ja ryhmiin kuuluminen on osa kehitystä. Kehityksen kannalta vertaisryhmä on tärkeä, koska se mahdollistaa nuoren itsenäistymisen. Tämän vuoksi jengiytyminen on luonnollinen ilmiö,

koska se on ympäristön tarkastelua vertaisryhmässä. Tietyissä kaupunginosissa ja lähiöissä voi esiintyä ylisukupolvisia jengejä, jolloin nuoret omaksuvat jengien säännöt vanhempiensa käyttäytymisen kautta. Ylisukupolvisuudesta johtuen jengiytyneillä nuorilla on usein samanlainen tausta ja elämänkokemukset, jolloin heidän on luontevaa samaistua toisiinsa. (Kemppinen 1997, 75–79.)

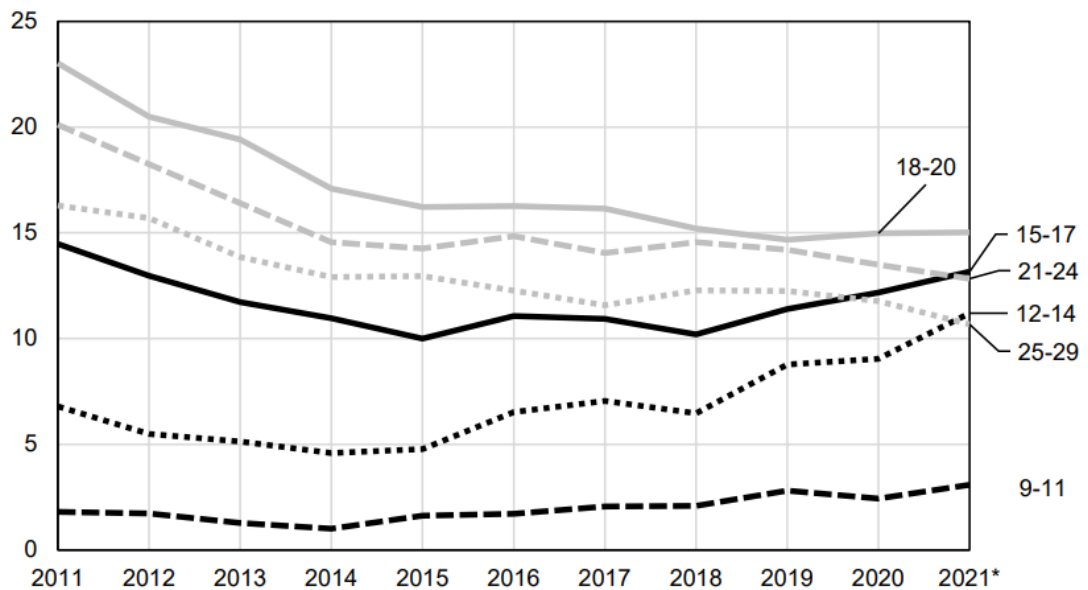
Sonja Sjögren Burmanin (2008, 26) kertoo tutkimuksessaan ”Rikolliset nuorisojengit”, toisenlaisen näkökulman jengien muodostumiselle. Hänen mukaansa nuorisojengit muodostuvat spontaanisti. samaan nuorisoryhmään kuuluvien jäsenien hakeutuessa konflikteihin muiden ihmisten kanssa. Sjögren Burman kuvaa jengin muodostuvan muutaman ihmisen muodostamasta ytimestä, jonka ympärillä on iso joukko vaihtuvia jäseniä. Jengissä vallitsee voimakas me-henki, joka luo jengille raamit ja etäännyttää jengin muusta yhteiskunnasta vahvistaen jengi-identiteettiä. Tämä selittyy sillä, että tappeluissa ynnä muissa rikoksissa jäsenten keskinäiset siteet vahvistuvat entisestään. (Mts. 26.)

Pertti Kemppisen (1997) mukaan jengiin liittymisessä on kyse ”psykologisesta ja sosiaalisesta puutostilasta, minkä vuoksi haetaan tiettyä korvikekäyttämistä”. Nuorella on tarve kokea itsensä tärkeäksi ja hyväksytyksi. Mikäli ympäristö (koulu, perhe, harrastukset, yhteiskunta) ei kykene vastaamaan tähän tarpeeseen, nuori voi hakeutua korvaavaan toimintaan. Tämä toiminta voi olla yhteiskunnan normien näkökulmasta kielteistä. (Kemppinen 1997, 78.) Sjögren Burman (2008, 26) tukee Kemppisen näkemystä siitä, että nuoret, jotka eivät koe tullessa kuulluksi, ovat taipuvaisia hakeutumaan rikollisiin ryhmiin. Tämän lisäksi jengiytymistä aiheuttavat heikot sosiaaliset siteet ja vaikeudet pärjätä yhteiskunnassa. (Mts. 26.) Näin jengi voi olla nuoren elämässä selviytymiskeino, joka pitää nuoren hajonnutta identiteettiä koossa. Hajonneen identiteetin takia, nuori saattaa ylläpitää koviksen mainetta jengissä. Todellisuudessa kovan maineen ylläpito johtuu siitä, että nuori pyrkii peittämään sillä heikon itsetuntonsa. (Kemppinen 1997, 78, 81, 88.)

Toiminta

Suomessa nuorisrikollisuus on ollut yleisesti laskussa, mutta alaikäisten tekemät väkivaltarikokset ovat lisääntyneet huomattavasti vuodesta 2015 alkaen (kuva 1). Väkivaltarikollisuuden lisääntyminen näkyy erityisesti alle 15-vuotiaiden keskuudessa. Väestöön suhteutettuna 9–11-vuotiaiden rikosepäilyt ovat kasvaneet 90 prosenttia ja 12–14-vuotiaiden jopa 134 prosenttia vuodesta 2015 vuoteen 2021 mennessä. (Danielsson 2022, 4–5.)

Rikoksista epäilty 1 000 henkilöä kohti

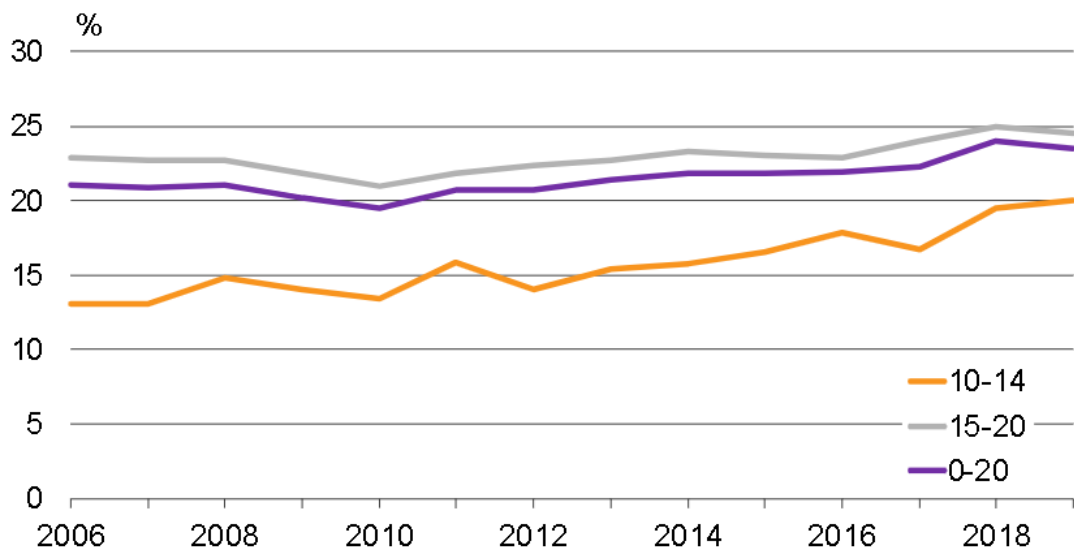
Kuva 1. Tilastokuvio väkivaltarikoksesta epäiltyjen nuorten määrästä 1000 henkilöä kohden vuosina 2011–2021 (Danielsson 2022, 5)

Janne Kivivuoren (2006, 26) mukaan nuorten tekemien rikosten määrää voidaan tarkastella myös uhrikokemusten kautta, sillä nuoriin kohdistuvien rikosten tekijät ovat usein itsekin nuoria. Vuoden 2020 nuorisrikollisuuskyselyyn vastanneista nuorista 10 % oli ollut pahoinpitelyn kohteena kuluneen vuoden aikana. Tulos oli sama myös vuonna 2016 tehdyssä kyselyssä. Sen sijaan pahoinpitelyt olivat vakavampia vuonna 2020 vuoteen 2016 verrattuna. Lääkärin vastaanottoa tai sairaalahoitoa tarvitsevien pahoinpideltyjen nuorten määrä oli kyseisellä aikavälillä 9 prosentista 15 prosenttiin. (Kaakinen & Näsi 2021, 1.)

Lisäksi tutkimuksissa on havaittu yhteys nuoren väkivallalle altistumisen tai väkivallan uhriksi joutumisen sekä nuoren rikoskäyttäytymisen välillä. Väkivallan todistaminen lapsuudessa ja arjessa voi opettaa nuoren jo varhain siihen,

että väkivalta on oikea keino ratkaista ongelmia. Samalla tavalla nuoren ajatteluun voi vaikuttaa vertaisryhmän käyttämä väkivalta muita kohtaan. Myös väkivallan uhriksi joutuminen voi johtaa nuoren väkivaltaiseen käytökseen, kun nuori yrittää puolustautua. (Nofziger & Kurtz 2005, 19–20.) Stacey Nofzigerin ja Don L. Kurtzin (2005, 21) mukaan kaikki edellä mainitut väkivallalle altistumisen muodot ovat nuorten kokemana suuresti yhteydessä niin toisiinsa kuin nuoren itsensä käyttämään väkivaltaan. Väkivaltatekojen todistaminen, uhrikokemukset ja väkivallanteot ovat siis itseään toistava kehä. (Mts. 19–21.)

Kuitenkaan uhrien ja rikosentekijöiden määrää ei voida pitää suoraan verrannollisina, koska yksi nuori voi tehdä useita väkivaltatekoja (Kivivuori 2006, 26–27). Tätä havaintoa tukee useampaan kuin yhteen rikokseen syyllistyneiden nuorten määrän kasvaminen (kuva 2). Vuosien 2006–2018 välillä 10–14-vuotiaiden nuorten osuus kolmesta tai useammasta rikoksesta epäiltynä oli kasvanut 7 prosenttia. Samansuuntaista kasvua on nähtävissä myös 15–20-vuotiaiden osalta. Nuorista rikollisuutta toteuttaa aiempaa pienempi määrä. (Haapakangas 2020.)

Kuva 2. Kolme tai useamman kerran vuodessa syylliseksi epäiltyjen osuus ikäryhmittäin (Haapakangas 2020)

Nuorten tekemään rikollisuuteen liittyy suuressa määrin sosiaalisia motiiveja. Kuudesluokkalaisten helsinkiläisten lasten rikoskäyttäytymistä koskevassa väitöskirjatutkimuksessa ilmeni, että näyttämisen halu sekä rohkeuden ja us-

kalluksen osoittaminen olivat motiiveja varasteluissa, ilkivallassa, väkivaltateoissa ja päihteidenkäytössä. Normirikkomuksilla nuoret pyrkivät saamaan osakseen ihailua ja arvostusta vertaisryhmässä. Toisaalta rikollinen käytös oli myös yksi tapa viettää aikaa yhdessä, näpistely ja ilkivalta kuuluivat kaveriporukan toimintaan samalla tavalla kuin ostoskeskuksessa hengailu. Vakavampana ilmiönä tutkimuksessa esiintyi 12–13-vuotiaden puheet jengiin kuulumisesta ja rikollisesta jengikulttuurista. Vapaa-ajan vietto satunnaisesti näpistellen sekä väkivaltaisen jengikulttuurin ihannointi ja jengiin kuuluminen, voidaan ajatella olevan nuorten rikollisesti oireilevan ryhmäkäyttäytymisen ääripäitä. (Salmi 2006, 199.)

Puhuttaessa nuorisojengeistä mielikuvat ovat yleensä negatiivisia. Kemppinen (1997, 77–78) vertaa nuorisojengien kielteisiä käyttäytymismalleja ennen Pohjanmaalla olleiden puukkojunkkareiden käyttäytymiseen. Puukkojunkkarit ilmiönä olivat esillä Suomessa 1800-luvulla. Se näyttäytyi katukuvassa nuorten miesten häiriökäyttäytymisenä. Toimintaan liittyi vahvasti joukkotappelut, päihteet sekä teräaseet. Jolloin ryhmittymän toiminta vastasi väkivaltaisten järjestäytyneiden ryhmittymien toimintaa. (Virrankoski 1966, 255.) Kemppisen (1997, 78) mukaan käyttäytymistä selittää joukkopsykologinen suggestio. Jengiytymisen näkökulmasta suggestiolla tarkoitetaan ryhmän vaikutusta yksilöön siten, että hän tiedostamattaan omaksuu tietyn käyttäytymisen, ajatuksen tai asenteen. Nuorisojengeillä kielteiset käyttäytymismallit voivat ilmetä esimerkiksi jengin jäsenten tai ulkopuolisten vahingoittamisena, omaisuuden tuhoamisena tai varastamisena, päihteiden käyttönä tai niiden välittämisenä. (Mts. 77–78.)

Jengin sisällä tapahtuvaa väkivaltaa voidaan selittää dominanssihierarkialla. Dominanssihierarkialla tarkoitetaan ryhmäsisäistä arvojärjestystä, joka perustuu pakkovaltaan tai riippuvuuteen. Ryhmänsisäinen arvojärjestys osittain vähentää ryhmänsisäistä aggressiivisuutta, koska jokainen yksilö tietää paikkansa. Ryhmän jäsenet ovat kuitenkin tilaisuuden tullen valmiita väkivallan käyttöön, nostaakseen omaa asemaansa ryhmässä. Toisin sanoen ryhmän sisäisellä väkivallalla tai sillä uhkaamisella pidetään yllä ryhmän sisäistä järjestystä. Ulkopuolisiin suuntautuva väkivalta voi sen sijaan olla keskeinen osa

ryhmän toimintaa. Väkivaltaisuudet ja häiriköinti voivat myös muodostua ryhmän tiivyyttä ylläpitäviksi tekijöiksi sekä ryhmän tavoitteeksi (Helkama ym. 2020, 126, 128).

Nuorten keskenään tekemän rikollisuuden lisäksi nuorisojengit voivat toimia järjestäytyneiden rikollisryhmien alaisuudessa. Tästä huolimatta rikollisjärjestöt eivät pidä jengiläisiä täysinä jäseninään, vaan ennemmin palkattuina juoksupoikina rikollistoiminnassaan. Yhteiskunnan näkökulmasta nuorisojengit saatetaan usein sekoittaa järjestäytyneisiin rikollisryhmittymiin. Tämä selittää sillä, että media ja viranomaiset voivat käyttää nuorisojengeistä ja järjestäytyneestä rikollisuudesta päällekkäisiä termejä. Michael D. Maltzin (1985) mukaan järjestäytynyt rikollisuus sisältää korruptiota, väkivaltaa ja tiukkaa kurinpi-toa (Covey 2010, 28). Näissä ryhmissä on selkeä rakenne, jolloin toiminta on edistynyttä ja jatkuvaa. Keulahahmot omistavat yrityksiä, joilla rikollista toimintaa voidaan peitellä. Lisäksi heillä on yhteyksiä myös laillisiin yrityksiin. (Mts. 28–29.)

Alakulttuurit osana jengi-ilmiötä

Jengejä ja alakulttuureja yhdistää se, että molemmissa ilmenee ryhmän sisäisiä arvoja, normeja ja ideologioita, jotka saattavat poiketa muun yhteiskunnan normeista ja säännöistä. Anna Campbell ja Steven Muncer (1989) ovat määritelleet nuorten alakulttuurien eroavan jengeistä siten, että alakulttuuriin kuuluminen ei vaadi fyysistä kohtaamista, eivätkä alakulttuurit ole maantieteellisesti sitoutuneita kuten jengit (Covey 2010, 24).

Alakulttuureissa on myös löyhemmät sisäänpääsy- tai jäsenyyskriteerit. Alakulttuureilla voi olla jengejä kannattajina, kuten valkoisen ylivallan alakulttuurilla on skinhead-jengit kannattajinaan. Alakulttuurien ja jengien suhde on moninainen: skinheadit ovat toisaalta vain yhdenlainen ilmentymä valkoisen ylivallan alakulttuurista ja toisaalta he voivat muodostaa jengin, jolloin heidät voidaan määritellä alakulttuurista erillisenä jenginä. (Covey 2010 24.) Tällöin Kleinin (2001, 14–17) mukaan on kyse erikoistuneesta jengistä, jonka rikollinen toiminta on keskittynyt aatteen ympärille. Valkoista ylivaltaa kannattavat

skinheadit eli skinit ovat luoneet oman ideologiansa omaksumalla piirteitä ääri-oikeistolaisesta ajattelusta, johon liittyy muun muassa rasismi, muukalaispelko ja -vihamielisyys sekä nationalismi eli kansallismielisyys (Hilden-Paajanen 2005, 25). Tämän takia alakulttuurit ja niihin liittyvät jengit ovat erilaisia ja erillään toisistaan. (Covey 2010, 24.)

Skinhead-liike levisi ympäri Eurooppaa 1970-luvulla Britanniaasta, houkutellen mukaan erityisesti työväenluokan ja alemman keskiluokan nuoria miehiä, jotka pelkäsivät sosiaalisen asemansa heikkenemistä yhteiskunnassa (Hellén 1996, 193). Suomessa skinhead-liike näkyi suurimmillaan laman ja maahanmuuttoaallon aikaan 1990-luvun alussa ja puolivälissä. Tuona aikana skiniporukat houkuttelivat paljon nuoria mukaansa. Yhteiskunnallisten muutosten lisäksi skiniporukan houkuttelevuutta lisäsi skinejä kohtaan koettu yleinen pelko. Se sai heidät näyttämään vaaralliselta ja mielenkiintoiselta yhteisöltä nuorten silmissä. Kuitenkin vuosituhannen lopulla ja 2000-luvun alussa skinhead-liike menetti hohdokkuuttaan raakojen väkivaltatapausten tultua julkisuuteen. Tämän johdosta skineille tyypillistä vaatetusta ja merkkejä näkyy harvoin enää katukuvassa. (Hilden-Paajanen 2005, 24.)

Samanlaista alakulttuurin ja jengiytymisen sekoittumista kuvaa Roadman-ilmiö. Roadman-ilmiö on saanut alkunsa Isossa-Britanniassa 2000-luvun alussa. Suomessa viitteitä ilmiöstä on esiintynyt ensimmäisen kerran 2020-luvulla. Laura Pehkosen ja Angeliina Pentinpuron (2022, 20) opinnäytetyön *Roadman-ilmiö Suomessa* mukaan ilmiö on tullut Suomeen sosiaalisen median tai naapurimaiden kautta. Roadman-ilmiöllä tarkoitetaan Roadman-kulttuuria ja -tyyliä. Roadman-kulttuuriin liittyy tietynlaisen elämäntavan tavoittelu rikollisin keinoin. Roadman-tyyliin liittyy kalliit merkkivaatteet, rap- ja hiphop-musiikki sekä elämän asenne yhteiskunnan ulkopuolella, ”kadulla” elämisestä. Nuori voi ilmentää Roadman-tyyliä ilman osallisuutta rikolliseen toimintaan. (Mts. 20–21.)

Roadman-ilmiön keskiössä ovat 12–20-vuotiaat maahanmuuttajataustaiset nuoret pojat, jotka ihailevat yllleistä elämäntapaa. Nuoret pyrkivät rikoksia te-

kemällä saavuttamaan ihailemansa elämäntyylin. Ilmiön sisällä tapahtuvaa rikollisuutta selittää nuorten, etenkin maahanmuuttajataustaisten nuorten heikko sosioekonominen asema. Tästä johtuen he ovat kykenemättömiä ostamaan tarvitsemaansa materiaa kalliin tyyhinsä ilmentämiseen. Roadman-kulttuurissa yleisimpiä rikoksia ovat väkivalta-, ryöstö-, huumaisaine- sekä uhkailu- ja kiristysrikokset. Lisäksi nuoret ovat valmiita käyttämään mukana kantamia teräaseitaan. Roadman-ilmiöön liittyy vahvasti myös nuorten porukoituminen. Pehkosen ja Pentinpuron (2022, 30) tutkimuksesta nousi esiin mahdollisia Roadman-ilmiössä ja jengiytymisessä on yhtymäkohtia, esimerkiksi: valtaosa Roadman-tyyliä toteuttavista nuorista ei kuulu jengeihin, mutta katujengeissä mukana olevista nuorista suurin osa edustaa Roadman-alakulttuuria. (Mts. 10, 20–30.)

2.3 Jengiytymisen historia Suomessa

Sakilaiset eli Suomen huligaanit

Hooligans eli huligaanit nousivat esiin ilmiönä Lontoossa 1898, kun työläiskaupunginosien nuoret jengiläiset häiriköivät, mellakoivat ja olivat väkivaltaisia toisiaan ja ulkopuolisia kohtaan. Tappeluiden ja ryöstöjen lisäksi heidän osoittamansa väkivalta poliisia kohtaan koettiin erityisen pelottavana. (Koskela 2018, 13–14.) Suomeen huliganismi saapui 1900-luvun alussa, kun niin kutsutut *sakilaiset* aiheuttivat pahennusta Helsingissä. Sakilainen oli nimitys, jolla tarkoitettiin paikallisia huligaaneja. Tuohon aikaan huliganismilla tarkoitettiin toimintaa, jossa alle 25-vuotiaat nuoret miehet tappelivat keskenään ja aiheuttivat yksin tai ryhmässä erilaisia järjestyshäiriötä, kuten sivullisten häiriköintiä, pahoinpitelyjä, näpistyksiä ja varkauksia. Nykypäivänä termillä huligaani ja huliganismi viitataan usein jalkapallohuligaaneihin tai Euroopassa tapahtuneisiin poliittisiin mellakoihin. (Mts. 9–11.)

Aivan kuten käsite jengi, on sakilaisuus tai huliganismi avoin tulkinnoille. Työväenliikkeen ulkopuoliset nuoret saattoivat toisille olla sakilaisia, vaikka he eivät käyttäytyneet huligaanimaisesti. Porvaripiireissä sakilaisella saatettiin tarkoittaa yleisesti Sörkassa asuvia nuoria. (Koskela 2018, 47.) Yhtäläisyyksiä nuorten perhetaustassa oli erityisesti toisen vanhemman puuttuminen, joko

kuoleman tai poislähdön takia. Isän poissa-olo vaikutti suuresti perheen taloudelliseen tilanteeseen, kun taas äidin puuttuminen vaikeutti isän mahdollisuuksia luoda myönteistä suhdetta lapsiin. Sakilaisten tasapainottoman kasvuympäristön syy ei ollut itsessään rikkonainen perhe, vaan perheen sisäiset ongelmat. Vastavuoroisten sosiaalisten suhteiden puute perheessä ja vanhempien heikot kasvatuskyyvyt vahvistivat kadulla solmittujen ystävyysuhteiden merkitystä, joka entisestään ajoi sakilaisia kadulle rettelöimään. Monet sakilaiset viettivät osan lapsuudestaan myös kasvatustaloksissa, joko orpouden tai kaasantuneiden ongelmien vuoksi. (Mts. 173.)

Seurapiirien puuttuessa sakilaiset muodostivat omia suljettuja sosiaalisia piirejä. Sosiaalinen kontrolli oli vähäistä ja marginaalinen elämäntapa kadulla tuotti omia puolilaillisia liiketoimintoja, kuten kahviloita, joiden asiakkaita olivat vain sakilaiset. Myös työttömyys ajoi nuoria kadun harmaan talouden ja rikollisuuden pariin. Sakilaisesta elämäntavasta syntyi työväenluokan oma alakulttuuri. (Koskela 2018, 158, 237–238).

Nuoret eivät häiriköineet päivittäin ja suurimmalla osalla sakilaisista huliganismin vaihe jäi muutama nuoruusvuoteen. Pahimmassa tapauksessa sakilaisesta tuli taparikollinen tai elämä päättyi väkivaltaiseen kuolemaan. Keskeisimmät jäsenet saivat toimeentulonsa laittomin keinoin. Heidän toimeentulokeinonsa olivat kaikkien sakilaisten tiedossa. Suurin osa sakilaisista kävi arki työssä. Sakissa aikaa viettäessä kuitenkin haksahdettiin laittomuuksiin, jotka johtivat pidätyksiin. (Koskela 2018, 48–49.)

Väkivalta tai ainakin sen uhka oli aina läsnä myös sakilaisten keskinäisissä suhteissa. Pienetkin erimielisyydet saattoivat vahingossa riistäytyä käsistä, mikä johti ryhmän sisäisiin tappeluihin ja jopa jonkun kuolemaan. Sakilaisten ollessa alkoholinvaikutuksen alaisina keskinäiseen hierarkiaan liittyneet tunteet nousivat pintaan. Tämä johti sakilaisten välisiin väkivallanpurkauksiin. Sakilaisten johtajuuskahakat harvoin päättyivät poliisin tietoon, mikä johtui heidän keskinäisestä lojaaliudestaan tai vasikoimisen pelosta (Koskela 2018, 83, 87).

Turun poikasakit

Rafael Helanko (1953) teki sosiologisen väitöstudkimuksen, jossa hän tarkasteli Turussa asuvien 9–16-vuotiaiden poikien spontaaneja ryhmiä eli poikasakkeja vuosina 1944–1951. Käsite sakki pohjautuu englanninkieliseen sanaan *gang*, jonka johdannaiskäsite on *gangster*. Näillä sanoilla on halveksiva sävy, jonka takia niitä käytetään sellaisista ryhmistä, jotka muodostuvat huonomaisista ihmisistä. Gang-sanan suomennosta 'känki' käytetään harvoin. Suomalaisissa tutkimuksissa käytetään känki-termi sijasta vakiintuneemman aseman saavuttanutta sakki-termiä. (Mts. 12–13.)

Helangon joukkokyselyn perusteella, 40–50-luvun vaihteessa Turun ja sen lähiympäristön pojista 69 % oli osana jotakin poikasakkia. Väitöstudkimuksessa saatiin selville, että Turussa ja sen lähialueilla toimi noin 723 sakkia. Jokaisessa sakissa oli vähintään kolme jäsentä. (Helanko 1953, 14.) Sakeilla on omat alueensa ja he olivat hyvin tietoisia alueensa rajoista. Oman sakin rajojen ulkopuolelle määrittyivät naapurisakkien alueet. Poikasakkeja esiintyi harvaanasutuilla alueilla. Tämän lisäksi sakkien mieleisimpiä oleskelupaikkoja olivat pommituksissa tuhoutuneet korttelit, urheilukentät, rakentamattomat tontit sekä suosituimpana mäki-alueet. Sakit myös tappelivat keskenään mäkien heruudesta, jonka takia sakkialueiden väliset rajat eivät määrittyneet mäki-alueiden halki. (Mts. 75–76.) Tästä syntyi Turun alueen sakkiverkko, jossa jokainen tunsi jossain määrin toisensa ja he olivat tavalla tai toisella tekemisissä toisensa kanssa. Sakit olivat tarkkoja omasta alueestaan, jolloin sakkien välille syntyi tappeluita ja kilpailuja. Välillä tappelut saattoivat olla ankaria 'kivisotia'. (Mts. 50.) Tauno Perälän (1951, 124) mukaan kivisota syttyi silloin kun, kesi-kaupungin poikasakki omaksui kotimäkensä omaksi alueekseen ja mäen ulkopuolelle jäävä aluetta pidettiin vihollisalueena. Mikäli sakki törmäsi vieraalta alueelta tulevan poikasakin kanssa, syntyi siitä tappelu, jossa yleisimpänä aseena käytettiin pikkukiviä. (Perälä 1951, 124.)

Sakkialueiden lisäksi sakeissa vallitsi arvojärjestys ja normit. Sakki kontrolloi vahvasti jäseniään ja muovasi heitä normiensa mukaisesti. Tämän vuoksi jäsenten oli noudatettava normeja, mikäli he halusivat pysyä sakissa mukana.

Jäsenet myös pyrkivät etenemään arvojärjestyksessä ylöspäin. Joihinkin sakkieihin kuuluivat myös oma logo sekä lehti. Sakit pitivät säännöllisiä kokouksia, joissa esimerkiksi suunniteltiin jotain ostoa. Kokouksiin osallistuessa jäsenten oli maksettava sovittu summa sakin johtajalle tulevaa ostoa varten. (Helanko 1953, 11–12, 93.)

Sakkiin kuuluvien poikien pääasiallinen tekeminen kohdistui urheilun harrastamiseen, mutta sen lisäksi pojilla jäi hyvin aikaa tilapäisharrastuksille. Poikasakkien jäsenet kuvailivat sakkien toimintaa hyvin moninaisesti: ”tehdä ruutia ja kesyttää myyriä”, ”vakoilemme erästä miestä”, ”kiusaa vanhoja tätejä, tappaa lintuja”, ”lauantaisin käymme naisilla”. (Helanko 1953, 96.)

Koskelan jengi

Leena Louhivuori (1988) tarkasteli suomalaista nuorisojengikulttuuria tutkimmalla Koskelalaista nuorisojengiä. Louhivuoren sosiologinen tutkimus käsittelee enimmäkseen ’vanhempaa’ jengiä eli 16–23-vuotiaita koskelalaisia poikia ja nuoria miehiä. Ydin jengiin kuului 28 poikaa. ’Nuorempi’ jengi koostui kolmestatoista pojasta, jotka olivat iältään 12–16-vuotiaita. Tyttöjä ei varsinaisesti kuulunut Koskelan jengeihin, mutta he paikalla jengien kokoontuessa. Koskelan jengin pojat liikkuvat 2–5 hengen porukoissa. Koko jengi oli liikkeellä yhtä aikaa vain silloin, kun oli erikseen sovittu yhteinen kokoontuminen. (Louhivuori 1988, 40–41.)

Pojat liittyivät Koskelan jengiin jo varsin nuorena, noin 7–8-vuotiaana, kun sopeutumisvaikeuksien takia pojat joutuivat koulussa tarkkailuluokalle. Jengiin ei päässyt kuka tahansa, sillä poikien oli opittava tavoille eli hyväksyttävä jengin säännöt. Opettaminen tapahtui aina vanhemmat jengin toimesta. Kyse ei ollut jengiin hyväksymisestä, jos ’oppiminen tavoille’ tapahtui henkisesti tai fyysisesti pakottamalla. Tämä oli vain tapa uhmata jengiin pyrkivää nuorta ja näyttää kuka kulmilla määrää. Jengiin kuulumisen koettiin houkuttelevana, koska silloin pystyi ’sähläämään’ eli tappelemaan ja tekemään pikkurikoksia, joista pystyi tienamaan rahaa. (Louhivuori 1988, 41–42.)

Koskelan jengiä piti koossa erityisesti alueellinen yhteenkuuluvuus, eli koskelalaisuus, mutta samalla myös stadilaisuus. Jengillä oli oma slangi ja pukeutumistyyli. Koskelan jengi alkoi muodostua jo nuorella iällä piha- ja leikkiryhmistä, joista samankaltaisen perhetaustan ja kokemukset omaavat pojat alkoivat ryhmäytyä omaksi jengikseen. Nuorten perhetaustaan kuului usein alkoholiinkäyttöä, riitoja ja väkivaltaa. Ristiriidat perheen sisällä ajoivat nuoria entistä enemmän kadulle ja jengiin. (Louhivuori 1988, 95–96.)

Kouluvastaisuus oli alueellisuuden lisäksi toinen yhteenkuuluvuutta lisäävä ominaisuus. Kädentaidoissa lahjakkaat Koskelan jengit pojat eivät saaneet kaipaamaansa arvostusta tiedollisia taitoja korostavassa peruskoulussa. Tämä aiheutti poikien keskuudessa kouluvastaisuutta, joka näkyi poissaoloina ja joidenkin kohdalla koulun kesken jättämisenä. (Louhivuori 1988, 101–102.)

Ennen töihin pääsyä rikollisuus oli Koskelan jengin nuorille ainoa keino tienata rahaa. Rahaa tienattiin usein moottoriajoneuvojen osia varastamalla. Nuoret eivät kokeneet sen olevan rikollista toimintaa, jos tekijät olivat alle 15-vuotiaita eivätkä siten rikosoikeudellisesti vastuussa. Tällöin toiminta ei ollut haitaksi jengin yhteishengelle vaan ennemmin paransi sitä. Rikosoikeudellisesti vastuussa olevat pojat pyrkivät tienamaan rahansa laillista työtä tekemällä. Työllä tai rikoksilla tienatuilla rahoilla hankittiin harrastusvälineitä, joita ei ollut mahdollista saada perheen varattomuuden takia. (Louhivuori 1988, 102, 115.)

Moottoriajoneuvoharrastuksen lisäksi Koskelan jengin nuoria yhdisti taistelutaitojen kehittämishalu. Sitä pidettiin tärkeänä jengin maineen ja yhteenkuuluvuuden takia, jotta kukaan ei pääsisi yllättämään tai nöyryyttämään. Koskelan jengiläiset tappelivat reviiireistään muiden nuorisojengien kanssa. Myös jengien arvojen paremmuudesta tapeltiin muita alakulttuuria edustavien nuorten kanssa. Aikuisiin kohdistunut väkivalta liittyi usein vihaan, pettymyksiin ja katkeruuteen. (Louhivuori 1988, 102–103.) Lisäksi jengiläiset kokivat vihaa erityisesti viranomaisia kohtaan, joiden kanssa heillä oli entuudestaan konflikteja. Viranomaisvastaisuus johtui myös siitä, että poliisit pitivät yllä järjestystä ja rajoja, mitä jengiläisten vanhemmat eivät pystyneet ylläpitämään. (Mts. 113.)

2.4 Jengiytymistä selittävät teoriat

Antisosiaalisuus

Nuorten jengiytymistä ja rikollista käyttäytymistä voidaan selittää muun muassa persoonallisuuden piirteillä, kuten antisosiaalisuudella. Antisosiaalisuus eli epäsosiaalisuus voidaan määritellä muun muassa käyttäytymisenä, joka rikkoo sosiaalisia normeja, toisten ihmisten oikeuksia ja yhteiskunnan lakeja. Tutkittaessa nuorten rikoskäyttäytymistä tarkastellaan myös niitä tekoja, joista ei koidu rikosoikeudellisia seuraamuksia, kuten kouluakäymättömyys. Epäsosiaalisuutta voidaan myös määritellä tutkimalla persoonallisuuspiirteitä sekä muita yksilöllisiä ominaisuuksia. Nämä voivat vaikuttaa normirikkomuksiin syyllistymiseen. (Jokela 2006, 101–102.)

Lapsen yksilöllisistä piirteistä esimerkiksi impulsiivisuuden, elämyshakuisuuden ja pelottomuuden on todettu olevan yhteydessä epäsosiaaliseen kehitykseen. Lapsen sukupuolella on myös vaikutusta, koska poikien riski epäsosiaaliseen käytökseen on tyttöjä suurempi. (Haapasalo 2006, 146–147.) Mitä varhaisemmassa iässä käytösongelmat ja rikoksilla oireilu alkaa, sitä pysyvämpää rikollisesta elämäntavasta tulee aikuisiällä (mts. 123). Nuoruudessa epäsosiaalista käytöstä voi kuitenkin esiintyä myös henkilöillä, joilla sitä ei ole havaittu lapsuudessa. Tässä tapauksessa normirikkomusvaihe loppuu nuoruuden jälkeen. (Jokela 2006, 106.)

Epäsosiaalisuuden periytyvyys on noin 30–50 % eli se on perinnöllisyydeltään saman tasoista kuin kognitiivisten kykyjen ja persoonallisuuspiirteiden periytyvyys. Epäsosiaalisuus kuitenkin poikkeaa muista periytyvistä ominaisuuksista siten, että sen kehitykseen vaikuttavat myös ympäristötekijät. (Jokela 2006, 103.) Epäsosiaaliseen käytökseen liittyvät yksilölliset biologiset ominaisuudet, kuten hormonitasojen vaihtelut, alhainen serotoniinitaso, testosteroni tai varhainen puberteetti. Biologiset ominaisuudet voivat myös olla vain seuraus ympäristötekijöiden aiheuttamasta stressistä, kuten epäsuotuisista kotioloista. (Haapasalo 2006, 124–125.)

Lapsen myöhempi epäsosiaalinen ja väkivaltainen käytös on usein monista kasautuneista riskitekijöistä johtuvaa. Joitakin tekijöitä voidaan pitää suoraan vaikuttavina, kuten autoritäärinen, kova ja rankaiseva kasvatustapa sekä väkivallan kokeminen lapsuudessa. Epäsuoria ja välillisesti vaikuttavia tekijöitä voivat olla esimerkiksi vanhemman mielenterveysongelmat. Vanhemmalla ei välttämättä ole jaksamista tukea lapsen kasvua ja kehitystä johdonmukaisesti, jolloin lapsella voi olla haasteita tunnetaitojen ja kognitiivisten taitojen kehittymisen kanssa. Tämä voi aiheuttaa vaikeuksia koulussa, esimerkiksi heikon koulumenestyksen ja sopeutumisongelmien muodossa. Tämä kehityskaari osaltaan lisää käytösongelmia ja varhaista rikoksilla oireilua. Kehitys on kuitenkin aina yksilöllistä ja epäsuotuisassa ympäristössä kasvaminen ei tee kaikista lapsista rikoksentekijöitä (Haapasalo 2006, 124–125, 150).

Sosiaalinen pääoma

Sosiaalinen pääoma tarkoittaa sosiaalisten suhteiden ja vuorovaikutuksen kautta syntyviä voimavaroja, joiden avulla yksittäiset ihmiset, ryhmät ja yhteisöt pystyvät selviytymään kriiseistä ja saavuttamaan tavoitteitaan. Parhaimmillaan sosiaalinen pääoma lisää ihmisten hyvinvointia, esimerkiksi paremman koulutuksen, terveyden, varallisuuden ja turvallisuuden kautta. (Woolcock 2000, 17.) Sosiaalisesta pääomasta puhuttaessa keskitytään usein sen myönteisiin vaikutuksiin, vaikka sillä voi olla myös negatiivisia vaikutuksia. Kyse ei ole välttämättä sosiaalisen pääoman puutteesta tai siitä, että sillä olisi negatiivisia vaikutuksia ryhmään tai siihen kuuluviin jäseniin. (Salmi 2006, 191.) Sosiaalisen pääoman negatiivisilla vaikutuksilla tarkoitetaan sitä, kuinka joidenkin ryhmien toiminta ja päämäärät voivat vaikuttaa negatiivisesti ulkopuolisiin ihmisiin, ryhmiin tai yhteiskuntaan (Woolcock 2000, 25). Yhteiskunnan näkökulmasta rikoksilla oireileva ryhmä ilmentää aina jossain määrin negatiivista sosiaalista pääomaa (Salmi 2006, 202–203). Tästä syystä poliittisilla päätöksillä on tärkeää vaikuttaa siihen, että ihmisillä on hyvät lähtökohdat elämässä. Näin ihmisten sosiaalinen pääoma tuottaa myönteisiä vaikutuksia yhteisössä ja yhteiskunnallisessa. (Woolcock 2000, 25.)

Nuoren sosiaalisen pääoman kartuttamisen kannalta vertaisryhmällä on tärkeä rooli. Ikäistensä seurassa nuori saa elämänsä kannalta oleellisia taitoja,

arvoja ja kokemuksia. Nuorisoporukoissa havaittavissa oleva rikollisuus liitetään nuorten sosiaalisiin suhteisiin (Salmi 2006, 193, 198). Syy tähän on se, että kaveriporukat ovat usein sisäisesti homogeenisiä eli ryhmän jäsenet ovat samankaltaisia. Sitä mihin porukkaan kukin nuori ajautuu, voidaan selittää joko valikoitumis- tai sosialisatioefektillä. Valikoitumiseffektillä tarkoitetaan sitä, kun samankaltaiset nuoret hakeutuvat toistensa seuraan. Kyse ei ole kuitenkaan täysin vapaasta valinnasta, koska tilanteeseen vaikuttaa se, kenen kaveri nuori haluaa olla ja toisaalta ketkä ovat valmiita ottamaan hänet seuraansa. Sosialisatioefekti sen sijaan tarkoittaa, että yhdessä aikaa viettävät nuoret alkavat muistuttamaan toisiaan ja käyttäytymään samalla tavalla. Näin esimerkiksi nuoren aggressiivisuutta selittäisi osittain epäsosiaalinen kaveriporukka. (Salmivalli 2004, 345–346.) Christina Salmivallin (2004, 346) mukaan nykytiedon valossa kaveriporukan samankaltaisuutta selittää 70-prosenttisesti valikoitumiseffekti. Kuitenkin Venla Salmen (2006, 198) mukaan tutkimuksissa on havaittu, että valikoitumis- ja sosialisatioefekti voivat ilmentyä yhtäaikaaisesti.

Sosiaalisen pääoman merkitys yhteisöissä korostuu myös Vigilin (2002, 8) kehittämässä sosiaalisen syrjäytymisen teoriassa. Hänen mukaansa teorialla pystytään selittämään osittain maahanmuuton yhteyttä jengiytymiseen. Teorian mukaan yksilöt, joilla on useita syrjäytymistekijöitä, integroituvat huonommin uuteen asuinmaahansa. Tällaisia syrjäytymistekijöitä ovat esimerkiksi kielelliseen, etniseen tai uskolliseen vähemmistöön kuuluminen. (Vigil 2002, 8; van Gemert & Decker 2008, 21.) Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, kun Amerikkaan muuttanut voi päätyä taloudellisista syistä tai etnisyytensä takia eristetyksi tietyille asuinalueille niin sanottuihin slummeihin tai ghettoalueille. Tällaisilla alueilla naapuruston merkitys korostuu, kun syrjäytyminen ja sosiaalisen pääoman puute yhdistää naapuruston asukkaat tiiviiksi yhteisöksi. Tämän seurauksena omaa reviiriä suojellaan vahvasti. Amerikassa ja Euroopassa jengeillä on joitain samoja piirteitä naapuruston ja reviirien suhteen. Kuitenkaan Euroopassa esimerkiksi Amsterdamissa, jengeillä ei ole niin selkeää reviiriä ja 'jengisotia'. Tämä johtuu siitä, että jengin asuinalueita ei voi niinkään kuvata 'slummiksi tai ghetoksi'. Lisäksi jengien toiminta keskittyy enemmän

keskustan kaduille kuin omaan naapurustoon. (van Gemert & Decker 2008, 25.)

2.5 Jengiytyminen yhteiskunnallisena ongelmana

Amerikkalaisen jengityön historia

Jerry R. Fox sekä Irving A. Spergel ja Susan F. Grossman olivat pioneereja nuorisojengien ennaltaehkäisyn näkökulmasta. Foxin vuonna 1985 kirjoittama artikkeli *Mission impossible? Social work practise with black urban youth gangs* perustuu hänen tekemään tiiviiseen työhön nuorisojengien parissa. Artikkelissa Fox kuvailee, kuinka sosiaalityön käytäntöjä voidaan hyödyntää marginalisoitujen ihmisten parissa työskentelyyn. Artikkelin on yksi ensimmäisistä jengityöhön painottuvista kirjoituksista. (Fox 1985, 25–26.)

Nuorisojengien kanssa työskentely perustuu Foxin mukaan kuusivaiheiseen prosessiin. Prosessin kaksi ensimmäistä vaihetta keskittyy siihen, että ammattilainen verkostoituu jengin jäsenten kanssa ja luo heihin hyvän vuorovaikutuksen. Koko prosessi perustuu jengiläisten itsemääräämisoikeuteen ja sen toteutumiseen koko prosessin ajan. Näin jengityöskentelyssä olennaisessa osassa oleva luottamussuhde ja sen kehittyminen helpottuu. Saavuttaakseen luottamuksen jengiläisten keskuudessa ammattilaisen on tärkeä tehdä itseltään helposti lähestyttävä, esimerkiksi kertomalla rehellisesti mitä hän on tullut tekemään. Lisäksi ammattilaisen on jalkauduttava kadulle, julkisiin ja puolijulkisiin tiloihin eli niihin ympäristöihin, jossa nuorisojengit tyypillisemmin viettävät aikaansa. Tämä johtuu siitä, että työtä tulisi tehdä jenginuorten ehdoilla ja heille tutussa ympäristössä. Näin myös luottamussuhteen luominen on vaivatonta. Kuitenkin jenginuoriin vahvan yhteyden saaminen vie aikaa ja sisältää ammattilaisen koettelemista. Tämä selittyy sillä, kun nuorisojengeihin kuuluvat nuoret kokevat epäluottamusta yhteiskuntaa ja auktoriteetteja kohtaan, jolloin he asettuvat vastarintaan aikuisia vastaan. (Fox 1985, 27–28.)

Kolmannessa vaiheessa aletaan vähitellen asettamaan tavoitteita, jotka koskevat koko jengiä. Tavoitteiden asettamisen tarkoituksena on tukea nuoria kiinnittymään takaisin yhteiskuntaan ja auttamaan heitä uudenlaisten polkujen rakentamisessa. Työtä voidaan tehdä myös yksittäisten jenginuorten kanssa.

Tavoitteiden asettamisessa tulee kiinnittää huomiota tavoitteiden yksinkertaisuuteen ja realismuuteen. Jengin tulisi pystyä saavuttamaan asetetut tavoitteet ja tuloksien tulisi olla todennettavissa, unohtamatta kuitenkin hauskanpitoa. (Fox 1985, 28–29.)

Neljänten ja viidennen vaiheeseen kuuluu tavoitteiden työstäminen eri tavoin. Työstämisen vaiheessa määrittelemällä jengin jäsenille uudenlaiset roolit, vahvistetaan heidän voimavarojaan sekä etsitään vanhalle toiminnalle vaihtoehtoisia positiivisia toiminnanmuotoja. Työskentelyssä ammattilaisen on kiinnitettävä huomiota, ettei lähde tekemään liikaa jenginuorten puolesta. Tästä huolimatta nuoret kuitenkin tarvitsevat konkreettista tukea saavuttaakseen uusia tavoitteita. Työskentelyssä tulisi hyödyntää jokaisen jäsenen osaamista, taitoja sekä suhteita. Nämä erilaiset ominaisuudet saattavat jäädä herkästi huomaamatta, sillä nuoret naamioituvat niiden ominaisuuksien taakse, jotka ovat jengin maineen kannalta olennaisia (esim. pelottomuus, aggressiivisuus, kova ulkoinen kuori). Kannustamalla nuoria hyödyntämään positiivisia taitoja alkaa jengiin syntyä uudenlaisia tehtäviä ja rooleja, joiden johdosta jengiläisten keskinäiset siteet vahvistuvat sekä jengin toiminta muuttuu suotuisammaksi. Vaiheen tavoitteena on rikkoa negatiivinen itseään ruokkiva kierre. (Fox 1985, 29–30.)

Kuudes vaihe on arvioinnin vaihe. Ammattilainen arvioi jengien kanssa tekemäänsä työtä ja sen onnistumista pitkin prosessia. Arvioinnin tulee pohjautua jengiläisten antamiin palautteisiin ja toiveisiin. Työntekijä kantaa vastuun työskentelyprosessista sekä siitä, että työskentelyn aikana jengien tilanne kehittyy positiiviseen suuntaan. Olennaista on myös jengiläisten oman motivaation herättäminen, sillä muutokset eivät ole kauaskantoisia ilman jengiläisten sitoutumista työskentelyyn. Arvioinnissa tulisi tarkastella nuorten tyytyväisyyttä yhdessä saavutettuihin tuloksiin. (Fox 1985, 30–31.)

Spergelin ja Grossmanin projektia *The Little Village Gang Violence Reduction Project* voisi pitää 'tienraivaajana' nuorisojengien ennaltaehkäisyssä. Se oli Yhdysvaltain oikeusministeriön ensimmäinen kansainvälinen nuorisojengi-ilmi-

öön liittyvä projekti. Kyseinen interventioprojekti toteutettiin Chicagossa vuosina 1992–1997. Sen tavoitteena oli vähentää vakavaa jengiväkivaltaa niin yksittäisen nuorisojengiläisen kuin alueen yhteisön tasolla. Projektin avulla haluttiin luoda moniammatillinen strategia, jolla jengityyneitä nuoria voitaisiin valvoa ja auttaa palaamaan takaisin yhteiskunnan normaalien toimintojen pariin. (Spergel & Grossman 1998, 2–3.)

Spergel ja Grossman tunnistivat moniammatillisuuden tärkeyden nuorisojengien toimintaan puuttumisessa ja jengiytymisen ennaltaehkäisyssä. Tästä syystä projektiin osallistui eri alojen ammattilaisia, kuten rikosseuraamustyöntekijöitä, poliiseja, nuorisotyöntekijöitä, kirkon työntekijöitä ja järjestötyöntekijöitä. Projektissa yhdisteltiin sosiaalisia interventioita ja nuoria rajoittavia toimenpiteitä. Lisäksi nuoria tuettiin edistämällä heidän sosiaalisia ja taloudellisia mahdollisuuksiaan, esimerkiksi tarjoamalla koulu- ja työpaikkoja. Työskentelyssä olivat mukana myös yhteisön jäseniä sekä entisiä jengiläisiä niin sanottuina kokemusasiantuntijoina. Heidän avullaan haluttiin kehittää paikallisten toimijoiden, kuten poliisin, toimintaa. Tällä tavalla pyrittiin myös osallistamaan alueen yhteisön jäseniä jengiytymisen ennaltaehkäisemisessä. (Spergel & Grossman 1998, 6–13.) Projektissa nuorisojengiläisten väkivaltaisuudet vähenivät tehokkaimmin, kun nuorten kanssa työskenneltiin tiheästi ja pitkäkestoisesti. Vaikuttavimmiksi interventiomenetelmiksi osoittautuivat nuorten rajoittaminen erityisesti poliisin toimesta, nuorisotyöntekijöiden kanssa tehty työnhaku ja moniammatillisen tiimin säännöllinen yhteydenpito nuoriin. (Mts. 25–26.)

Suomalaisen jengityön historia

Suomessa rikoksilla oireilevien nuorten toimintaan on puututtu oikeus- ja huoltomallilla. Oikeusmallissa työskentely kohdistuu nuoren tekemään rikostyyppiin, sen vakavuuteen ja siitä syntyneisiin seurauksiin. Siksi voidaan puhua toiminnallisesta (esim. nuoren eristäminen) ja järjestystä valvovasta (esim. kuri) suhtautumisesta nuoreen. Huoltomallissa painotetaan aikuisen ja nuoren puheyhteyttä ja vuorovaikutuksen merkitystä. Jolloin nuoren tilannetta pystytään arvioimaan kokonaisvaltaisesti ja siten kohdistamaan oikeanlaisia nuoren

tarpeisiin sopivia toimenpiteitä. Tämän kaltaisessa kohtaamisessa on kyse yksilöllisestä ja pehmeästä lähestymistavasta. (Pösö 1993, 47–49.) Tarja Pösön (1993, 48) mukaan nykypäivänä rikoksella oireilevia nuoria kohdataan nimenomaan huoltomallin avulla.

1960-luvun Suomessa alettiin rakentamaan jengityön mallia amerikkalaisen kirjallisuuden sekä sosiologisten tutkimusten pohjalta. Se käynnistettiin Helsingin kaupungin Nuorisasiankeskuksen toimesta vuonna 1964. Syy jengityön käynnistämiseksi oli nuorisorikollisuuden, huumeongelmien sekä ilkeiden lisääntyminen. Huomattiin, että tietyt nuorisoyoukko aiheuttivat toiminnallaan haittaa itselle, muille sekä yhteiskunnalle. Nämä nuorisoporukat miellettiin epäsosiaalisiksi ja vaarallisiksi. Tämän vuoksi jengityöllä pyrittiin lievittämään levottomuuksia kehittämällä nuorisotyölle etsivä sekä liikkuva muoto. Uuden työmuodon tarkoituksena oli hillitä nuorten välistä väkivaltaa, rauhattomuutta sekä tunnekuohuja. Jengityö kohdistettiin erityisesti niihin nuorisoporukoihin, jotka oleilivat julkisissa tiloissa sekä kaduilla, nuorille tarkoitettujen vapaa-ajan toimintoihin osallistumisen sijaan. Työtä toteutettiin esimerkiksi niin, että jengityöntekijät jalkautuivat kadulle luoden luottamussuhteita sekä yhteyksiä nuoriin ja heidän jengeihinsä. (Kemppinen 1999, 44; Nieminen 1995, 331.)

Nykypäivän jengityö Suomessa

Valtioneuvoston sisäisen turvallisuuden selonteon (2021, 31) mukaan sosiaalinen pahoinvointi (esim. oman elämän kokeminen merkityksettömänä), syrjäytyminen ja moniongelmaisuus ovat uhka Suomen sisäiselle turvallisuudelle. Ihmisten eriarvoisuus yhteiskunnassa, esimerkiksi koulutuksen tai toimeentulon osalta, lisää ihmisryhmien vastakkain asettumista eli polarisoitumista. Lisäksi eriarvoisuus vaikuttaa heikompi osaisten ihmisten asuinalueiden eriytymiseen eli segregatioon. Polarisaatio ja segregatio vaikuttavat heikentävästi ihmisten luottamukseen yhteiskuntaa kohtaan. Tämä lisää rikollisuutta sekä altistaa ihmisiä jengityymään tai liittymään väkivaltaisiin ääriliikkeisiin. Kyseisten epäsuotuisien toimintojen ja ryhmittymien vaikutukset ovat nähtävissä koko yhteiskunnassa. (Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta 2021, 31–32.)

Suomessa nuorten rikollisuuden ja siitä seuraavan syrjäytymisen ennaltaehkäisyä on kehitetty muun muassa Oikeusministeriön nimeämän kehittämistyöryhmän luomalla rikoksilla oireilevien nuorten toimintamallilla. Toimintamallin tavoitteena on tukea toistuvasti ja vakaviin rikoksiin epäiltyinä olleita nuoria, joiden päihteidenkäyttö tai muu syrjäytymisriski on herättänyt huolta viranomaisissa tai muissa nuorten kanssa toimijoissa. Toimintamallilla halutaan tavoittaa myös alle 15-vuotiaat rikoksilla oireilevat nuoret, jotka eivät ole rikosoikeudellisessa vastuussa. Sillä kyseiset nuoret jäävät rikosseuraamustoimenpiteiden ulkopuolelle, jolloin he tarvitsevat avukseen erilaisia toimenpiteitä ja palveluita. (Sambou & Piispa 2019, 11.)

Oikeusministeriön erityisavustuksen saaneita rikoksilla oireilevien nuorten toimintamallia pilotoivia hankkeita ovat muun muassa *Turun ROKKI-* ja *Rovaniemen RIKO-*hankkeet. Hankkeilla pyritään kuntouttamaan ja tukemaan toistuvasti rikoksia tehneitä tai vakaviin rikoksiin syyllistyneitä alle 30-vuotiaita nuoria. Apua tarvitsevat nuoret tulevat toimintaan yhteistyötä tekevien tahojen, kuten lastensuojelun, poliisien, nuorisotoimen tai koulun, kautta. Myös nuori itse tai hänen läheisensä voi ottaa yhteyttä ROKKI- tai RIKO-tiimeihin. Hankkeiden toimintamuotona on sosiaalialan ammattilaisten tarjoama yksilötyö, jonka tavoitteena on nuoren rikoskierteen katkaisu. Yksilötyön rinnalla voi olla myös ryhmätoimintoja. Moniammatilliset tiimit työskentelevät nuoren lisäksi tiiviisti myös nuoren perheen kanssa. (ROKKI-toiminta tarjoaa apua ja tukea rikoksilla oireileville nuorille 2021; RIKO-hanke 2020.)

Lisäksi myös useat yhdistykset tekevät työtä syrjäytymisen ja rikollisen käyttäytymisen ehkäisemiseksi. Yksi tällaisista yhdistyksistä on *Aseman Lapset ry*, jonka toiminnan tarkoituksena on turvata lasten ja nuorten kasvua, sekä varmistaa aikuisten läsnäolo heidän elämässään. Aseman Lapset ry:n toimintamuotoja ovat esimerkiksi jalkautuva nuorisotyö, kiusaamisen ehkäisy sekä siihen puuttuminen, sovittelutoiminta ja rikoksilla oireilevien nuorten tukeminen. (Aseman Lapset 2020) Aseman Lasten *Pasila-toiminta* on Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen STEA:n rahoittama toiminta, jonka tarkoituksena on tukea toistuvasti rikoksilla oireilevia alaikäisiä nuoria. Nuorten kanssa työ-

kennellään monimuotoisesta heidän vapaa-ajallaan, muun muassa koulutehtävien, asunto-, työ- ja ihmissuhdeasioiden parissa. Aluksi on tärkeää saada muodostettua nuoreen hyvä luottamussuhde. Nuorten kanssa työskennellään pitkäkestoisesti ja nuori on usein vuosia toiminnassa mukana. (Pasila-toiminta 2020) Käytännön toiminnan lisäksi Aseman lapset pyrkivät vaikuttamaan nuorten palveluihin. Vuonna 2021 alkaneen tutkimushankkeen *Palveluiden pirunpolskasta nuorten nuotteihin* tarkoituksena on tutkia rikollisesti oireileville nuorille tarjottavia palveluita ja kehittää niitä. Hanke tehdään yhteistyössä Vaasan yliopiston sosiaali- ja terveystieteiden tutkijoiden kanssa ja rahoittajana toimii Koneen säätiö. (Tutkimushanke: *Palveluiden pirunpolskasta nuorten nuotteihin 2021.*)

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

3.1 Tutkimuksen kohdejoukko

Opinnäytetyömme aiheena on nuorten jengiytymisen ilmeneminen Suomessa. Tutkimuksemme tarkoituksena on kartoittaa valtakunnallisesti nuorten jengiytymisen ilmiötä ja selvittää miten asiantuntijat ilmiön tunnistavat. Tutkimuksemme kohdejoukkona ovat Suomessa rikollisesti oireilevien nuorten parissa työskentelevät eri alojen ammattilaiset. Tutkimamme ilmiön marginaalisuuden vuoksi, valitsimme tutkimukseemme henkilöitä, joilla ajattelimme olevan ensikäden tietoa ja kokemusta nuorisojengi-ilmiöstä. Tutkimuksemme otantamenetelmänä on harkinnanvarainen otanta eli näyte (Puusa 2020, luku 6).

Tavanomaisesti nuorisojengejä on tutkittu etnografisesti eli jalkautumalla ja olemalla vuorovaikutuksessa jenginuorten kanssa. Näin ollen etnografinen tutkimus olisi palvellut opinnäytetyömme aihetta parhaiten. Koemme kuitenkin, että meidän käytettävissä olevaan aikaan nähden nuorten haastattelu olisi ollut haasteellista. Ilmiö on niin marginaalinen, että jenginuorten löytäminen ilman jengiytymiseen kytkeytyvää yhteistyöverkostoa olisi ollut vaikeaa. Lisäksi nuoriin olisi pitänyt rakentaa ensin hyvä luottamussuhde, ennen haastattelujen aloittamista. Tästä syystä valitsimme haastateltaviksi rikollisesti oireilevien nuorten kanssa työskentelevät ammattilaiset. Koemme kuitenkin, että heidän

kauttaan saamme yleiskäsityksen ilmiön esiintymisestä Suomessa. Nämä ammattilaiset ovat yhteiskunnassamme ensimmäisenä näkemässä nuorisojengi-ilmiön kehittymistä ja sen vaikutuksia niin nuoriin kuin yhteiskuntaan. Meidän mielestämme heillä voisi olla näkemyksiä etenkin niistä yhteiskunnallisista tekijöistä, jotka altistavat tai ennaltaehkäisevät nuorten jengiytymistä.

Haastateltaviksi valikoitui ammattilaisia viidestä eri maakunnasta, koska opinnäytetyömme yhteistyökumppanilta tuli toive nuorisojengi-ilmiön alueellisesta kartoittamisesta. Siksi tutkimuksemme pääpaino on suomalaisten maakuntien suuret sekä keskisuuret kaupungit. Lisäksi ilmiön alueellisuudesta on kirjoitettu valtamedioissa sekä esimerkiksi poliisin selvityksessä: Nuorten väkivaltarikollisuuden määrä ja piirteet poliisin tietoon tulleen rikollisuuden valossa. Selvityksen mukaan pääkaupunkiseutu on ollut usein pääosassa keskusteluissa koskien nuorisojengejä ja nuorisoriikollisuutta, mutta vuosien 2015–2021 aikana alaikäisten tekemien rikosten määrä on ollut siellä hieman laskussa. Samalla aikavälillä muissa suurissa ja keskisuurissa kaupungeissa rikosten määrä on noussut 1–3 %. (Danielsson 2022, 8–9.) Pääkaupunkiseudun rikosmäärän laskusta huolimatta koemme, että alueen tutkiminen muiden Suomen suurien ja keskisuurien kaupunkien lisäksi on tarpeellista, koska keskustelut jengiytymisestä linkittyvät suuresti pääkaupunkiseutuun. Lisäksi Kopomaan ja Meltin (2005, 7) mukaan urbaanit ilmiöt esiintyvät ensimmäisenä Suomen suurimmissa kaupungeissa ja näyttäytyvät niissä vahvimmin.

3.2 Tutkimuskysymykset

Sirkka Hirsjärven ym. (2014, 128) mukaan tutkimuksen pääongelma on yleinen kysymys, joka muodostaa tutkittavan kokonaisuuden. Opinnäytetyömme tutkimustehtävänä on tuoda tietoon rikoksilla oireilevien nuorten kanssa työskentelevien ammattilaisten näkemyksiä nuorisojengi-ilmiöstä Suomessa. Tutkimustehtävää tarkastellaan viiden tutkimuskysymyksen avulla:

- Millaisena **jengi-ilmiö esiintyy suomalaisessa** yhteiskunnassa?
- Millaiset tekijät **altistavat** jengiytymiselle?
- Millaisen **toiminnan** ympärille jengi-ilmiö rakentuu?
- Millaisia **vaikutuksia** jengiytymisellä on?

Tutkimuksen alkuvaiheessa nuorisojengi-ilmiö oli meille melko tuntematon. Laatiessamme viitekehystä havaitsimme ilmiöstä selkeät jäsentyneet osa-alueet, joista se muodostuu. Halusimme tuottaa ilmiöstä mahdollisimman kattavan kuvauksen, koska sitä ei ole tutkittu Suomessa lähivuosina. Koemme, että ilmiön esiintymistä ei voida tutkia ilman taustoitusta. Tästä syystä tutkimuskysymykset käsittävät myös altistavat tekijät ja toiminnan. Lisäksi halusimme tarkastella jengiytymisen vaikutuksia, koska ammattilaisia haastateltaessa näimme siihen hyvän tilaisuuden. Tutkimustehtävän ollessa laaja, laadimme tutkimuskysymykset niiden osa-alueiden mukaan, joista ilmiö rakentuu. Tällä tavalla ilmiön kokonaisvaltainen ymmärtäminen on helpompaa ihmiselle, joka ei entuudestaan tunne ilmiötä.

3.3 Tutkimusote ja aineistonkeruu menetelmä

Opinnäytetyömme tutkimusote on laadullinen eli kvalitatiivinen. Laadullinen tutkimus on ihmisten maailmassa olevien ilmiöiden tutkimista sosiaalisessa ympäristössä (Pitkäranta 2014, 8–9). Pertti Alasuutarin (1994, 34) mukaan laadullisessa tutkimuksessa ei etsitä varsinaista totuutta tutkittavasta ilmiöstä. Sen sijaan laadullisen tutkimuksen tavoitteena on aineistosta nousseiden tulkintojen kautta avata jotain sellaista, joka ei ole suoraan nähtävissä ilmiöstä (Alasuutari 1994, 34). Tästä syystä laadullinen tutkimus sopii hyvin nuorisojengi-ilmiön tutkimiseen, koska ilmiö sisältää monia kerroksia. Useat näistä kerroksista eivät ole ulkopuoliselle silminnähden havainnoitavissa, kuten jengiytymiselle altistavat tekijät ja jengin rakenne.

Laadullinen tutkimus on abduktiivista, edestakaista päättelyä. Päättely lähtee liikkeelle johtoajatuksesta ja se etenee eri suuntiin palaten takaisin johtoajatukseen. Tämä kuvastaa ymmärryksen kasvamista ja siitä puhutaan hermeneuttisena kehänä. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on lisätä ymmärrystä, tarjota erilaisia tulkintoja, antaa asioille sisältöjä ja tuottaa asioista mallinnuksia. Laadullinen tutkimus on yksilölähtöistä tutkimusta ja se lähtee aina siitä ajatuksesta, että tutkittava puhuu totta. (Pitkäranta 2014, 13.) Laadullista tutkimusta käytetään tutkittaessa abstrakteja, ihmisten vuorovaikutuksessa syntyneitä, tulkinallisia sekä paikkaan ja aikaan sidottuja ilmiöitä (Puusa &

Juuti 2020, luku 3). Tästä syystä on asianmukaista tutkia nuorisojengi-ilmiötä laadullisin menetelmin. Anu Puusan ja Pauli Juutin (2020, luku 3) mukaan laadullisen lähestymistavan käyttö on tärkeää, koska ihmisiin ja vuorovaikutukseen liittyviä ilmiöitä ei pystytä selittämään deduktiivisesti. Deduktiivisella päättelyllä tarkoitetaan sitä, että yleisestä normista voidaan tehdä johtopäätöksiä yksittäistapauksia koskien. Laadullinen tutkimus mahdollistaa hermeneuttisen kehän periaatteen mukaisesti sen, että aineiston keruun jälkeen voidaan palata tarkentamaan tutkimuskysymystä. Lisäksi se sallii uuden näkökulman laatimisen, mikäli aineistosta löytyy jotain odottamatonta. (Puusa & Juuti 2020, luku 3.)

Laadullisessa tutkimuksessa käytetyimpiä aineistonkeruumetodeja ovat erilaiset haastattelut. Laadullisen tutkimuksen ammattilaiset (kts. esim. Alasuutari 2012) ovat sitä mieltä, että haastattelemineen on ainoa keino kerätä tietoa ihmisten asioille antamista merkityksistä ja tulkinnoista. (Puusa 2020, luku 6.) Koemme haastattelun metodisena etuna sen, että voimme valita haastateltavaksi henkilöitä, joilla on kokemusta ja tietämystä suomalaisten nuorten jengiytymistilanteesta. Tällöin haastattelu on harkinnanvaraista ja tarkoituksen mukaista. Yksi syy haastattelun valintaan on sen joustavuus, joka antaa meille mahdollisuuden kohdistaa tiedonhankinta tutkimusongelman kannalta oleellisiin teemoihin ja pyytää haastateltavaa tarkentamaan tai selittämään kertomaansa. Puusan (2020, luku 6) mukaan eri haastattelutyypit eroavat haastattelujen ohjaavuuden perusteella. Valitsemme teemahaastattelun, koska haluamme nostaa esille ammattilaisten subjektiivisen käsityksen ja tulkinnan nuorten jengiytymisen tilanteesta Suomessa. Puusan (2020, luku 6) mukaan teemahaastattelu haastattelumetodina sopii hyvin ilmiöiden tutkimiseen. Teemahaastattelu on pääsääntöisesti avoin haastattelumetodi, joka kuitenkin antaa mahdollisuuden päättää ennalta osan haastattelun lähtökohdista. Näin haastattelija voi ohjata keskustelua kuitenkin kontrolloimatta sitä liikaa. (Mt. luku 6.)

3.4 Aineistonkeruuprosessi

Jouni Tuomen ja Anneli Sarajärven (2018) mukaan haastattelun teemat kannattaa valita siten, että ne pohjautuvat tutkimuksen viitekehukseen. Teemahaastattelun (liite 1) teemojen suunnittelu onkin ollut tutkimusprosessin yksi

tärkeimmistä vaiheista, sillä haastattelun teemoittelulla on mielestämme suuri vaikutus siihen, kuinka kattavan aineiston saamme kerättyä. Teemahaastattelurunkoa aloittaessa pohdimme, millaisia assosiaatioita tulee käsitteestä jengiytyminen. Yleiset assosiaatiot käsitteestä jengiytyminen liittyvät pääsääntöisesti täysi-ikäisiin ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen, esimerkiksi liivijengeihin ja amerikkalaisiin jengeihin. Huomasimme, että käsite sellaisenaan on niin laaja, että sitä täytyy rajata. Rajasimme käsitettä lisäämällä siihen käsitteen ”nuori” ja määreen ”syyt Suomessa”, jolloin käsitteen jengiytyminen sijaan aloimme rakentamaan haastattelurunkoa otsikon ”suomalaisten nuorten jengiytyminen ja sen syyt” ympärille. Tällä tavalla pystymme rajaamaan ammattilaisia ilmaisemasta spontaaneja assosiaatioita kuten liivijengit. Lisäksi tarkoin mietitty teema auttaa meitä saamaan tutkimusongelmaan vastaavaa merkityksellistä, keskeistä ja aineistoa.

Muodostamamme otsikon ”suomalaisten nuorten jengiytyminen ja sen syyt” alle muodostuivat 6 eri teemaa: jengi-ilmiön tunnistaminen, ilmiölle altistavat tekijät, ilmiön sisällä tapahtuva toiminta, jengiytymisen vaikutukset, ilmiön esiintyvyys suomessa sekä korona-ajan mahdolliset vaikutukset ilmiöön. Valitsimme yhdeksi teemaksi korona-ajan vaikutukset, koska yhteistyökumppanimme Nuorisotutkimusseuran Nuorten paikkataju ja huolet -hanke tutkii korona-ajan lieveilmiöitä. Jengiytymiskeskustelut nousivat pinnalle syksyllä 2019. Uutisointi aiheesta lisääntyi entisestään korona-aikana, joten halusimme selvittää, onko ammattilaisten mielestä pandemialla ollut vaikutusta nuorten jengiytymiseen. Jokaiseen teemaan muotoilimme haastattelukysymyksiä, joiden avulla pyrimme avaamaan teemojen sisältöjä. Teemahaastattelulla ja tarkkaan mietityillä haastattelukysymyksillä pystymme asettamaan haastatteluille selkeät raamit ilmiön monitulkinnaisuuden vuoksi.

Teemahaastattelurungon laatimisen jälkeen lähetimme haastateltaville tutkimustiedotteen sekä tietosuojaselosteen. Lisäksi kokosimme napakan tiivistyksen viitekehyksestämme tarkentaaksemme ja selventääksemme haastateltaville opinnäytetyössä käyttämäämme nuorisojengikäsitettä. Laatimamme tiivistys lähetettiin niille haastateltaville, jotka pyysivät tarkennusta opinnäytetyön

aiheesta. Tällä tavalla pyrimme varmistamaan sen, että molemmilla osapuolilla olisi yhteneväinen käsitys käsiteltävästä teemasta.

Toteutimme kahdeksan teemahaastattelua, joista yksi oli parihaastattelu. Haastatteluihin osallistui yhteensä yhdeksän ammattilaista. Haastattelut pidettiin marras-joulukuun aikana. Toteutimme teemahaastattelut etäyhteyksin Teamsin välityksellä, koska haastateltavat ammattilaiset työskentelivät eri puolilla Suomea. Aikataulullisista syistä etäyhteyksin toteutetut haastattelut olivat molemmille osapuolille sopivin vaihtoehto. Varasimme kuhunkin haastatteluun noin yhden tunnin. Lisäksi nauhoitimme haastattelut kahdella nauhurilla myöhempää litterointia varten.

Aloitimme haastattelut esittelemällä jokaiselle haastateltavalle haastatteluun sisältyvät teemat. Ainoastaan teemojen läpikäymisjärjestys, laajuus ja haastattelukysymysten sanamuodot vaihtelivat eri haastattelujen välillä. Haastattelun lopuksi jokaisella ammattilaisella oli mahdollisuus vapaaseen sanaan. Joulukuun puolessavälissä aloitimme haastattelujen litteroinnin, jonka jälkeen aloitimme aineiston analysointivaiheen.

3.5 Aineisto ja analyysi

Tuomen ja Sarajärven (2018) mukaan teorialähtöisen analyysin avulla voidaan analysoida laadullisen tutkimuksen tuloksia. Valitsimme tämän analysoinnin tavan, koska laadimme teemahaastattelurungon teemat teoreettisen viitekehyksen pohjalta, jolloin on luontevaa, että analysointitavassa on teoria kytköksiä. Näin teoria voi olla tutkimustulosten tukena, mutta se ei ole suoraan tutkimustulosten perusta.

Aloitimme aineiston analysoinnin haastattelujen litteroinnilla. Teimme aineistosta peruslitteroinnin eli litteroimme haastattelut suurimmaksi osaksi sanatarvasti ilman täytesanoja, myötäilyjä ja toistoja. Päädyimme tähän ratkaisuun siitä syystä, että halusimme tehdä laajasta aineiston helppolukuisen. Lopulta litteroitua ainestoa kertyi hieman yli 100 sivua. Pseudonymisoimme litteroidut aineistot, jotta haastateltuja henkilöitä ei pystytä tunnistamaan ilman lisätietoja. Valitsimme pseudonymisoinnin anonymisoinnin sijasta, koska halusimme

tuoda esille eri alojen ammattilaisten näkemyksiä tuloksissa. Tutkimuksen tulosluvussa haastatelluista ammattilaisista käytetään seuraavia nimityksiä:

- **EET-poliisi 1 ja EET-poliisi 2** = ennaltaestävän toiminnan poliisit (Uusimaa)
- **Jalkautuva** = jalkautuvaa työtä tekevä etsivä nuorisotyöntekijä (Uusimaa)
- **Sosiaalityöntekijä 1 ja Sosiaalityöntekijä 2** = nuorten rikosasioiden parissa työskentelevä johtava sosiaalityöntekijä (2) ja sosiaalityöntekijä (1) (Pirkanmaa)
- **Toiminnanjohtaja** = etsivän nuorisotyön toiminnanjohtaja (Uusimaa)
- **Hanketyöntekijä** = rikollisesti oireileviin nuoriin liittyvässä hankkeessa työskentelevä sosiaalityöntekijä (Lappi)
- **Vankilatyöntekijä** = vankila- ja päihdetaustaisen nuorten kanssa järjestösektorilla työskentelevä, jengitaustan omaava erityisnuoriso-ohjaaja (Kainuu)
- **Erityisnuorisotyöntekijä** = poliisin ankkuriryhmän erityisnuorisotyöntekijä (Pohjois-Karjala)

Haastattelujen litteroinnin ja pseudonymisoinnin jälkeen perehdyimme aineistoihin kokonaisuudessaan ja keskustelimme löydöksistä, jotka nousivat selkeimmin aineistosta esille. Haastatteluista nousseet ilmaiset muutettiin pelkistetyiksi ilmaisuiksi, jotka jaottelimme tutkimuskysymysten mukaan (kuva 3). Olimme myös ennakkoon jaotelleet tutkimuskysymykset eri väreillä. Tämä helpotti laajan aineiston analysointia, kun litteroidusta tekstistä havaitsi nopeasti mihin tutkimuskysymykseen kukin tekstipätkä liittyi.

Haastateltavat Tutkimuskysymys	EET-POLIISI 1	HANKETYÖNTEKIJÄ	ERITYISNUORISOTYÖN- TEKIJÄ
Millaiset tekijät altistavat jengiytymiselle	-Syy miksi nuori ei näe itselleen mielekästä tulevaisuuden tavoitetta: perhetausta, perheen sosioekonominen asema, köyhyys, harrastusten puute -lapsuuden jääminen lyhyeksi seura tekee kaltaisekseen, kun asuu huonolla asuinalueella -etnisyyttä altistavana tekijänä vain	-ACE-kokemukset ja muu kasautunut huono-osaisuus yhdistettynä spesifeihin asuinolosuhteisiin esim. naapurusto -maahanmuuttajat > heikko integroituminen (perheen ja kotimaan kulttuuriin/uskontoon väliin putoaminen) + vanhempien sos.tuen puute ja heikko koulumenestys -pakolaistausta (lähi-itä, pohjois-afrikka), kulttuurien erilaisuus	-sukupolvien väliset siteet heikot (vrt. esim venäläiset) -asuinalue ei itsestään selvä riski, mutta joistain lähtökohdista helpompi ponnistaa -harrastusten puute >toiselle paikkakunnalle muutto, ei pääse mukaan urheiluseuroihin yms. ei harrastuksia – esim. skiniporukkaan helppo päästä >vanhempien ajatusmaailmat edesauttaa esim. rasistisuus

Kuva 3. Pelkistetyt ilmaisut

Aloimme yhdistelemään ja muodostamaan pelkistetyistä ilmaisuista alakäsitteitä kuten yksinäisyys ja koulupudokkuus. Kokosimme alakäsitteet laajemmiksi yläkäsitteiksi kuten syrjäytymistekijät ja yhteiskunnalliset altistavat tekijät. Yläkäsitteiden muodostamisen lisäksi numeroimme yläkäsitteet sekä niihin kuuluvat alakäsitteet sen mukaan, kuinka monta haastateltavaa mainitsi kunkin käsitteen (kuva 4).

Millaiset tekijät altistavat jengiytymiselle	Syrjäytymistekijät 8	Nuoren sisäiset kokemukset 6	"Biologiset" tekijät 8	Yhteiskunnalliset 8	Ulkoiset vaikutteet 5
	-perhe /nuoren tukiverkosto (lyhyt lapsuus/luottamus) 8 -yksinäisyys 4 -koulu /koulupudokkuus 7 -harrastus 4 -työllistyminen -köyhyys 5 -sos.ekonominen asema 1 -perheen sosiekonominen as. 1	- näköalattomuus Ei näe mielekästä tulevaisuutta 2 -arvottomuus 1 -ei koe rakastetuksi 1 -ei koe itseä	-ikä 6 -aivojen kehitys 2 -sukupuoli 8 -persoonallisuus piirteet 2 -fyysinen kehitys/aivojen kehitys 1	-palvelut 3 -korona 5 -laitoslapsuus (voi myös pelastaa/ei välttämättä riski) 6 -peruskoulusysteemi 2 -koulukiusaaminen 2	-sosiaalinen media 4 -jengikulttuurin ihannoiti / esim. pikkusisarukset ihannoivat vanhempia sisaruksia 2 -jengi perheeltä sisaruksilta/

Kuva 4. Yläkäsitteiden jaottelu

Aineistosta nousi esiin uusi näkökulma, jota emme olleet ottaneet huomioon teemahaastattelurungossa. Uudeksi teemaksi muodostui ammattilaisten ehdotukset jengiytyksen ennalta ehkäisystä. Tutkimustulokset ovat tämän vuoksi aineistolähtöisiä, mutta ovat samalla sidonnaisia jengiytymistä koskevaan tutkimukseen ja teoriaan. Tuomen ja Sarajärven (2018) mukaan teoriaohjaavan

analyysin johtopäätösten tuottamisen logiikka pohjautuu abduktiiviseen ajattelutapaan, jolloin tutkijan pohdintaprosessi liikkuu aineistolähtöisyyden ja teorian välillä. Tästä johtuen tutkijan tavoitteena on yhdistellä aineistoa ja teoriaa yhteen. Tämä saattaa tuottaa uudenlaisia ennalta arvaamattomia tuloksia. (Tuomi & Sarajärvi 2018.)

4 TULOKSET

4.1 Nuorisojengi käsitteenä ja ilmiön esiintyminen Suomessa

Haastatteluista vahvistui nuorisojengi-termin hajanaisuus, kun yli puolet haastatteluista nuorten kanssa työskentelevistä ammattilaisista nimesi meidän opinnäytetyössämme käyttämällemme nuorisojengi-termille vaihtoehdoisen termin. Näitä vaihtoehtoisia termejä haastateltavat käyttivät työssään viitattaessaan nuorisojengi-ilmiöön. Ilmiölle vaihtoehtoisina termeinä nousivat esiin *nuorisoporukka*, *katujengi*, *väkivaltainen ryhmätoiminta* ja *ryhmytyminen väärin asioiden äärelle*. Vaihtoehtoisen termin esittäneet haastateltavat käyttivät omia termejään koko haastattelujensa ajan puhuessaan nuorisojengeistä. Eri-tyisnuorisotyöntekijän mielipide nuorisojengi-termistä erosi selkeimmin muista. Hänen mielestään jengi-termi ei sovi suomen kieleen. Tämän lisäksi hän halusi nähdä nuoren yksilönä, jonka takia hän koki, että ryhmätermit eivät ole sopivia kuvaamaan ilmiötä. Hän mieluummin puhuisi yksittäisistä nuorista, jotka oireilevat samalla tavalla.

Mulla tietysti koko miun työkuva ja henkilökohtanen orientaatio lähtee siitä, et jokainen nuori niinkun on yksilö. Niin mie varmaa sitten niinkun puhuisin vaan niin kun samoin tavoin öö oireilevista nuorista. (Eri-tyisnuorisotyöntekijä)

Haastateltavat määrittelivät nuorisojengi-ilmiötä useasta eri näkökulmasta. Kaikissa haastatteluissa kävi kuitenkin ilmi, että jengimääritelmä sisältää aina rikollisen toiminnan ja yhteiskunnan normien vastaisen käyttäytymisen. Lisäksi haastatteluissa korostui jengin määrittely sisäisten tunnusmerkkien kautta. Näitä sisäisiä tunnusmerkkejä ovat esimerkiksi jengin sisäinen hierarkia sekä tavoite tai ideologia toiminnan taustalla. Esimerkiksi rikoksia tekevä kaveriporukka ei täytä nuorisojengimääritelmää, mikäli toiminnassa ei ole nähtävissä

tavoitteellisuutta sekä porukassa ryhmän sisäistä järjestystä. Vaikka nuorisojengit määriteltiin sisäisten tunnusmerkkien kautta, niiden ei kuitenkaan koettu olevan niin järjestäytyneitä kuin esimerkiksi järjestäytyneet rikollisryhmät ovat. Nuorisojengeillä voi olla myös ulkoisia tunnusmerkkejä, kuten tietynlainen vaateetus tai symbolit. Ulkoisten tunnusmerkkien mukaan nuorisojengin määrittely koettiin kuitenkin harhaanjohtavana.

Viiden haastateltavan nuorisojengimääritelmässä kävi ilmi myös jengin kokoon ja ikään liittyviä tekijöitä. Tyypillisimmin nuorisojengin jäsenet ovat alle 25-vuotiaita. Tämän lisäksi nuorisojengeissä on aina mukana alaikäisiä. Jengin koosta tuli kahdenlaisia vastauksia; kolmen haastatellun mukaan jengiin kuului viisi tai enemmän henkilöä, kahdessa haastattelussa jengin kooksi määriteltiin vähintään kymmenen henkilöä. Loput haastateltavat eivät ilmaisseet tarkkoja jäsenmääriä, vaan viittasivat nuorisojengien olevan ryhmiä tai ryhmittymiä. Nuorisojengin koon määrittelyssä ongelmalliseksi tekee se, että ydinporukan ympärillä liikkua paljon muita nuoria, jotka eivät kuulu virallisesti jengiin.

– – ja mikä me ajatellaan olevan se ydin ja ketkä on sit vaan sellaisia, että ne jostain syystä vaan sattuu olemaan aina paikan päällä, ku jotain tapahtuu. Tai sitten ne toteaa, et me vaa hengatitiin ja mentiin katsomaan, niin on vaikee jotenki ehkä sitä kokonaisuutta niiku avatakki – – vaikee on päästä ehkä sitte aina kiinnikkää siihen, että mitä ja mikä se ydin kaikkienensa on. (Sosiaalityöntekijä 2)

Kaikissa haastatteluissa nousi myös esille se, että nuorisojengi koostuu suurimmaksi osaksi yhteiskunnasta syrjäytyneistä nuorista. Jengiin kuuluvat nuoret ovat pudonneet esimerkiksi koulu- ja työelämäpoluilta.

– – ne on jollaki tavalla yhteiskunnan rattaista pudonneita nuoria tai syrjäytyneitä ketkä sitten hakeutuu toistensa seuraan ja tota niin sanotusti lyövät viisaat päät yhteen ja suunnittelevat ni ei nii viisaita tekoja. (Vankilatyöntekijä)

Kysyttäessä nuorisojengien esiintymisestä Suomessa, haastateltavien vastaukset olivat melko ristiriitaisia. Kahdeksan haastatellun mielestä Suomessa ei ole varsinaisia nuorisojengejä. Toiminnanjohtaja totesi, että Suomessa on muutama järjestäytynyt rikollisjengi, joiden jäsenet ovat pääsääntöisesti täysi-

ikäisiä. Hänen mielestään Suomessa ei ole kuitenkaan selkeitä nuorten ryhmittymiä, joita voisi kutsua nuorisojengeiksi. Tästä huolimatta EET-poliisi 2 oli huolissaan siitä, että enenevässä määrin yhteiskuntamme nuoret olisivat ajautumassa nuorisojengien maailmaan. Ainoastaan Vankilatyöntekijä totesi Suomessa olleen nuorisojengejä 'iät ja ajat'. Suurin osa haastatelluista ilmaisi nuorilla olevan pyrkimyksiä jengiytymiseen ja he ovat havainneet Suomessa olevan selkeitä 'jengiytymisen alkuja'.

Konkreettisesti Suomessa on muutamia jengejä, mut ei niistä oikeastaan nuorisoryhmittymiä kovinkaan moni ole, että ne on järjestäytyneen rikollisuuden jengejä, jotka toimii lähinnä siis aikuisten kanssa ja aikuisten äärellä – – johon näyttäis liittyvän myöskin nuoria aikuisia. Puhun nyt siis nuorilla aikuisilla täysi-ikäisistä parikymppisistä ja siitä ylöspäin. Nuorisojengejä, jos käyttää semmoista termiä niin en hahmota että olis. On semmoista jengimäistä toimintaa ja ehkä semmoista jengiytymiseen pyrkivää toimintaa – –. (Toiminnanjohtaja)

No mä koen joo, että meillä on viitteitä ja on kehittymässä. Mut mä en näe et me ollaan vielä missään, et meil on niinku kehittynyt katujengejä, mut et on kehittymässä, et sen mä nään et ihan selkeitä viitteitä – – Ja tavallaan se riski et ne meidän muutkin nuoret ja muut nuorisoporukat tavallaan ajautuis tämmöseen katujengi ajattelumaailmaan – – joo on kehitteillä, sanotaanko näin. (EET-poliisi 2)

Haastatteluista ilmeni myös nuorisojengi-ilmiön esiintymisen alueellisia eroja. Uudellamaalla ja Pirkanmaalla työskennelleet haastateltavat tunnustivat alueelleen olevan jengiytymispyrkimyksiä nuorten keskuudessa. Pohjois-Karjalassa työskentelevä Erityisnuorisotyöntekijä ei ollut havainnut nuorisojengejä viimeisten vuosikymmenten aikana. Myös Hanketyöntekijä totesi, ettei ilmiötä ole havaittavissa hänen toiminta-alueellaan eräässä Lapin maakunnan kaupungissa. Sen sijaan Kainuussa työskentelevä vankilatyöntekijä kertoi ilmiön näkyvän työskentelyalueellaan. Siitä huolimatta, että kaikki haastateltavat eivät tunnustaneet ilmiötä omalta toimialueeltaan, jokainen havaitsi nuorisojengi-ilmiön olevan erityisesti pääkaupunkiseudun ilmiö. Olemassa olevia nuorisojengejä tiedettiin myös nimeltä. Kaikilla ei ollut pääkaupunkiseudun tilanteesta työnsä puolesta henkilökohtaista kokemusta vaan he olivat saaneet tietoa pääkaupunkiseudun tilanteesta esimerkiksi kollegoiden, asiakkaina olevilta rikollisesti oireilevilta nuorilta tai uutisten kautta.

– – tää on ikäänkun tää mun tieto nii hyvin vähän perustuu siihe, et mie oisin ite helsinkiläisten ja nuorisojengiläisten kaa työskennelly. – – Mun ymmärrys on se, että Helsingissä alkaa olla jo tota öö.. ihan selkeitä nuorisojengiytymistä, mut ei tietenkää läheskää nii pitkälle mennyttä, ku Ruotsissa. [kertoi saaneensa tiedon helsinkiläisiltä yhteistyökumppaneilta] --Turussa on kans ihan selkee tota, selkeetä jengiytymistä. – – miust siellä oli ihan nimettykki joku yks isompi nuorisojengi, joka oli uhkana. [kertoi saaneensa tiedon Turussa toimivan sisarhankkeen kautta] Tampereella on jonkin verran, mut muualla se Suomessa se ei kai oo vielä niin niinkun näkyvää. Siinä ehkä semmonen lyhyt oma ymmärrys siitä asiasta. (Hanketyöntekijä)

Nuorisojengien esiintymisestä tulleita ristiriitaisia vastauksia voi selittää se, että nuorten jengiytymisen muodot ovat muuttuneet. Aiemmin jengiytyminen oli selkeästi katukuvassa näkyvä ilmiö esimerkiksi skinheadien aikaan. Siihen aikaan eri alakulttuureja edustavat nuoret olivat voimakkaasti asettuneet toisiinsa vastaan. Erityisnuorisotyöntekijä mainitsi kuinka esimerkiksi löysiin vaatteisiin pukeutuneiden ‘hoppareiden’ täytyi karttaa skinheadeja. Tämä johtui siitä, että skinheadien rassistinen valkoisen ylivallan aate soti ‘hopparien’ kansainvälistynyttä *gangsta-rappiä* ihannoivaa aatetta vastaan. Nykyään jengiytyminen on monipuolistunut muunlaistenkin ryhmittymien sisälle. Vankilatyöntekijän mukaan jengiin kuuluvia nuoria voivat yhdistää esimerkiksi musiikki, päihheet tai asuinalue. Lisäksi nuorisojengi-ilmiö ei nykypäivänä pohjaudu eri vaatetyyleihin, sillä jenginuoret ilmentävät yksinomaan Roadman-tyyliä. Sen johdosta, kadulla liikkuessa nuorilla ei ole samalla tavalla suurta väkivallan uhkaa, niin kuin 90-luvulla. Vaikka jenginuoria ei tyylillisesti pysty erottamaan toisistaan eri porukoita erottaa heidän ryhmänsäiset aatteensa.

90-luvulla vielä... ööm nuoret ilmineeras omaa suuntautuneisuutensa niiku vaatteilla. Et sillo oli niiku skinit, oli hopparit, punkkarit, hevarit, mitä kaikkea nyt olikaa sitte. – – Niin nykyään, jos meet jonneki yläkoulun pihalle ni eihän niitä nuoria erota toisistaan, ku rautakangella – – 90-luvulla vielä oli tosi vahvoja vastakkainasetteluja sitte näitte nuorisoryhmien ihan niiku ulkoi-sen habituksen perusteella – – Eliikkä esimerkiks, jos sie nyt satuit olemaan tässä niin sanotussa hoppariporukoissa, kuljit vähä lö-kemmissä housuissa. Ni sul oli niiku ihan oikeestikki syytä vähän niiku vältellä noita skiniporukoita. Tai, jos sie olit skini ja liikut yksinää kaupungilla ni ei toinanu mennä sinne punkkari tai tota hoppariporukan lähelle huutelemaan. Että siin oli iha oikeesti niiku sitten se niiku väkivallan uhka olemassa. Et sinänsä niin kun se, että nuoriso on

nykyään tasapäistyny, ni siin on myöski tämmönen hyvä aspekti olemassa. (Erityisnuorisotyöntekijä)

Toiminnanjohtajan mukaan alueellisuus nuorisojengi-ilmiössä ilmentyy nuorten kokemaan ylpeyteen omasta alueesta. Kuitenkaan tämä ei tarkoita sitä, että nuorisojengit olisivat tarkkoja reviiireistään. Vähäistä reviiritietoisuutta se-littää osaltaan nuorisojengi-ilmiön laajeneminen sosiaalisen median kautta. EET-poliisi 1 mukaan rikoksia tekeviä porukoita on ollut aina, mutta sosiaali-nen media osana heidän toimintaansa on uusi ilmiö. Sosiaalisen median avulla nuoret verkostoituvat yli kaupunkirajojen kasvattaen jenginsä kokoa.

– – se että ihmiset on porukoissa ja tekee rikoksia niin ei oo uus juttu, mut se, että se sosiaalisessa mediassa kasvaa ja yltyy niinku puolin ja toisin, et saa semmosta laajentumista, niin se on ehkä se mikä tällä hetkellä mun huomiota kiinnittää.
(EET-poliisi 1)

Ilmiön esiintyminen uutisissa koettiin todenmukaisena eli uutisoidut väkivallan teot ja rikokset ovat todellisia tapahtumia. Tästä huolimatta uutisointi koettiin olevan myös osittain kärjistettyä ja pelkoa lietsovaa. Tämän takia marginaali-nen ilmiö voi leimata nuoria yleisellä tasolla. Lisäksi uutisointi ja sosiaalisen media nostaa ihmisten tietoisuuteen yksittäistapauksia nuorten tekemistä raa-oista väkivallanteoista, jolloin nämä harvinaisetkin teot korostuvat kansalais-ten. Siksi myös yksittäisten nuorten tekemät teot saattavat leimautua nuoriso-jengien teoksi ja sekoittaa lukijaa. EET-poliisi 2 kertoi, kuinka 150 nuoresta koostuvasta porukasta uutisointi johti siihen, että koko porukan ajateltiin ole-van osa yhtä suurta jengiä. Todellisuudessa kyseessä olivat erillään olevat nuorisoporukat, jotka eivät välttämättä edes tunteneet toisiaan tai olleet mu-kana jengeissä. Tällä tavalla uutiset vääristää ilmiön olemassaoloa kansalais-ten silmissä. Lisäksi sellainen uutisointi, jossa mainittiin jengien nimet, koettiin ongelmallisena. Sillä nuorisojengit saattavat saada sitä kautta vahvistusta omalle toiminnalleen.

– – joku aika sitten hirveesti uutisissa, että täällä liikkuu semmo-nen sadan viidenkymmenen nuoren porukka, joka pahoinpitelee ihmisiä. – – siinä meni ehkä vähän pieleen ainakin omasta mieles-täni, et ei täällä sellasta liiku. – – Siel on erilaisia nuorisoporukoita ja osa saattaa tuntea toisensa ja osa ei. Että ne ei liiku tavallaan yhdessä ollenkaan. Ja mä melkein väittäisin – – suurin osa niistä,

niil ei oo mitään tekemistä näiden katujengien kanssa – – sit puhuttiin jo katujengeistä, niin sithän monet oli silleen et, okei no tää sataviiskyt on nyt yhtä kuin katujengi, vaikka se oli taas aivan eri asia. Et se on mun mielestä tärkeä nähdä se, että puhutaan kahdesta eri asiasta. Ne on se meidän nuorisoporukat tuolla ulkona ja sit meil on erikseen tää katujengikuvio, mikä on sit vähän moninaiempi. (EET-poliisi 2)

Sosiaalityöntekijä 1 näki uutisoinnissa hyviä puolia erityisesti vanhempien näkökulmasta. Uutisten avulla he saavat tietoonsa alueen uusia ilmiöitä ja pysyvät paremmin perillä siitä mitä nuoret tekevät keskenään.

Niiku toisaalta, mä nään kuitenkin, että tietyllä tavalla se on niinkun, – – jotain niistä asiosita pitääkin kirjoittaa. Koska siis enhä mä olenkaa... – – Mutta tota, että vanhemmille sen tiedon lisääminen on niiku ihan paikallaan. – – tai tommonen roadman meininkikin, että niinkun pitää niistä puhua ja niistä uutisoida, jotta ne vanhemmatki vähän havahtuis. (Sosiaalityöntekijä 1)

Vankilatyöntekijän mielestä nuorisojengien tekemien rikosten uutisoinnin sijaan olisi hyvä uutisoida niistä syistä, jotka aiheuttavat nuorten pahoinvointia. Erityisesti pahoinvoinnista aiheutuvien lieveilmiöiden taustasyistä, jotka vankilatyöntekijän mukaan kytkeytyvät yhteiskunnan resursseihin ja nuorisopalveluiden leikkauksiin. Uutisoinnin tulisi mieluummin herättää keskustelua erilaisista tukitoimista ja mahdollisuuksista, joiden avulla nuorten oloa voisi helpottaa.

Liia vähä tuuaa esille sitä niissä, et mitkä on nuorten palvelut, mitä meillä on tarjota, ollaanko me vähennetty esimerkiks nuorisotiloja tai erityisnuorisotyötä tai. Et enempi pitäs kirjoittaa niistäki tukitoimista ja mahdollisuuksista, mitä meillä vois olla tarjota tai... resursseikkauksista, mitä ollaan tehty tai muuta että. Et aika yksoikosta se aina on. [puhuu nuorisojengejä koskevasta uutisoinnista] (Vankilatyöntekijä)

Nuorisojengikäsité tulkitaan eri tavalla ammattilaisten ja toimittajien lisäksi myös yleisessä keskustelussa. Haastateltavien mukaan tavalliset kansalaiset voivat käsittää nuorisojengeiksi esimerkiksi bussipysäkillä meluavat tai harmittomia piloja tekevät nuorisoporukat. Tämä selittyy sillä, että ilmiöitä usein tarkastellaan subjektiivisesti. Haastateltavien mukaan todellisia rikoksia tekeviä nuorisojengejä ei nähdä Suomessa katukuvassa, koska rikollisuus tapahtuu

yleensä katseilta piilossa. Poikkeuksena väkivallanteot, joita nuoret itse kuvaavat ja julkaisevat sosiaalisessa mediassa. Haastateltavat olivat yhtä mieltä siitä, että rikollisesti oireilevien nuorten kanssa työskentelevät ammattilaiset tunnistavat nuorisojengi-ilmiön ja sen sisällöt. Hanketyöntekijän mielestä nuorisojengi-ilmiön parissa työskenteleviä voisi myös kouluttaa aiheesta lisää, koska ilmiö on vasta rantautumassa Suomeen.

4.2 Jengiytymiselle altistavat tekijät

Haastateltavat nostivat jengiytymiselle riskialtteimmaksi elämänvaiheeksi varhaisnuoruuden vaiheen (11–14 vuotta) sekä peruskoulun jälkeisen nivelvaiheen, joka sijoittuu keskinuoruuden alkuvaiheeseen (15–16 vuotta). Lisäksi kolme haastateltua mainitsi myös lasten (alle 11-vuotias) jengiytymisalttiuden.

– – oisko kahdeksan-, yhdeksän-, kymmenenvuotiaat ja siitä sit niinku ylöspäin, ehkä sinne viiteentoista – –. Siis viistoista on mun mielestä jo hyvin myöhässä, että sitten kun kuustoista-seitsemäntoista-vuotias niin häneen on äärimmäisen hankala vaikuttaa silleen, että kyl se on tapahtunu paljon aikasemmin jo, että ne niinku altistavat tekijät. (EET-poliisi 1)

Sukupuolen vaikutusta tarkasteltaessa haastateltavat käyttivät dikotomista mies-nais-lähestymistapaa. Kaikki ammattilaiset ovat havainneet työssään, että miessukupuoli on selkeästi edustettuna nuorisojengejä tarkasteltaessa. Mahdollisena syynä tähän voisi pitää sukupuolten välisten fyysisen kehityksen, erityisesti aivojen kehityksen eroja. Murrosiässä etuosaloikon alueet, jotka vaikuttavat muun muassa omien tekojen seurauksien ennakointiin, kehittyvät pojilla myöhemmin kuin tytöillä.

– – jos miettii vaikka etuosaloikon kehitystä. Et ei oo niinkö ei, semmonen kyky havainnoida tekojen pitkäaikaisia seurauksia, on tosi alhanen vielä siinä vaiheessa nuorella, varsinki mies puolisella nuorella. Ni kyllähän se tommonen hetken huuma mikä siitä tulee niin on tosi houkutteleva. (Hanketyöntekijä)

Se liittyy aivojen kehitykseen ja sen seurauksena, kun tytöillä tapaa olla aivot niinku aikasemmassa vaiheessa alkavan murrosiän ja näitten myötä, niin sitten siinä vaiheessa, kun sitä itsenäistymistä tosiasiaassa tehdään, niin tyttöjen aivot on kehittyneemmät. (Toiminnanjohtaja)

Hanketyöntekijä selitti nuorisojengien korkeaa miesjäsenmäärää viiden suuren persoonallisuuspiirteen teorialla. Hänen mukaansa persoonallisuuspiirteiden kirjossa assertiivisuus eli itsevarmuus on yleisempää miesten keskuudessa. Lisäksi itsevarmuuspiirteen alakategoriaan kuuluva aggressiivisuuden taso on miehillä korkeampi. Myös EET-poliisi 1 mainitsi miehille ominaiset persoonallisuuspiirteet altistavana tekijänä. Hänen mielestään miehet voivat olla impulsiivisempia nuorena kuin naiset.

Toiminnanjohtaja ja EET-poliisi 1 toivat kumpikin esille miehille asetettuja yhteiskunnan normeja ja odotuksia, joiden takia miehet voivat olla yliedustettuina jengeissä. Toiminnanjohtajan mukaan normirikkomusten katsotaan kuuluvan osaksi poikien ryhmiä. Tällaiset yhteiskunnalliset asenteet saattavat vaikuttaa siihen, että pojat alkavat toimimaan sääntöjen vastaisesti. EET-poliisi 1 mielestä miehille asetetut odotukset, kuten voimakkuus ja valta vaikuttavat miesten väkivaltaiseen käyttäytymiseen. Sukupuolille asetettujen erilaisten normien vuoksi miesten normien vastaista toimintaa voidaan katsoa suotavammin kuin naisten vastaavanlaista toimintaa.

Mulle näyttäytyy niin että semmonen hölmöily ja säännöistä piittaamattomuus ja tämmönen on niin ku pojille suotavampaa kuin tytöille. että pojille sellanen ryhmäytyminen on sit jotenkin sallitumpaa, vähemmän ei toivottua. Sillon se myöskin saattaa johdattaa siihen, että poikien muodostamat ryhmät toimii väärin. Kun katsotaan erilaista tällästä niinku asosiaalista toimintaa, niin voidaan nähdä, että pojilla sitä esiintyy enemmän kuin tytöillä. (Toiminnanjohtaja)

Kuusi haastateltavaa nostivat pohdintoja myös naisten kytkeytymisestä nuorisojengeihin. Heidän mukaansa naisia on nähtävissä nuorisojengeissä, mutta heidän osuutensa jäsenistössä on hyvin alhainen. Tästä huolimatta, Toiminnanjohtaja nosti esille sen, että naisten käyttämä väkivalta on kuitenkin radikaalimpaa miehiin verrattuna. Toiminnanjohtajan näkemystä tukee myös Jalokautuvan havainto siitä, että tyttöjä on nähtävissä etenkin tappeluringeissä. Erityisnuorisotyöntekijä kertoi tyttöjen vähäisen määrän nuorisojengeissä johduvan siitä, että heillä on suojaavana tekijänä taipumus viettää aikaa yhden läheisen ystävän kanssa. EET-poliisi 2 mielestä selittävä tekijä voi olla se, että

viranomaiset eivät välttämättä kiinnitä niin tarkasti huomiota tyttöjen läsnäoloon ollessaan tekemisissä nuorisojengien kanssa.

Koska siellä monesti on kans tyttöi aina paikalla, mutta miten tarkasti heitä sitten katotaan. Että tota on tapauksia että – – esimerkiksi asuntoon kun ollaan menty niin jälkikäteen on tullu vaikka jostain muualta kuullaankin, että se oli tytöt, jolla oli esimerkiksi huumet hallussa tai jotakin. Tavallaan ehkä täs on jotain mistä voitais kattoo vähän avarakatseisemmin, että se ei ehkä ookaan totuus, että se ois vaan pojat. (EET-poliisi 2)

Jengiytymiselle altistavat syrjäytymistekijät

Jokaisen haastateltavan puheista nousi suurimmaksi riskitekijäksi erilaiset syrjäytymistekijät. Haastattelujen pohjalta syrjäytymistekijät pystytään jakamaan selkeästi kolmeen pääteemaan. Näitä olivat tietynlainen epäsuotuisa perhe ja asuinalue sekä maahanmuutto erityisesti integraation näkökulmasta. Perhe nähtiin merkittävänä jengiytymiselle altistavana tekijänä silloin, kun perheen sisäinen vuorovaikutus ja sen keskinäiset siteet olivat olemattomat. Muutama haastateltava kertoi, että tukiverkoston puute usein johtaa siihen, ettei nuoren elämässä ole läsnä turvallista aikuista. Turvallisen ja merkityksellisen aikuisuhteen puuttuminen nähtiin olevan sellainen tekijä, joka motivoi nuorta hakemaan merkityksellisiä ihmissuhteita muista ryhmistä. Tämän kaltainen ketjureaktio on haastattelujen perusteella yleistä heikon sosioekonomisen aseman omaavassa perheessä. Tämän lisäksi muut perheeseen liittyvät syrjäytymistekijät olivat perheen köyhyys ja suuri lapsiluku. Perheen suuri koko vaikuttaa siihen, mihin rahaa käytetään. Esimerkiksi lasten ruokkiminen ja hoitaminen voi viedä suuren osan jo valmiiksi rajallisesta budjetista. Sosiaalityöntekijä 1 toi esille, että nuorilta itseltään kysyttäessä köyhyys on olennainen jengiytymiseen johtanut tekijä. Kahden haastateltavan mielestä perheen köyhyys heikensi nuoren harrastamisen mahdollisuuksia.

Yli puolet haastateltavista kertoivat harrastusten puutteen ajavan nuoren etsimään korvaavaa toimintaa. Aikuisten ohjaama nuorten harrastustoiminta nähtiin turvallisen ryhmän ja ryhmjäsenyyden edellytyksenä. Nuoren jääminen esimerkiksi harrasteryhmän ulkopuolelle nähtiin huomattavana syrjäytymiste-

kijänä. Vertaisryhmiin kuuluminen on tärkeä osa nuoruutta, joten nuori voi kokea painetta oman paikan löytämisestä. Mieluisan vapaa-ajan toiminnan ja turvallisen ryhmän puuttuessa nuori saattaa hakeutua epäedullisiin ryhmiin.

– – Ja tää harrastuksen läsnäolo ja puute on yks ihan keskeinen turvallisen ryhmän ja turvallisen ryhmän jäsenyyden synnyttämisen edellytys. – – jos ei oo varaa tehdä samanlaisia valintoja kuin mitä niinku pääosa ryhmästä on, niin kyllähän se helposti myös syrjäyttää ryhmän ulkopuolelle. Ja kun se ryhmä on niin tärkeä, niin sit se voi olla, että se ryhmään hakeutumisen paine synnyttää sen, että sit menee väärään ryhmään. (Toiminnanjohtaja)

Perheen heikon sosioekonomisen aseman lisäksi haastatteluista nousi esiin, myös nuoren heikko sosioekonominen asema. Reilusti yli puolet haastateltavista toi ilmi koulupudokkuuden ja kouluakäymättömyyden, jotka ennustavat nuorelle heikkoa sosioekonomista asemaa. Haastateltavat näkivät, että koulusta pudottuaan, nuori löytää helpommin korvaavaa toimintaa epäsuotuisista ryhmistä. Ryhmän toiminta on usein nuorelle mielekästä, vaikka se olisikin normien vastaista. Nuoren tuntiessa itsensä hyväksytyksi ryhmästä muodostuu hänelle tärkeä yhteisö, jolloin ryhmä entisestään vahvistaa väärälle polulle ajautumista. Tämän takia yhteiskunnan tukitoimet ovat hyvin avuttomia kilpaillessaan epäsuotuisaa ryhmää vastaan, koska nuori on saanut ryhmästä kaiken tarvitsemansa.

Niin oli just semmonen nuori, joka oli tota hän oli nyt vaikka jo viistoista. Mutta, että koulua on käynyt suunnilleen niiku kutosluokkaan asti. – – se on aina jotenki ollu vaikeeta, kotoo ei oo tullu tukee. Sitten hän löytää niinkun aatteen, joka ehkä sopii hänen maailmankuvaansa jo valmiiksi jonkunverran. Hän löytää sieltä ryhmän, jossa on sekä nuoria että aikuisia. Ja hän tulee näkyväksi ja hyväksytyksi, niiku tekemänsä väkivallan kautta. Ja se kaikki se koko ryhmä vahvistaa sitä. – – nii ja siinä oli vielä se, et hänen äitinsä tuki niiku häntä tähän suuntaan ja tähän ryhmään... niin se, että mitä me voidaan muka sosiaalitoimessa vaikka tarjota tähän tilalle. (Sosiaalityöntekijä 1)

Haastattelujen perusteella asuinalue luokiteltiin altistavaksi tekijäksi, silloin kun nuori tai hänen perheensä asuivat huonolla asuinalueella esimerkiksi lähiössä. Haastateltavat olivat pitkälti samaa mieltä siitä, että altistava vaikutus syntyi asuinalueen ja siellä negatiivisesti toimivan yhteisön yhteisvaikutuksesta. Haastatteluissa puhuttiin esimerkiksi sellaisista alueista, johon on sijo-

tettu kaupungin vuokra-asuntoja. Näihin kaupungin asuntoihin on tapana sijoittaa huono-osaisempia ihmisiä, jolloin alueen yhteisö rakentuu heidän ympärilleen. Näin huonoon asuinalueeseen sidonnaisen yhteisön vaikutus yksilöön saattaa näyttäytyä väärälle polulle ajautumisena.

– – on toki semmosia tiettyjä katuja, joitten varrella on sitten näitä kaupungin vuokra kerrostaloja, joihin sitte on vanhan termin mukaisesti sosiaalisinperustein asutettu perheitä. Niin on toki ymmärrettävää, että niin, jotkut elinpiirit on ehkä semmosia altistavia – –. (Erytistyöntekijä)

Huonon asuinalueen vaikutusta nuoren jengiytymiseen vahvistaa myös Jalkautuvan havainto. Hän kertoi, ettei ole nähnyt tai edes kuullut kollegoiltaan, että nuorisojengeissä olisi ollut osallisina kovinkaan montaa hyväosaisilla asuinalueilla asuvaa nuorta.

Kyllä nää asuinalueetkin mun mielestä vaikuttaa ja se niinku näkyy siinä perheolosuhteissa. Hirveen harvoin kuulee, että [kaupunginosan nimi] ois ollu yhtään nuorta noissa tappeluissa. Esimerkkinä, joka on [kaupunki Uudellamaalla, johon kaupunginosa kuuluu] tällöinen niinku rikkaiden aluetta. (Jalkautuva)

Sosiaalityöntekijä 1 ja 2 sekä Erytisnuorisotyöntekijä tunnistavat huonojen asuinalueiden riskitekijät, mutta kertovat havainneensa jengiytymistä myös hyväosaisten alueiden nuorilla. He ovat nähneet useita tapauksia, jossa rikkaasta perheestä ja hyvältä asuinalueelta tuleva nuori on ajautunut nuorisojengeihin tai on ollut altis ajautumaan sellaiseen. Syitä hyväosaisella alueella asuvan nuoren jengiytymiseen olivat muun muassa nuoren kokemus yksinäisyys ja merkityksettömyyden tunne. Sosiaalityöntekijä 2 mukaan nämä nuoren kokemukset voivat johtua siitä, että perheen vähäistä vuorovaikutusta kompensoidaan rahalla ja materiaalilla.

– – semmosta yksinäisyyttä. Joka ajaa sitten tällaseen toimintaan [puhuu jengitoiminnasta]. Tai jotenkin erillisyyttä – – Nii ja se siin on ehkä merkittävä juuri se semmonen merkityksellisyiden tunne, siis se että ollaan yksin hienossa talossa ilman, että vanhemmat on iha oikeesti kysyny kuukausiin 'mitä sulle kuuluu?'. Että jotkut nuoret sitä totesikin, että se on kiva, ku tulee semmonen viesti, että tsemppii ja rahaa on pöydällä. Mut et eihän se nyt ihan kauheesti lämmitä. (Sosiaalityöntekijä 2)

Sosiaalityöntekijä 1 toi esille myös vastakkaisen näkökulman asuinalueisiin liittyen. Hänen mielestään lähiö voi olla jopa suojaava tekijä. Tämän kaltainen ajatus nousi siitä, kun eräs asiakas oli kertonut lähiön omasta tavasta kasvat-
taa lapsia. Lähiössä voi olla myös hyvä ja tiivis yhteisö, jolloin nuorten kasvat-
tamisesta kaikki ottavat vastuuta.

Toiminnanjohtajan näkemyksen mukaan asuinalue on erityisesti nuorten mie-
lestä sellainen asia, josta he ovat ylpeitä. Tämä voi kuitenkin olla myös nega-
tiivinen tekijä, mikäli asuinalue sidonnaisesti muodostunutta ryhmää ohjaavat
nuoret itse ilman aikuisten valvontaa. Edellä mainitun kaltaisessa tapauksessa
nuoret saattavat rakentaa ryhmänsä ulkoisen vaikutteen pohjalta, jolloin ryh-
män toiminta saattaa muuttua epäsosiaalisiksi. Huonoja ulkoisia vaikutteita
ovat esimerkiksi väkivaltaisuutta ihannoiva musiikki tai elokuvat.

Oman identiteetin rakentaminen tän kokoses kaupungis niin usein
lähtee liikkeelle niinkun alueesta ja ylpeydestä siitä, että missä
asuu. Ja sehän on hyvä asia, että nuoret on ylpeitä siitä keitä ne
on ja mistä ne tulee – – Sit kyse on lähinnä siitä, miten sitä ohja-
taan sitä kotiseutu ylpeyttä tai sitä identiteetin rakentumista. Jos
sitä ohjaa nuoret itse, eikä siellä oo läsnä aikuisia ja jos se raken-
tuu jonkun ulkoisen vaikuttimen – – tai jonkun muun tämmösen
kautta, niin silloin on ilmeinen riski, että se muodostuu tavalla tai
toisella asosiaalisiksi. (Toiminnanjohtaja)

Haastateltavat korostivat nuoren maahanmuuttajataustan olevan riskitekijä
jengiytymiselle nimenomaan integraation näkökulmasta. Tästä huolimatta pu-
heissa toistui pääsääntöisesti pakolais-/traumataustaiset nuoret. Pakolais-
/traumataustaiset nuoret tulevat usein kulttuureista, jotka poikkeavat selkeästi
länsimaisesta kulttuurista. Hanketyöntekijä mainitsi esimerkkinä Lähi-idän ja
Pohjois-Afrikan maat. Jengiytymisriski selittyi sillä, että omasta kulttuurista
poikkeavaan kulttuuriin sopeutuminen vie aikaa, jopa usean sukupolven ajan.
Tällöin nuori ryhmäytyy sellaisten nuorten kanssa, joihin hänen on helppo sa-
maistua. Saman taustaisten nuorten muodostaman ryhmän ideologia voi ke-
hittyä yhteiskuntavastaisuuden ympärille. Tämä tapahtuu erityisesti silloin kun
nuoriin kohdistuu toistuvaa rasismia. Epäoikeudenmukaisuuden tunne heiken-
tää nuorien luottamusta viranomaisia ja yhteiskuntaa kohtaan, jolloin ryhmän
toiminta saattaa keskittyä negatiivisiin asioihin.

Sehän jos sut revitään juurilta ja viedään toiselle puolelle maapalloa -- jossa niinku paikallinen kansa on rasistinen sua kohtaan niin kyllähän se jättää suhun jäljet. Ja se että tämmönen trauma helposti sit seuraa perässä ja se vaikuttaa sitten luottamukseen yhteiskunnassa, kokemukseen yhteiskunnan jäsenyydestä, kokemukseen siitä että miten viranomaisiin voi luottaa ja niin edelleen. Ja mä uskaltaisin väittää, että silloin siit vaikutusta siihen että miten nuori sit tämmöseen ryhmään voi sitten ajautua tai lähtee toimimaan epäsuotavalla tavalla. (Toiminnanjohtaja)

Sen lisäksi, jos vähemmistöön kuuluvat kokevat syrjityksi tulemista, he saattavat asettua valtaväestöä vastaan. Sosiaalityöntekijöiden mielestä nuorisojengejä tulisi kuitenkin tarkastella kulttuuritaustan ja ihonvärin taakaa ja kiinnittää huomiota taustatekijöihin. Useilla jengityyneillä nuorilla on kulttuurieroista huolimatta samankaltainen tausta. Nuorella voi olla esimerkiksi yksinhuoltajavanhempi tai perheessä köyhyyttä.

-- on ollu myös tätä tämmöstä vastakkain asettelua, että hyvin niiku Suomi suomalaisille jengit on vastaan sitten maahanmuuttaja porukoita. -- mut että, mä aattelen jos he niiku nääki porukat voisivat nähdä tavallaan esimerkiks ihon värin tai kulttuuritaustan taakse, ni heillähän ois varmaan hyvinki samanlaiset taustat. -- 'ai mullakin on yksinhuoltaja äiti ja meilläkään ei ollu joululahjoja ku mä olin neljä'. (Sosiaalityöntekijä 1)

Hanketyöntekijän mielestä rasisminkokemukset eivät ole nuorten jengitymistä merkittävästi selittävä tekijä. Hän kertoo syyksi sen, että suuri osa maahanmuuttajista kokee rasismia, mutta pieni osa heistä jengityy. Hän ei ole myöskään huomannut toiminta-alueellansa nuorisojengejä, vaikka alueella onkin paljon maahanmuuttajataustaisia nuoria. Hänen mukaansa maahanmuuttajien yhteisön voisi nähdä nimenomaan suojaavana tekijänä, silloin kun yhteisö on kiinnostunut sitoutumaan osaksi yhteiskuntaa. Tämä näkyy hänen työskentelyalueellansa esimerkiksi maahanmuuttajien yrittäjäyystoiminnassa.

Se tiedetään, että tosi iso osa maahanmuuttajista kokee rasismia, eikä iso osa maahanmuuttajista päädy jengiläisiksi. Et ei sitä voi pitää, ainakaa merkittävänä selittävä tekijänä. -- vaikka täällä on paljon maahanmuuttajanuoria, ni täällä ei ole minkäänlaista jengitymistä. -- Ja näyttää siltä, että maahanmuuttajat, vaikka ne on ok integroitunu täällä, niin niil on vahva oma yhteisö, mut se on muotoutunu sellaseks, et se on itseasiassa aika pitkälle tämmösen yrittämisen ja muun pohjalla. Et ei oo sitä syrjäytymistä ja sellasta tapahtunu --. (Hanketyöntekijä)

Osan haastateltavien mielestä vähemmistöön kuuluvana tarvitsee tehdä enemmän töitä kiinnittyäkseen yhteiskuntaan. Sen takia etnisyyden nähtiin vaikuttavan sosioekonomiseen asemaan epäsuotuisalla tavalla. Haastatelluista nousi esille myös vanhempien kielitaidottomuus. Sen nähtiin vaikuttavan lapsen koulumenestykseen, sillä kielitaidottoman vanhemman on haasteellista tukea lapsen koulunkäyntiä. Tuen puute kotona saattaa heikentää koulumotivaatiota, joka voi johtaa koulun käymisen haasteisiin.

Jalkautuva nosti esiin oleskeluluvan puutteen, jos tarkastellaan sitä miksi maahanmuuttajanuori saattaa hakeutua epäedullisiin ryhmiin. Mikäli oleskelulupaa ei myönnetä, ei ihminen pysty myöskään työllistymään. Ilman työpaikkaa ei ole rahaa, jolloin kierre on jo kehittynyt. Tämä kuvaa sitä, kuinka maahanmuuttaja ajautuu rikolliselle tielle niin sanotusti pakon saattelemana.

– – sit siellä voi tilannekin olla se, että sitten ollaan neljän vuoden päästä tilanteessa, että ei osata puhua suomea ja ei myönnetäkään tätä oleskelulupaa ja muuta. Ja sit se on niiku, kun sul ei oo sitä oleskelulupaa, niin missä sä oot töissä, et missään. Mistä sä saat rahaa, et mistään. (Jalkautuva)

Useasta haastattelusta kävi ilmi myös, se että päihteet voidaan nähdä jengiytmiselle altistavana tekijänä. Haastatteluissa päihteet liittyivät nuoreen monin eri tavoin. Yleisin yhteys päihteiden ja jengiytymisen välillä on se, että ryhmän yhdistävänä tekijänä oli päihteet ja niiden käyttö. Toiminnanjohtaja totesi päihteiden ja erityisesti niiden käytön olevan osa nuorisokulttuuria. Sosiaalityöntekijä 1 toi haastattelussaan esille muista haastatteluista poikkeavan näkökulman. Hänen havaintonsa mukaan päihteiden käyttö ja jengitoiminta ei liity voimakkaasti toisiinsa. Sillä jengien parhaimmat myyntimiehet saattavat olla jopa ne nuoret, jotka eivät itse käytä päihteitä.

Sit on myös niitä nuoria, jotka ei välttämättä käytä itse siis ollenkaa päihteitä mutta ne myy niitä. Ja voivat kytkeytyä ja voi itseasiassa olla paljo parempiakin jengiläisiä tai myyntimiehiä, jos ne pysyvät itte erossa siitä kamasta. Mutta nii toi on kyllä aika vaikee kysymys. Melkein sanoisin jopa niin, että jos puhutaan niinku päihteiden käyttö ja jengitoiminta niin, että jopa ei liittys niin voimakkaasti toisiinsa. (Sosiaalityöntekijä 1)

Nuoren sisäiset kokemukset

Valtaosa haastateltavista näki jengiytymiselle altistavana tekijänä nuoren omat sisäiset kokemukset. Sisäisistä kokemuksista nuoren merkityksellisyyden ja nähdyn tulemisen -tunteen puuttuminen nähtiin jengiytymiseen johtavana tekijänä yli puolessa haastatteluista. Haastateltavien mielestä nuori kokee tämänkaltaisia kokemuksia erityisesti silloin, kun nuoren elämässä ei ole vahvoja ihmissuhteita. Eli nuori ei tule nähdyn kotona, ei saa tarvitsemaansa huomiota koulussa tai hänellä ei ole oikeita ystävyysuhteita.

Lisäksi muutaman mielestä se, ettei nuori nähnyt itselleen hyvää tulevaisuutta, voi altistaa jengiytymiselle. Tulevaisuuden näköalattomuuden nähtiin syntyvän esimerkiksi silloin kun nuorella ei ole realistista tulevaisuuden suunnitelmaa. Realistisella tulevaisuudensuunnitelmalla haastatteluissa tarkoitettiin sitä, kuinka nuoresta tulisi hyväosainen yhteiskunnan jäsen. Vastaavanlainen tulevaisuus saattaa näyttäytyä miltei mahdottomalta sellaisen nuoren silmin, jolla on huonoja koulukokemuksia tai koulu on jäänyt kesken jo varhain.

Osa haastateltavista mainitsi, että nuorella voi olla kiinnostusta jengi-ilmiötä kohtaan, jolloin hän on motivoitunut liittymään nuorisojengiin. Nuori tavallaan itse altistaa itsensä jengiytymiselle. Nuoruudessa on tavanomaista elää riskihakuista elämää, jolloin nuori saattaa hakea sitä nuorisojengeistä ja jengitoiminnasta.

Ni onhan meillä myös semmosii nuorii, jotka vaan sattuu kiinnostumaan aiheesta. Menee vähän niikö katsastelemaan tilannetta, heillä voi olla hyvinki jotenki niikö turvalliset puitteet elää ja olla. – – myös se semmonen riskiotto jotenki kiehtoo – – Niin kyllä me näitäkin nuoria sitten kyllä kohdataan. – – että sitten vaa sattuu, että on porukka, jossa innostutaan ja sit se alkaa kiehtoo (Sosiaalityöntekijä 2)

Nuoren kiinnostus jengiin liittymiseen voi kehittyä myös silloin, kun nuoren perheellä ei ole varaa tarjota nuorelle hänen tarvitsemiaan asioita. Nuori alkaa kartoittamaan erilaisia rahan hankintatapoja, jolla voi rahoittaa menojaan. Jengeissä huumeiden välittäminen tarjoaa mahdollisuuden hankkia helppoa ja nopeaa rahaa. Nuoren kiinnostuessa helposta rahanhankinnasta hän saattaa ajautua pikkuhiljaa jengeihin.

Jengiytymiselle altistavat yhteiskunnalliset tekijät

Haastateltavat näkivät myös useita yhteiskunnallisia epäkohtia, jotka altistavat nuoria jengiytymiseen. Selkeimpänä nousi laitoksessa vietetty lapsuus, joka haastateltavien mukaan altistaa nuorta yhteiskuntavastaisuudelle. Tämä johtuu siitä, että sijoitus tehdään usein vastentahtoisesti. Toiminnanjohtajan mielestä sijoitus on hyvin raju interventio nuoren elämässä. Lisäksi huostaanoton nähtiin lisäävän nuoren mahdollisuuksia hänelle sopivien kontaktien löytymiselle. Laitosasuminen nähtiin jengiytymistä altistavana tekijänä myös siitä syystä, että sijoitetut nuoret 'hatkaavat' usein laitoksista. Hatkassa ollessaan nuoren pitää rahoittaa kadulla oleminen, jolloin nuori ryhtyy tekemään rikoksia.

– – niin monillahan on sitä laitostaustaa ja on hatkoissa ja jollakin tapaa sekin pitää rahottaa se oleminen siellä kadulla ja sit aletaan just, tekee rikoksia – – (EET-poliisi 2)

Muutama haastateltava nosti esille myös sellaisen näkökulman, että usein sijoitetuilla nuorilla on samankaltainen profiili, jolloin nuoret mallintavat toisiltaan erilaisia negatiivisia käytösmalleja. EET-poliisi 1 mielestä jenginuoren laitostuon alkaminen on tavanomaisempaa niin, että nuori tekee kotona asuessaan rikoksia ja verkostoituu kadulla. Lopulta nuori sijoitetaan tekemiensä rikosten johdosta. EET-poliisi 1 ajatteleekin, että sijoitettu nuori on jo valmiiksi jengiytynyt.

Toinen haastattelussa korostunut yhteiskunnallinen epäkohta oli erilaisten palveluiden ja tukitoimien puute. Vankilatyöntekijä toi esille sen, kuinka nuorten palveluista on tehty leikkauksia ja esimerkiksi erityisnuorisotyötä on vähennetty. Nuorisotyön puutteellinen saatavuus liitettiin muutamissa haastattelussa siihen, kuinka erityisesti koulun nivelvaiheissa osa nuorista putoaa yhteiskunnan rattaiden ulkopuolelle. Myös ylisukupolvisuus nähtiin huomattavana altistavana tekijänä erityisesti silloin kun rikoskierre ja päihteiden käyttö liikkuu sukupolvelta toiselle.

Integraatioprosessi nähtiin sekä syrjäytymistekijänä että yhteiskunnallisena epäonnistumisena. Haastateltavat painottivat sitä, että integroituminen on pit-

kähti kiinni siinä, kuinka yhteiskunta on pystynyt tarjoamaan tarvittavia tukitoimia. Vankilatyöntekijä peilaa integroitumista romanien näkökulmasta. Hänen mukaansa romanit ovat olleet Suomessa pitkään, mutta heidän koulutus- ja työllisyystilanteensa ei ole kuitenkaan toivotulla tasolla. Vankilatyöntekijä on myös nähnyt runsasta jengiytymistä romaninuorten keskuudessa.

Yli puolet haastateltavista kokivat, että korona-aika on vaikuttanut nuorten jengiytymiseen ainakin välillisesti. Pääsääntöisesti jokainen haastateltava mainitsi korona-ajan vaikutuksia varoen, sillä näin lyhyellä ajalla ei pystytä näkemään todellisia seurauksia. Korona-ajan nähtiin kuitenkin jättäneen nuorten arkeen paljon tyhjää tilaa, kun koulut ja harrastukset olivat pitkään kiinni. Lisääntynyt vapaa-aika toi nuoria kaduille hengaillemaan, josta haastateltavien mukaan nuorten jengiytyminen saa alkunsa. Haastatteluissa mainittiin myös nuorten lisääntynyt sosiaalisen median käyttö, jonka nähtiin lisänneet nuorten keskinäisiä kontakteja. Tämä näkyi katukuvassa siten, että kaduilla nähtiin enenevässä määrin uusia nuoria. EET-poliisi 2 kertoi konkreettisen esimerkin siitä, kuinka aktiivisesti harrastava tyttö ajautui vähitellen rikolliselle tielle koronan sulkiessa harrastamisen mahdollisuuden. Aluksi nuori tuli vain kaverinsa mukana kaupungille. Siitä eteenpäin tytön käytös hiljalleen alkoi muovautumaan negatiiviseen suuntaan: nuori oli alkuun läsnä pahoinpitelytilanteessa, seuraavaksi hän oli ostamassa täysi-ikäiseltä päihteitä ja viimeisin havainto nuoresta oli se, kun hän oli pahoinpitelemässä.

Oli yks tyttö, muistan aina kun kertoi itse, että hän on oikeesti uimari, uimariko se oli ja tota noin, uintitreenejä, niin hän tuli koulukaverinsa mukaan tänne kaupungille ja... No ei mennyt pitkäänkään, kun sama tyttö on mukana sitten, vain läsnä tämmöses pahoinpitelytilanteessa – nuorten välinen kahakka. Ja sit ei mennyt pitkään, kun hän oli jäänyt kiinni, kun oli ostanut täysikäiseltä päihteitä ja oli alkoholia siinä vaiheessa. Ja niinku pikkuhiljaa, no viimeisin ilmoitus olikin, että hän on itse jo ollut siellä pahoinpitelemässä ja nyt me nähään sitä tyttöä siellä päivittäin. Että tota, tavallaan se kehityskaari sitten on monenkin nuoren osalta ollut mun mielestä huonompi kun on – ei oo tosiaan ollu mitään ja halutaan kuitenkin niitä kavereita nähdä vaikka on korona. (EET-poliisi 2)

Puolet haastateltavista mainitsivat erilaisia ulkoisia tekijöitä, jotka voivat vaikuttaa nuoren liittymiseen jengeihin. Osa haastateltavista etenkin EET-poliisit

mainitsivat sosiaalisen median vaikutuksen nykynuorison jengiytymisessä. Haastateltavien mukaan jengit luovat identiteettinsä sosiaalisessa mediassa ja ovat selkeimmin esillä siellä. EET-poliisi 1 mainitsi erityisesti nuorten sosiaalisessa mediassa käyttämät nimimerkit, joiden ympärille nuori rakentaa identiteettiä ja näin kokee kuuluvansa johonkin ryhmittymään. EET-poliisi 2 mielestä sosiaalisen median kautta välittyy helposti ulkomainen jengikulttuuri myös Suomeen. Ihannoinnin myötä suomalaiset jenginuoret omaksuvat esimerkiksi Amerikkalaista ja Ruotsalaista jengikulttuuria. Lisäksi nuoret voivat pitää jengiin kuuluvia isompia sisaruksiaan roolimalleina ja ihannoida isomman sisaruksen jengissä oloa. Toisaalta nuoriin saattaa kohdistua ulkopuolista painetta, kuten jengiytyneiden sisarusten tai jengin jäsenten toimesta tulevaa painostusta liittyä jengiin.

Ja jonku verra meillä on ehkä myös näitä tällasii, että me jopa puhutaan alakouluikäisistä, jotka on jonku pikkuveljiä tai pikkusisaruksia nii ehkä jotenki sillee heidän niikö puheissaan ja silmissäänhän se voi näyttää jotenkin tosiki hienolta, se sellanen mitä se isovelji puuhaa ja minkälainen joukko isoveljen ympärillä on. (Sosiaalityöntekijä 2)

4.3 Nuorisojengi-ilmiön sisällä tapahtuva toiminta

Jokaisessa haastattelussa nousi esiin se, että jengi-ilmiö pitää sisällään monenlaista toimintaa. Tämän takia emme pysty haastattelun tuloksista asettamaan toiminnalle selkeitä raameja. Kuitenkin on selkeää, että rikollisuus ja sosiaalinen media kuuluvat aina jollain tapaa nuorisojengien toimintaan. Toiminnan moninaisuuden lisäksi nuori voi osallistua jengitoimintaan monella eri tavalla. Osa nuorisojengin jäsenistä toimivat niin sanotusti päätekijöinä ja heillä voi olla yhteyksiä järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Tämän ydinporukan ympärillä on suuri määrä muita nuoria, jotka liittyvät jengiin eritavoin: jotkut voivat olla huumeiden välittäjiä ja toiset taas heitä, jotka ostavat jengiltä huumeita ja tällä tavalla ajattelevat kuuluvansa osaksi jengiä. Sitten on nuoria, jotka tekevät esimerkiksi väkivaltarikoksia ja heidän ympärillään on 'hangaround'-tyyppisiä nuoria, jotka ovat taustatukena. Loput nuorisojengin ympärillä parveilevat nuorista ovat sellaisia, jotka ei suoranaisesti liity jengiin tai sen toimintaan, mutta ihannoivat jengiä. Jengiä ihannoidaan esimerkiksi 'somettamalla' jengiin liittyviä asioita ja levittämällä sanaa jengin mahtavuudesta.

Kun puhutaan katujengistä niin siellä on se porukka, mikä liittyy tähän järjestäytyneeseen rikollisuuteen, – – et siel on tavallaan ne taustalla ketkä tekee sen niitten, no järjestäytyneen rikollisuuden. Ja sit meil on hirveesti sellasta löyhää porukkaa siinä ympärillä. – – joku nuori, joka esimerkiks sitten on mukana huumeiden myynnissä niin, että hän välittää. Tai sitten joku nuori vaan aina ostaa tältä porukalta, mut sillä tavalla kokee kuuluvansa tähän porukkaan. Tai sitten kun joku tekee sen rikoksen, – – tällä nuorella on rypäs muita kavereita mukana, jotka ei tee mitään, mutta ne on vaan sellasia hangaroundereita. – – on kans niitä, jotka haluaa vaan pönkittää tätä ryhmää somessa, eikä niil oo mitää muuta roolia tavallaan ne on se kilpi ja tämmönen mainostaulu, kun sitten taas muut hoitaa hommat – –. (EET-poliisi 2)

Jengin rakenne on olennaisessa asemassa jengille ominaisen tavoitteellisen toiminnan toteutumisen kannalta. Jengin rakennetta kuvaillessa haastateltavat kertoivat nuorisojengien ulkoisista ja sisäisistä tekijöistä. Jengitoimintaan kuuluu se, että nuorisojengiläiset tekevät jengilleen tunnuksen, jolla heidät voidaan tunnistaa. Myös yksittäisillä jäsenillä on nimimerkit, joita he jengissä käyttävät. Edellä mainittujen lisäksi asioita, jotka näkyvät jengin ulkopuolelle ovat jengin oma tervehdystapa, slangi sekä Roadman-tyylin kaltainen pukeutuminen. Haastateltavien mukaan ulkoiset tekijät ovat kuitenkin hatara tapa tarkastella jengin rakennetta, sillä nuorisojengien lisäksi myös muut nuorisoryhmittymät voivat ilmaista itseään ulkoisesti samalla tavalla.

No tähän tota sellaseen jengikäyttäytymiseen, jonka ajatellaan olevan – – rikollisuuteen yhteydes – – niin se on ennen kaikkee tässä ajassa tähän niinku grimekulttuuriin ja roadmankulttuuriin liittyvät ryhmät, joka on siis pukeutumista. – – Täs on tosi tärkeä nyt hahmottaa se, että se on pukeutumista. Se on ryhmän jäsenyyden representaatiota pukeutumisen kautta. (Toiminnanjohtaja)

EET-poliisi 2 sekä Erityisnuorisotyöntekijän mielestä myös nuorten ulkoinen olemus voi johdattaa viranomaisia harhaan. Nuori voi näyttää päällisin puolin viattomalta ja tavanomaiselta nuorelta. Todellisuudessa pinnan alla voi kuitenkin olla jengiytymistä ja ahdinkoa.

Niin ne on sillä tavalla vaikeasti tunnistettavissa, kun aina ei ulkopuolelta voi nähdä, että joku Matti Meikäläinen voi näyttää niin viattomalta ja nuorelta meidän silmissä, mut todellisuudessa se on jo siellä kauheen paineen alla tavallaan, että pitää vaikka esimerkiks toimittaa tai välittää huumeita – –. (EET-poliisi 2)

Osan haastateltavien mielestä sisäisten tekijöiden tarkastelu on kannattavin tapa kuvailla nuorisojengirakennetta. Sisäisiin tekijöihin kuuluu jengin yhteinen tavoite, ajatusmaailma, hierarkia, tavoitteellinen johtaminen sekä säännöt, jotka pitävät jengiä yhdessä. Kuitenkin näitä jengin sisäisiä tekijöitä on vaikea havainnoida, sillä niistä nuoret eivät puhu julkisesti. Tästä huolimatta muutamit haastateltavat kertoivat, että nuorisojengeissä on ollut nähtävissä tietynlaisia hierarkiaa ja keulahahmoja, jotka ohjaavat toimintaa. Olennaista on myös se, että jengi pysyy koossa, vaikka jengin jäsenet vaihtuisivatkin.

Ja sitte sielä melko usein siihe liittyy myöski sitte, etenki ku pitemmälle mennään ni, tulee mukaa se hierarkia ja selkeät niinku tämmöset johtosuhteet. (Erytisnuorisotyöntekijä)

Nuorisojengien keulahahmot eivät välttämättä näyttäytyä konkreettisessa toiminnassa vaan he ovat enemmän taustalla pyörittämässä jengin toimintaa. Tyypillisesti keulahahmot ohjailevat ja suunnittelevat rikoksia sekä delegeoivat niitä eteenpäin esimerkiksi alle 15-vuotiaille, koska sen ikäiset eivät ole rikosoikeudellisessa vastuussa.

Tai sitten että toimiiks siel taustalla niinku semmosena, joka tehtailee näitä rikoksia sitten enemmänkin, että on jotenkin organisaatiossa mukana, siinä että tekee rikoksia tai ohjailee näitä rikoksia, niinku niin järjestäytyneessä rikollisuudessa sitten mukana. Et täs on tavallaan niin monta erilaista palasta koko katujengikuviassa, – –. (EET-poliisi 2)

Pari haastateltavaa kertoi, että jengitoiminnalle yleistä on jengiläisten halu hankkia mainetta ja kunniaa. Samaa havaintoa oli luettavissa rivien välistä yli puolissa haastatteluissa. Katu-uskottavan maineen tavoittelu liittyy siihen, että jengirakenne perustuu arvojärjestykseen. Toisin sanoen katu-uskottavalla maineella nuori pystyy menestymään jengissä. Jengiläiset tavoittelevat mainetta erilaisin keinoin esimerkiksi Roadman-tyylisellä vaatetuksella tai huomiota herättävillä rikoksilla. Haastateltavat näkivät, että yksittäisten jäsenten maineen kasvattamisen lisäksi myös nuorisojengit kilpailevat maineestaan muita jengejä vastaan. Hanketyöntekijä ja vankilatyöntekijä olivat sitä mieltä, että väkivalta-, rikos-, ja päihdeteemat ovat vahvasti läsnä jengikulttuurissa.

Nää tota nuorisojengit, et se on osa sitä kulttuuria, tämmönen gangstarap tyyppinen, hyvin epäterve väkivallan ihannointi, huumeiden ihannointi ja tämmönen. (Hanketyöntekijä)

– – sitte tuota väkivalta ja rikokset ja päihteet, on ne pää teemat mitä niiku niissä tapahtuu. (Vankilatyöntekijä)

Jengien ideologia pohjautuu haastateltavien mukaan pääsääntöisesti kielteisten asioiden ympärille. Jengeissä on yleistä ääriajattelu, viranomaisvastaisuus sekä ylipäättänsä yhteiskuntavastaisuus. Vankilatyöntekijän mukaan nuorisojengi muodostuu siten, että yhteinen ideologia tuo nuoria yhteen ja he vähitellen muodostavat jengin.

– – minkä ideologian ympärille sitten se porukka kasaantuukaan. Oli se sitten rikollisuus tai rasismi tai joku yhteiskunta vastaisuus – – [kertoo, kuinka nuorisojengi rakentuu]. (Vankilatyöntekijä)

Jengin toiminta voidaan jakaa kahteen erilaiseen toiminnan muotoon. Jengeissä on lainvastaista toimintaa sekä muuta toimintaa. Jengien lainvastaisesta toiminnasta huumekauppa on jokaisen haastateltavan mielestä tavanomaisin toiminnanmuoto. Heidän mielestään se liittyy suurimmaksi osaksi vain tulojen hankintaan. Useampi mainitsi, että huumekauppa tulee kuvioihin erityisesti silloin, kun nuorilla ei ole halua tai pääsyä yhteiskunnan hyväksytyihin tapoihin hankkia rahaa. Jalkautuva on katutyötä tehdessään nähnyt, kuinka päihteiden välittäminen on kaduilla erittäin runsasta. Hänen mukaansa esimerkiksi nuuska myy hyvin. Sen lisäksi sähkötupakan, kannabiksen, kokaiinin ja bentsojen myynti on yleistä, vaikka hänen mielestään kaikkia päihteitä ja huumeita näkyy välitettävän. Muutama haastateltava kertoi, että huumekaupan rinnalla kulkee myös velkojen periminen.

Päihteiden välitys, se on kyl semmonen. Et niinku miettii nyt toi nuuska, nuuska esimerkiks pääkaupunkiseudulla ihan räjähtäny käsiin mun mielestä. Sitten tää ehkä uusii on vielä nää vapet eli sähkötupakka, eri makusii näit löytyy. Kannabista... Sit mitä muuta me ollaan nähty. On siellä kokaiinii ja no ihan kaikki, bentso siellä liikkuu. Mitäs muuta vielä... ksalolit. Joo no kyllä siellä melkein kaikkia nappeja siellä on että... ekstaasit. Kyllä niitä näkyy. Näitä me ollaan niinku havaittu esimerkiks kun tos on [kaupungissa uudeltamaalta] – – (Jalkautuva)

Sosiaalityöntekijä 1 pohti jengiytymisen ja huumeiden myynnin yhteyttä toisiinsa. Hänen mielestään on hankala todentaa ovatko huumeita välittävät nuoret kuuluneet jengiin ennen kuin alkoivat välittämään huumeita vai onko huumeiden välittäminen mahdollistanut nuoren liittymisen jengiin.

Ni meillä on siis jengityyppistä toimintaa, joka sit liittyy ja kytkeytyy vahvasti siihen niiku huumeisiin ja huumeiden myyntiin. Mutta siinäkin on sitten vähän kyse sitte siitä, että mikä on kana ja mikä on muna. Et kumpi oli eka... (Sosiaalityöntekijä 1)

Jengitoiminnassa yleistä on myös erilaiset väkivallanteot. Haastateltavien mielestä väkivaltaa on nähtävillä jengien sisäisinä tappeluina sekä tappeluina muita jengejä vastaan. Haastateltavat kuitenkin toteavat, että koskaan ei voi sanoa suoraa syytä yksittäisille tappeluille. Tämä johtuu siitä, että tappeluihin johtavat syyt voivat olla moninaisia. Hanketyöntekijä kuitenkin kertoi, että Suomessa on nähty raakoja väkivallantekoja, jotka liittyvät muun muassa jengin statukseen ja hierarkiaan. Rikollisessa toiminnassa voi siis olla kyse myös jengin hierarkkisen aseman ylläpitämisestä muihin jengeihin nähden. Tavanomaisesti nämä jengien väliset väkivaltaisuuDET syttyvät sosiaalisen median kautta, kun esimerkiksi kahteen eri jengiin kuuluvat jäsenet nokittelevat toisiaan. Pienestä riidasta lopulta muovautuu isompi konflikti, joka johtaa rikosilmoituksiin samojen ihmisten osalta kostonkierteen käynnistyessä.

Somessa vähän haukuttu ja paisuteltu asiaa niin sit se niinku kehittyy. Kehittyy sit semmoseks, et sellanen pieni mitätön riita on ollukin sellasen isomman konfliktin tavallaan aiheuttaja. Ja siitä sitten se meille näkyy, että se ois räjähtäny siten, että rikosilmoituksia ja keikkoja tulee näitten samojen ihmisten toimesta paljon enemmän, kun se koston kierre niinku lähtee. (EET-poliisi 2)

Niin sitten tää nyrkkien heiluttelu on aika... sit saattaa olla aika yleistä, että jos tulee somessa jonku toisen nuoren kaa riitaa, joka on [kaupungin alue Uudellamaalla] ja toinen on [kaupunki Uudellamaalla] niin kyllä aika nopeesti saattaa päätyy siihen, että siin on se ringi siinä ympärillä ja ne kaks on siin keskellä. (Jalkautuva)

Jalkautuva ja Toiminnanjohtaja puhuivat myös jengin sisäisestä väkivallasta. Jalkautuvan mukaan jengin sisäinen väkivalta näkyy jengirituaaleissa. Jengirituaalit ovat tavanomainen tapa seuloa potentiaalisia jengiin pyrkiviä nuoria. Yleensä jengirituaalit järjestetään tappelurinkeinä, joissa nuoren on tapettava

päästäkseen jengiin mukaan. Näin nuori todistaa jengilleen omia kykyjään ja soveltuvuuttaan jengiin. Toiminnanjohtajan käsityksen mukaan jengin sisäinen väkivalta liittyy vallankäyttöön. Väkivallalla rangaistaan jengin jäseniä epätoivotusta käytöksestä tai toiminnasta.

Väkivalta liittyy niissä ryhmissä mun käsittääkseni vallankäyttöön. Väkivalta on rangaistus siitä, että ei ole kunnioittanut jotain sääntöä. Se on niinku seurausta jonkin ryhmässä epätoivotun asian tekemisestä. (Toiminnanjohtaja)

EET-poliisi 2 mielestä jenginuorten rikoksiin on maineen kasvatuksen lisäksi muita syitä. Muutama nuori oli kertonut hänelle, että he kokevat olevansa oikeutettuja tekemään rikoksia. He oikeuttivat rikollisen toimintansa sillä, että rikoksilla tienaa paljon rahaa. Tienatut rahat voi sitten antaa vanhemmille, jotka voivat elättää koko perhettä.

Osana nuorisojengien lainvastaista toimintaa nähtiin myös pelon lietsontaväkivallalla uhkaaminen sosiaalisessa mediassa. Pelon lietsonnan ei koettu kohdistuvan spesifisti johonkin tiettyyn jengiin tai ryhmittymään. Vaan sen nähtiin olevan nuorisojengien toimintatapa, joka osaltaan liittyy jengin maineeseen ja uskottavuuteen.

Jengeissä tapahtuva muu toiminta liittyy erilaisiin harrastamisen muotoihin. Siinä on kuitenkin nähtävissä myös sellaista toimintaa, jotka voidaan nähdä luokituvan normi rikkomuksiksi. Haastateltavat kertoivat, että nuorisojengiläiset 'hengailevat' keskenään ja pelaavat esimerkiksi koripalloa. Jengiläiset viettävät vapaa-aikaansa myös autoharrastamisen ja mopojen 'rassaamisen' parissa. Yhteiskunnallisesti hyväksytyyn toiminnan ulkopuolelle jää esimerkiksi jengitappeluiden ja muun lainvastaisen jengitoiminnan kuvaaminen sosiaaliseen mediaan. Sosiaalisessa mediassa myös uhkaillaan ja lietsotaan pelkoa. Pelon lietsonnan ei koettu kohdistuvan spesifisti johonkin tiettyyn jengiin tai ryhmittymään. Vaan sen nähtiin olevan nuorisojengien toimintatapa, joka osaltaan liittyy jengin maineeseen ja uskottavuuteen. Lisäksi jengeissä yleistä toimintaa on jengiläisten keskinäinen yllyttäminen sosiaalisessa mediassa.

4.4 Jengiytymisen vaikutukset

Kaikki haastatellut näkivät jengiytymisen vaikutusten heijastuvan jengiytyneeseen nuoreen sekä yhteiskuntaan. Jengin vaikutukset nuoreen nähtiin negatiivisena. Selkeimpänä vaikutuksena koettiin nuoren heikot tulevaisuuden näkymät, sillä nuoren kuuluessa jengiin hän syrjäytyy entisestään ja irtaantuu yhä enemmän yhteiskunnasta. Jengiytymisen koettiin vaikuttavan nuoren identiteetin muodostamiseen, ajatusmaailman vääristymiseen, heikkoon koulumestyytykseen sekä jengin ulkopuolisten sosiaalisten suhteiden heikkenemiseen. Nämä tekijät osaltaan myös ohjaavat nuorta syvemmälle jengiin, jolloin ulospääsyn mahdollisuudet vähenevät. Jengistä irtautuminen nähtiin vaikeaksi, koska nuorella ei ole turvallisia ryhmiä, johon palata. Toisaalta ulospääsyn vaikeus johtuu siitä, että nuoren tehdessä rikoksia hän samalla linkittyy jengin tekemiin rikoksiin. Tämän seurauksena jengin johtohahmot eivät välttämättä päästä nuorta menemään tai nuori ei itse pelkojensa takia uskalla lähteä. Haastateltavien mukaan radikaalisti jengiytyneiden nuorten tulevaisuuden näkymät ovat todella heikot. EET-poliisi 2 mukaan osa heistä on jo menetettyjä tapauksia. Myös Hanketyöntekijä ilmaisi karrikoiden, kuinka jengiytyneen nuoren mahdollisuus on joko menestyä jengissä tai kuolla.

Nuoren tulevaisuuden kannalta on ratkaisevaa, kuinka varhain hän jengiytyy. Syrjäytymisen ja rikolliskierteen alkaessa aikaisin, jää nuorelta tärkeitä tavallisia arjen taitoja oppimatta. Tällaisia taitoja ovat esimerkiksi sosiaaliset taidot, jotka voivat jäädä heikoiksi, koska nuori oppii ratkaisemaan ongelma- ja riitatilanteet väkivallalla. Puutteellisista arjentaidoista johtuen nuoren on vaikea päästä takaisin osaksi yhteiskuntaa. Myös jengissä koetut kokemukset voivat traumatisoida nuorta, mikä entisestään vaikeuttaa normaaliin yhteiskuntaan palaamista.

Ja jotenki siinä nuorisojengeissä on vielä se, että kun ne niin nuorena menee niihin. – – musta siinä on vähän sama ilmiö, ku niillä narkkareilla, jotka o alottanu sen touhun jo 15-vuotiaana tyyli. Että niin paljon tärkeää on jääny oppimatta – – sieltä on hirmu vaikea palata yhteiskuntaan enää! – – sulla ei oo mitää muuta sosiaalista verkostoa, ei oo semmosia taitoja ja kykyjä mitä tarvitaan, se on todella hankala ja tietysti sit sun on niinkun se traumatisoituminen, mitä siellä jengeissä tapahtuu, ni on myös aika suuri. Et kyllä on aika kammottavat tästä näkökulmasta ne vaikutukset. (Hanketyöntekijä)

Rikollinen elämä voi näyttäytyä yhteiskunnasta syrjäytyneelle nuorelle ”hyvänä” vaihtoehtona, koska sitä kautta nuori saa rahaa ja kunnioitusta. Haastattelujen mukaan jengissä nuoren identiteetti muodostuu väkivallan ja rikollisuuden ympärillä, jolloin uuden identiteetin muodostaminen voi olla hankalaa. Myös saavutetusta maineesta voi olla vaikea päästä eroon myöhemmin. Haastatteluissa kuitenkin ilmeni eriäviä mielipiteitä sen suhteen, kuinka suuresti jengi-identiteetti vaikuttaa nuoreen. EET-poliisi 1 mukaan tällä hetkellä Suomessa nuorten jengi-identiteetti ei ole pysyvä, vaan jengiytymiseen liittyy tietynlainen uhon vaihe. Myös Erityisnuorisotyöntekijän mielestä harvoilla nuorilla on pysyvää intoa mitään ideologiaa tai aatetta kohtaan.

Tällä hetkellä en nää, että tällänen jengi-identiteetti olis kovin semmonen pysyvä. Voisin kuvitella, että jonkinlainen teini-iän uho tai muu niin sitten... että mä nyt hengan noiden kavereiden kans vuoden tai kaks. Ja sitten, että okei me ehkä tehtiin joku rikos yhdessä sitten siit ei välttämättä jääny kiinni ja sitten, että nyt mä oon keksiny parempaa tekemistä. Niinku, että vaikka joku opiskelupaikka tai joku muu. (EET-poliisi 1)

Haastatteluista kävi ilmi, että jengi-identiteetin taustalta löytyy usein yksinäinen, itseään etsivä ja epävarma nuori. Sosiaalityöntekijä 1 kertoi, kuinka eteneminen isomman kaupungin jengiin, voi olla nuorelle jopa opettavainen ja tulevaisuuden suuntaa määrittävä tilanne. Suuremman kaupungin jengikuvioihin liittyessä uhoava nuori voikin huomata, millaista rikollinen toiminta todellisuudessa on. Isossa kaupungissa ulkopuolelta tulevan nuoren asema on porukan alin. Tällaisessa tilanteessa olevan nuoren voi saada oikeilla tukitoimilla pois jengistä.

– – kun ne on täällä, ne on niiku kauheen isoja jätkiä. Näähän on tosi nuoria, nää mejän jotkut siis... nyt jo puhutaan ihan noista viistoista kesäsistä. Ne on hirveen isoja jätkiä, heillä on oma posse täälä ja he tekee ihan mitä he haluaa... ja he tekee rikoksia ja pitää sitä pelkoo yllä... ja sitten he kuvittelee olevansa jotain ja pääsevät osaksi jotain vaikka sellaista [pääkaupunkiseudun / isomman kaupungin] jengimeininkiä ja sit he löytääki itsensä niinkun rumasti sanottuna niinku huoran-roolista. Siis silleen, et tavaltaan et siinä maailmassa he ei oookkaan mitään, he on alinta kastia ja sit saattaa tulla se hätä käteen, että tää ei nyt itseasias ollukaan mitä mä halusin. – – toisaalta toi voi olla myös kouluttava kokemus – – se voi olla se niinkun se mahdollisuus siihen poistumiseen ja siihen semmoseen normaaliin palaamiseen. (Sosiaalityöntekijä 1)

Neljä haastateltua ilmaisi jengiytymisen positiivisia vaikutuksia, silloin kun vaikutuksia tarkastellaan nuoren näkökulmasta. Nuori kaipaa arvostusta, hyväksyntää ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Mikäli nuori ei saa niitä yhteiskunnan normien mukaisista yhteisöistä, kuten perheestä, harrastuksista tai koulusta, hän saattaa kokea saavansa niitä asioita jengissä. Tällä tavalla jengiytyminen voi olla nuorelle myös voimavara ja nostattaa hänen omanarvontuntoaan. Myös se, että jengin kanssa tehdään paljon muitakin asioita kuin pelkkiä rikoksia nähtiin nuoren kannalta positiivisena asiana.

Täytyyhän siinä olla positiivista, kyllähän ne saa merkitystäki siitä, onhan se yksilön kannalta positiivinen seki, et saa merkitystä ja tota tuntee itsensä tärkeäksi. Voi olla, et omanarvon tunto vähintääki hetkellisesti kasvaa tai onkin niin. Kun saat ihailua ja pelkoa osakses. Ja onhan siinä vaikka mitä yksilön kannalta positiivisia asioita siinä jengissä. (Hanketyöntekijä)

Jengiytymisen positiiviset vaikutukset voivat olla osittain myös lumevaikutusta. Siitä huolimatta, että nuori kokee kuuluvansa johonkin. Nähtiin, että yhteenkuuluvuuden ja me-hengen taustalla saattaa olla paljon yksinäisyyttä. Nuori ei välttämättä löydä jengistä merkityksellisiä ihmissuhteita, vaikka muita nuoria olisi paljon ympärillä.

– – siellä on rikoksilla oireilelua ja siellä on sitä yksinäisyyttä. Ja niinku mä aikasemmin sanoin, että kun sä kuulut siihen porukkaan, niin se voi olla, että sulla ei oo kuitenkaan ainuttakaan hyvää ystävää siinä. Sä vaan kuulut siihen, mut sul ei oo... et jos sä kysyt siltä nuorelta ”onko sulla yhtään hyvää ystävää, jolle sä voit kertoa kaikki sun asiat?”, niin aika monella vastaus on ei. Niin mun mielestä se on aika mielenkiintoista. (Jalkautuva)

Myönteiset ja kielteiset vaikutukset ovat kuin loputon kierre, mutta lopulta kielteisillä vaikutuksilla oli isompi painoarvo nuoren elämänsä kannalta. Tästä esimerkkinä heikosti kouluun sopeutuva nuori, joka jättää koulunsa kesken, tärkeäksi kokemansa ryhmän takia. Samalla kun nuori kokee kuuluvansa johonkin, koulukäymättömyys syrjäyttää nuorta entisestään ja ajaa syvemmälle jengimaailmaan. Jengi- ja rikollismaailmasta tulee nuorelle niin sanotusti vaihtoehtoinen yhteiskunta, jossa hän saa elämälleen merkitystä, sosiaalisia suhteita ja arvostusta. Asioita, joita muut kokevat koulussa ja työelämässä.

Jengin vaikutus nuoreen, joo... No onhan siinä niinku paljon asioita ihan... No täs on mun mielestä tää koulunkäynti on kyllä yks sellanen joka, kun siinä on niin se jää tosi tosi monella minimaaliseksi ja melkein suorittamatta. Et kun se on niin tärkeä se porukka. (Jalkautuva)

Jokaisen haastateltavan mielestä nuorisojengit vaikuttavat yhteiskuntaan negatiivisesti. Selkeimpänä vaikutuksena jokaisesta haastattelusta nousi esiin kansalaisten turvattomuuden tunne yhteiskunnassa. Turvattomuuden tunne voi näkyä esimerkiksi siten, että ihmiset välttelevät rauhattomaksi kokemiaan alueita. Tavallisten kansalaisten välttellessä tiettyä aluetta, siitä muodostuu nuorisojengeille oivallinen ympäristö toteuttaa rikollista toimintaa. Nuorisojengitoiminnan lisääntyessä alueella, ihmiset alkavat välttämään aluetta entisestään. Tästä muodostuu epäsuotuisa kehä, jossa alue koetaan yhä turvattommaksi ja ihmiset liikkuvat siellä vielä vähemmän.

Ja sitten jos aikuiset ajattelee, että rautatieasemalla on turvatonta, et sinne ei kannata mennä, eikä sinne sit mennä, niin se niin sanottu sosiaalinen kontrolli vähenee ja läsnäolo siel tilassa vähenee. Jolloin sitten nää asosiaaliset ilmiöt, jotka normaalisti tehtäis – – jossain suljetussa paikassa – – niin jos tätä kontrollia ei oo niin sitten se lisää tavallaan sen epäsosiaalisen, ei suotavan toiminnan tilaa ja sit sitä helposti tapahtuu enemmän. Sit se taas johtaa siihen, et siel on entistä turvattomampaa, siel entistä vähemmän liikutaan ja sit siit tulee semmonen kehä. (Toiminnanjohtaja)

Yhteiskunnallisena vaikutuksena turvattomuuden tunne liittyy myös jengiytyneisiin tai jengiytymisriskissä oleviin nuoriin. EET-poliisi 2 kertoi, että etenkin yöllä nuoret kantavat tai ainakin kertovat kantavansa teräaseita mukanaan. Teräaseiden kantaminen johtui siitä, että nuoret tuntevat olonsa turvattomaksi tietyillä alueilla. Sosiaalityöntekijä 1 nosti esille huomion siitä, että lisääntyneen nuorisorikollisuuden johdosta myös uhrien määrä on kasvanut. Hän mainitsi, että uhrit saattavat helposti vastaporukoitua kokemuksiensa seurauksena. Tällöin yhteiskunnallisesta näkökulmasta palveluiden tarve korostuu. Jengiytymisen huolestuttavana yhteiskunnallisena vaikutuksena nousi esiin myös aikuisten asenteiden muuttuminen kielteiseksi kaikkia nuoria kohtaan, vaikka nuorisojengi-ilmiö on marginaalinen.

– – niiku semmonen pieni porukka saapi, niiku omalla toiminnallaan ni hirveen suuret mittasuhteet ja vaikutuksen sitten niiku yleiseen ajattelumaailmaan ja muuta että... se on vääristyny ja, eikä se oo ees todellista, sitte niiku niissä porukoissa että. Se on valittavaa. (Vankilatyöntekijä)

Toiminnanjohtajan mielestä nuoret huomaavat helposti aikuisten katseet ja ne jättävät jälkensä. Jos ihmiset vaihtavat kadunpuolta tai muuten välttelevät nuoria ja nuorisoporukoita, alkavat nuoret ajatella, että pidetäänkö heitä vaarallisina. Tällaisesta voi tulla itseään toteuttava kehä, kuten turvattomana pidettyjen alueiden kohdalla käy.

Me kuitenkin aikuiset ollaan ehkä paremmin niinku omilla jaloillamme, me niinku siedetään sitä, että joku kattoo meit vähä nurjasti, mutta nuoriin se jättää jälkensä. Sitten jos nuori joutuu miettimään, että miks toi aikuinen kattoo mua tolla tavalla, miks se kiers vaikka kadun toiselle puolelle, et ooks mä jotenkin vaarallinen. Niin se jättää jälkensä. (Toiminnanjohtaja)

Sosiaalityöntekijä 1 nosti esiin tärkeän huomion siitä, että jengiytyminen yleisenä puheenaiheena yhteiskunnassa ei ole ainoastaan negatiivinen asia. Asioihin vaikuttaminen vaatii usein valtaväestön huomiota. Keskustelun herääminen tavallisten keski-ikäisten äitien ja isien keskuudessa voi olla myös myönteinen asia jengiytyamisen ennalta-ehkäisyn kannalta.

4.5 Jengiytymistä ennaltaehkäisevät ja korjaavat tekijät

Kaikista haastatteluista nousi selkeästi esille erilaisia ideoita toimenpiteistä, joilla nuorten jengiytymistä voitaisiin ennaltaehkäistä. Haastatteluissa ilmeni yhteiskunnallisia epäkohtia, joihin täytyisi puuttua sekä ammattialoihin liittyviä huomioita.

Yhteiskunnan rakenteisiin ja epäkohtiin liittyviä huomioita nousi erityisesti koulutusjärjestelmän ja lastensuojelun osalta. Toiminnanjohtajan mielestä yhteiskunnalliset rakenteet ja toimenpiteet, joiden avulla nuoria ohjataan rajaavat ja ulos sulkevat nuoria liikaa. Hänen mukaansa nuorten kehitystä uhkaavista ja syrjäytymistä aiheuttavista tekijöistä tarvittaisiin lisää tietoa. Hän koki esimerkiksi koulutusjärjestelmän armottomana nuoria kohtaan. Nuoria vaaditaan tekemään isoja päätöksiä, kuten nivelvaiheissa tehtävät kouluvalinnat. Suurien vaatimusten lisäksi nuorten epäonnistumista ei hyväksytä. Epäonnistumiset

kuitenkin kuuluvat olennaisesti osaksi nuoruutta. Näin nuorille tulee helposti olo, että elämä on pelkkää epäonnistumista, kun asiat eivät mene niin kuin alun perin on kuvitellut. Tällaiset tilanteet voivat johtaa siihen, ettei asetettuja tavoitteita tai tulevaisuuden suunnitelmia nähdä mahdollisina. Toiminnanjohtaja koki erilaisilla tutoroinneilla ja ryhmäytymisillä olevan suuri ennaltaehkäisevä merkitys koulutusjärjestelmässä.

– – yhteiskunta liian voimakkaasti lähtee muokkaamaan semmoiseen suuntaan mitä nuori ei koe omakseen niin silloin se ajaa ulos, eksklusoi. Kyl mun mielestä esimerkiksi vaikka koulutusjärjestelmään pystytään tekemään hirveen paljon semmosta suojaavaa toimintaa erilaiset mentoroinnit ja tuutoroinnit ja ryhmäyttämiset on ensisijaisesti niinku tämmösiä hyvin matalankynnyksen helppoja keinoja – – jos koulujärjestelmä on liian tämmönen putkimainen ja tämmönen tiukka tai ajatellaan vaikka ylioppilastutkintojärjestelmää, että lukiolainen joutuu jo ehkä ennen lukion aloittamista tekemään tosi dramaattisia ja voimakkaita ratkaisuja ja sit jos joku aikomus elämässä menee pieleen, joku vähän ei meekää niinkun toivomusten mukaan niin jos meidän järjestelmä ei salli epäonnistumista niin silloin se helposti ohjaa ajattelemaan, että se epäonnistuminen katkasee tien, kun nuoren elämä on jatkuvaa epäonnistumista niin sen järjestelmän pitäis olla resilientti sen pitäis sietää sitä, että se nuori tötöilee ja tekee hassuja juttuja ja ei-toivottuja juttua. (Toiminnanjohtaja)

Myös Erityisnuorisotyöntekijä nosti esille koulutusjärjestelmän ongelmallisuuden. Hänen näkökulmansa liittyi poliittiseen päätäntävaltaan, koulutusjärjestelmään tehtyihin leikkauksiin ja muihin muutoksiin, kuten pienluokkien vähentämiseen. Erityisnuorisotyöntekijän mielestä muutokset ovat tärkeitä koulutuspuolella, mutta virheellisistä päätöksistä täytyisi kantaa vastuu ja pyrkiä korjaamaan epäkohdat.

– – Jokainen nuori ansaitsee sen tarvitsemansa tuen, jota esimerkiksi koulussa pitäis pystyy tarjoamaan. Elikä tässä kohassa oikeustaa kaikille aikuisille ja ennen kaikkee niille, jotka istuu rahakassojen päällä semmosia terveisiä, että jokainen niin sanotusti syrjäytynyt nuori maksaa keskimäärin miljoona euroa meijä yhteiskunnalle. Että nyt ku ollaa ihan kauhean huolestuneita, ihan syystäkin siitä et meijä yhteiskunta velkaantuu noin niinku rahallisesti. Ni kyllähän nyt tällä hetkellä meijä yhteiskunta ottaa raakaa velkaa tulevaisuuteen siinä, että meijän nuoria tällä hetkellä syrjäytetään rahallisesti meijä yhteiskunnasta. – – On hyvä, että tähän koulutuspuolellaki aina välillä muutoksia, mut silloin ku huomataan että muutokset menee persiilleen. Ni sitte pitäis olla

myöski sen verran suoraselkäsyttä, että sitte lähetää muuttamaan niitä virheellisiä muutoksia. (Erityisnuorisotyöntekijä)

EET-poliisi 2 näkee nuorten koulunkäynnin tärkeäksi, kun tarkastellaan nuorten kasvamista aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi. Hänen mielestään kouluissa työntekijäresursseja lisäämällä voitaisiin vaikuttaa siihen, että nuoret eivät jättäisi kouluja kesken. Tällä tavalla pystyttäisiin ehkäisemään nuorten jengiytymistä.

– – hirveesti resursseja ihan ala-asteelle, kouluille. – – sinne pitäis saada niitä ihmisiä, ketä pystyy sitten tavallaan sitomaan meidän kaikki nuoret yhteiskuntaan, ettei tapahtuis sitä että ne syrjäytyy ja sitten tulee näitä rinnakkaisyhteiskuntia. (EET-poliisi 2)

EET-poliisi 2 mielestä nuorten karkailu lastensuojelulaitoksista on haaste, johon täytyisi vaikuttaa. Hän pohti esimerkiksi lainsäädännön muutosten ja resurssien lisäämisen mahdollisuuksia tilanteen parantamiseksi.

Et nyt tää on niinku se, tää laitos on niinku yks iso osa tavallaan tätä kokonaisuutta mihin kans tarvis jotain lisä jeesiä. En tiedä oisko sitten, että se lainsäädäntö muuttuis lastensuojelun kanssa tai lastensuojelun puolelle jollakin tapaa, että ne sais sitten sinne pysymään [huostaanotettujen karkaaminen laitoksesta saataisiin estymään] ja ehkä niinku etenkin se, että miten siellä pitäis olla enemmän kans resursseja – – (EET-poliisi 2)

Sosiaalityöntekijä 1 mielestä syvälle jengimaailmaan joutuneita nuoria on vaikea auttaa. Jengin tarjoama välittäminen, hyväksyntä ja yhteenkuuluvuuden tunne ovat asioita, joita sosiaalitoimen on vaikea korvata. Kouluun palaaminen, valmistuminen ja työelämään kiinni pääseminen ovat aikaa vieviä toimenpiteitä. Niistä nuori ei saa myöskään samaa välitöntä tyydytyksen tunnetta, jota jengitoiminta voi tuottaa. Sosiaalityöntekijä 1 kokee kuitenkin, että kiireellisellä sijoituksella toiselle paikkakunnalle voi saada ihmeitä aikaan, jos ajoitus ja tilanne on oikea.

Niiku et eihän meillä oo niiku mitään paukkuja tollasessa tilanteessa, niiku antaa hänelle sitä hyväksyntää ja välittämistä ja niiku omaa paikkaa mitä tämmönen ryhmittymä parhaimmillaan pystyy tämmöselle nuorelle tarjoamaan. Et jotenki sillee, et noniin ja ruvetaanpa käymään niitä seiskaluokan opintoja ja tähdätään tässä nyt siihen peruskoulun päättötodistukseen ja vaikka johonkin ammattikouluun! Se on nii kaukana... se on niin vaikeeta. Ja se ei tuota niiku mitään välittömiä tyydytyksiä. Ni joidenki, kun se on tavallaan lähtenyt jo tosi varhain tosi syvälle, ni se on aika vaikeeta.

– – Ja on niitäkin, jotka on aika pahoissakin kuvioissa jo ollu mukana, mutta sitte se joku semmonen aika voimakas sosiaalitoimen interventio... sijoitetaan kiireellisesti vaikka toiselle puolelle Suomee, niin saattaakin sitten niinkun oikeaan kohtaan osuessaan olla myös sille nuorelle se pelastus, että joku tulee ja laittaa oikeesti sen rajan, jota ei oo pystynyt ite vetää – –. (Sosiaalityöntekijä 1)

Nuorten jengiytymisen ennaltaehkäisyn näkökulmasta haastateltavat ilmaisivat myös omiin ammattialoihinsa liittyviä huomioita. Jalkautuva kertoi esimerkiksi asiakkaastaan, joka oli aiemmin myynyt päihteitä helpon rahan toivossa. Saatuaan ensi kertaa oikean kesätyöpaikan, nuori oli tajunnut, kuinka mukavaa on tienata rahaa ilman riskejä. Työpaikan saatuaan nuori palasi myös kouluun, jolloin kadulla hengailu loppui. Jalkautuvan mielestä ennaltaehkäisyn kannalta on tärkeää, että nuoren elämässä olisi edes yksi ihminen, joka välittää ja tukee. Tällaista henkilöä ei välttämättä ole nuoren elämässä aiemmin tullut vastaan. Oman työn hyvänä puolena hän näkee velvoittamattoman toimintaan osallistumisen mahdollisuuden. Nuori saa itse päättää millaisia asioita hän haluaa käsitellä sekä puolestaan on vapaa lopettamaan asiakassuhteen niin halutessaan.

– – Et ei se tarvii kun yhden semmosen ihmisen joka oikeesti tukee ja auttaa. Ja jaksaa viedä ton läpi. Niin semmonen, niinku mä sanoin aikasemmin, että kun se... tässäkin on nimenomaan semmonen, kun ei oo aikasemmin ollut, tullut vastaan ihmistä joka auttaa. – – Niin kun heille selittää, että tää on vapaaehtoista, sä voit lopettaa tän millon sä haluat. Niin sekin on yks semmonen valttikortti tavallaan meillä. Että me ei olla kuitenkaan viranomainen ja ollaan kuitenkin niin lähellä sitä auttamista kun vaan olla ja voi. Ja nimenomaan pohjautuu vielä siihen, että me autetaan vaan niissä asioissa mitä nuori haluaa. (Jalkautuva)

EET-poliisi 2 toi esille, kuinka nuorten asioista kiinnostuneella työotteella voidaan tehokkaasti ennaltaehkäistä jengien välisiä tappeluita. Pelkästään puuttuminen tappelutilanteisiin ei riitä, vaan täytyy selvittää mitkä asiat ovat johtaneet tilanteeseen. Harmittomilta ja pieniltä vaikuttavat asiat voivat aiheuttaa nuorten keskuudessa suuria konflikteja. Selvittämällä riitojen perimmäiset syyt ja ratkomalla ne, voidaan ennaltaehkäistä jengien kostonkierrettä.

Nii tässä mun mielestä meidän pitää olla tosi skarppina, että hoidetaan se ja löydetään se syy mistä tää konflikti on alkanu, mikä

se on ollu se ihan se alkuperäinen syy, jotta sitten päästään katkasemaan tätä koston kierrettä. Et just ku se voi olla joku mitätön, et sit siinä saa yrittää ylipuhua tutkijoita ja ottaa komisariat mukaan siihen neuvottelupöytään, että nyt oikeesti tutkitaan tää mitätön asia, mutta tämä pitää tutkia, että muuten tää homma vaan eskaloituu. (EET-poliisi 2)

Myös nuoren asenteisiin ja ajatteluun vaikuttaminen voi toimia jengiytymisen ennaltaehkäisyn keinona. Sosiaalityöntekijä 2 mielestä nuorten vanhempien ja viranomaisten olisi hyvä kertoa nuorille nuorisojengitoiminnan seurauksista sekä rikollisen maineen vaikutuksesta elämään ja ihmissuhteisiin. Nuoret eivät itse ajattele asioita pidemmällä aikavälillä, esimerkiksi mitä he itse miettivät omasta toiminnastaan aikuisena. Myös se, mitä kaveriporukka nuoresta oikeasti ajattelee voi olla nuorelle herättävä kokemus. Erytisnuorisotyöntekijä sanoo nuorilla olevan harhainen mielikuva toisten nuorten ihailusta ja kunnioituksesta heitä kohtaan. Todellisuudessa nuorisojengeissä olevat nuoret kokevat toisiaan kohtaan pelkoa, joka Erytisnuorisotyöntekijän mukaan nousee vihan tunteesta. Hän haluaa saada nuoret ajattelemaan sitä, että haluavatko he oikeasti olla vihattuja. Erytisnuorisotyöntekijän mielestä jokainen haluaa lopulta olla hyväksytty ja rakastettu. Jos nuoren saa pohtimaan tätä asiaa, nuori saattaa motivoitua tekemään muutoksia elämäänsä.

– – jokainen meistä ihmisistä oikeesti, jos pysähtyy asiaa miettimään, ni jokainen meistä kaipaa, sitä että kokee olonsa rakastetuksi. Ja tota niin, joissakin porukoissa tai jotkut yksilöt, ajattelee että ihailu on kunnioitusta. Ja kunnioitushan on sana, joka nousee minun mielestä rakkaudesta. Mut mie niiku ite nuorillekki sanon, ketkä on näissä tämmösissä ei toivotuissa porukoissa mukana, et tiiätkö että oikeesti “toi sun luokkakaveri, ei ne sinua ihaile. Ei ne sinua kunnioita. Ne saattaa pelätä. Mutta pelko ei nouse sanasta rakkaus vaan se nousee sanasta viha.” Ja mie sitte aina näiltä nuorilta, ketä mie jututan, ni kysyn ihan sillee niinko silmätuste että ”haluutko sinä olla vihattu vai rakastettu?” Ja tää on aika monelle nuorelle, jos he... jos hänen kans saa semmosen, et hän oikeesti pysähtyy sitä miettimää, nii ei kukaan halua olla oikeesti vihattu. (Erytisnuorisotyöntekijä)

Vankilatyöntekijän mukaan on tärkeää tuoda esille se näkökulma, että nuoria ei tulisi syyttää jengiytymisestä, vaan kyse on siitä, että aikuisilla olisi peiliin katsomisen paikka. Nuoret ovat tippuneet yhteiskunnan rattaista, koska heidän huoltajansa, yhteiskunnan tukitoimet ja työntekijät eivät ole saaneet heitä

otteeseensa. Oikeanlaisten palveluiden tarjoaminen on tärkeää. Koulun käyntiin tai työskentelyyn pakottaminen ja näin ollen tuottavaksi yhteiskunnan kansalaiseksi johdattaminen eivät ole oikeanlaisia keinoja edistää nuoren yhteiskuntaan kiinnittymistä. Vankilatyöntekijän mielestä palveluiden tulisi olla kynnyskertoimia ja vastata nuorten tarpeita. Rikollisesta elämästä kaidalle polulle siirtyminen ei ole helppoa, joten nuorelle täytyy antaa aikaa.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

5.1 Pohdinta

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää rikoksilla oireilevien nuorten kanssa työskentelevien ammattilaisten näkemyksiä nuorisojengi-ilmiöstä Suomessa. Opinnäytetyössä nuorisojengi-ilmiö määriteltiin Kleinin johdolla laaditun Eurogang-määritelmän mukaisesti. Ilmiön esiintymistä Suomessa selvitettiin kartoittamalla sitä, näkivätkö eri ammattikuntien edustajat työssään nuorisojengejä. Lisäksi opinnäytetyössä selvitettiin millaista termistöä ammattilaiset käyttävät nuorisojengeistä. Jengi-ilmiön kokonaisvaltaisen ymmärtämisen vuoksi tutkimuksessa kartoitettiin myös jengiytymiselle altistavia tekijöitä sekä jengien toimintaa. Lopuksi aihetta lähestyttiin selvittämällä millaisia vaikutuksia ilmiö aiheuttaa suomalaisessa yhteiskunnassa.

Tutkimustuloksista selvisi, että nuorisojengi-ilmiö on laaja ja monitulkintainen, mutta kaikki ilmiöön liittyvät tekijät kuitenkin linkittyvät toisiinsa tiiviisti. Haastateltujen määritelmä suomalaisista nuorisojengistä oli hyvin yhtenevä Eurogang-määritelmän kanssa. Eurogang-määritelmän mukaan nuorisojengi on noin 11-25-vuotiasta koostuva kestäväluontoinen, katupainotteinen ryhmä, jolle rikollinen tai laitton toiminta on osa ryhmän identiteettiä (Weerman ym. 2009, 3, 20). Ainoastaan kestäväluontoisuus oli sellainen ominaisuus, joka ei näyttäytynyt suomalaisessa nuorisojengi-ilmiössä.

Tuloksista nousi esille, että ammattilaiset kertoivat nuorten jengiytymispyrkimyksiä esiintyvän suurissa kaupungeissa. Huomion arvoista oli se, että kysyttäessä nuorisojengien olemassaolosta yhtä haastateltavaa lukuunottomatta kaikki kielsivät niiden olemassaolon. Tästä huolimatta useampi haastateltava osasi nimetä erityisesti pääkaupunkiseudulla olevia

nuorisojengejä. Ristiriitaiset vastaukset nuorisojengien olemassa olosta voivat selittyä sillä, että monet haastateltavat välttivät nuorisojengitermin käyttämistä. Tämä saattaa johtua siitä, että jengiytymistä pidetään nuorten rikoskäyttäytymisen ääripäänä, jolloin termiä pidetään niin radikaalina, ettei sillä haluta leimata nuoria.

Lisäksi nuorisojengeistä käytettävästä termistä oli havaittavissa hajanaisuutta. Tämä näyttäytyi siten, että haastateltavat puhuivat samasta ilmiöstä eri termeillä. Toisaalta joissain tilanteissa he käyttivät nuorisojengitermiä kuvatesaan rinnakkaisilmiöitä, kuten nuorisoporukoitumista tai järjestäytyntä rikollisuutta. Termin käytössä oli myös eroja silloin, jos ammattilaisella oli viranomaisvastuu. Haastatellut poliisit olivat tarkkoja termin käytön suhteen, kun taas nuorisotyön ammattilaiset käyttivät termiä rennommin. Nämä asiat voivat olla syitä sille, miksi nuorisojengi-ilmiö on hajanainen. Herbert C. Coveyn (2010, 10) mukaan ongelmana jengitutkimuksessa on muun muassa jengin määritelmä, sillä termin määrittelyssä on kansainvälisiä ja ammattiryhmien välisiä eroja. Kansainvälisiä näkemuseroja ja jengikäsitteen monitulkintaisuutta aiheuttaa muun muassa se, että rikoksia tekevät muutkin ryhmät kuin katujengit. Kansainvälisten erojen lisäksi tutkijat, viranomaiset ja toimittajat saattavat käyttää toisistaan eroavia termejä puhuessaan jengeistä. Eri ammattiryhmät myös lähestyvät ilmiötä eri tulokulmista, jolloin tavallisista nuorisoryhmistä saatetaan puhua nuorisojengeinä. (Covey 2010, 10.)

Tuloksista selvisi, että jengiytymiselle altistavat tekijät jakautuivat 6 teemaan. Nämä teemat olivat ikä, sukupuoli, syrjäytymistekijät, yhteiskunnalliset epäkohdat, nuoren sisäiset kokemukset ja ulkoiset vaikutteet. Selkeiten haastatteluista nousi esille ikä, sukupuoli, syrjäytymistekijät sekä yhteiskunnalliset altistavat tekijät. Jengiytymisalttuis nähtiin alkavan jopa alle 11-vuotiaana jatkuen 16 ikävuoteen asti. Lisäksi nuorisojengeissä miessukupuoli oli yliedustettuna. Syrjäytymistekijöistä haastatteluissa eniten toistui huonot perhesiteet, kotiolut, asuinalue sekä sosioekonominen asema. Tutkimuksen tulokset mukailevat Coveyn (2010, 19) näkemystä siitä, että syrjäytyminen on yksi isoimmista jengiytymiselle altistavista tekijöistä (kts. myös Gatti ym. 2005; Kivivuori 2009).

Joidenkin haastateltavien mukaan nuorten omasta näkökulmasta köyhyys oli keskeisessä osassa heidän syistään jengiytyä. Haastatteluissa heikkoja perhesiteitä ei kuitenkaan liitetty ainoastaan huono-osaisuuteen, vaan enemmän perheen sisäiseen vuorovaikutukseen. Muutamassa haastattelussa nostettiin selkeästi esille, että myös taloudellisesti hyvistä lähtökohdista tuleva nuori voi jengiytyä. Myös Kempin (1997, 77–78) mielestä nuorten rikollisen käyttäytymisen juurisyyt kumpuavat aikuisista, sillä suurin osa jengien kielteisestä käyttäytymisestä selittyy nuorten heikoilla perhesuhteilla.

Erot nuorten ja ammattilaisten mainitsemilla jengiytymisen syillä ovat mielenkiintoisia. Nuorten mainitsema köyhyys voidaan ajatella konkreettisena asiana, kun taas ammattilaisten mainitsema heikko vuorovaikutus abstraktina tekijänä. Se miksi nuoret mainitsevat konkreettisen asian jengiytymisen syynä voi johtua siitä, että he eivät näe jengiytymiselle altistavien tekijöiden moniulotteisuutta.

Haastatteluissa yhteiskunnan epäkohdista johtuvina jengiytymiselle altistavina tekijöinä nähtiin maahanmuutto integraation näkökulmasta, laitoslapsuus sekä rikollisuuden ja päihteiden käytön ylisukupolvisuus. Ulkomaalaistaustan vaikutus jengiytymiseen oli integraationäkökulman lisäksi yhteydessä erityisesti pakolaisuuteen ja traumataustaan. Laitoslapsuuden jengiytymiselle altistavasta vaikutuksesta huolimatta oikea-aikainen huostaanotto nähtiin jengiytymiseltä suojaavana tekijänä. Jengiytymisen syitä onkin suomalaisessa yhteiskunnassa selitetty eriarvoistumisella sekä huonolla maahanmuuttajien kotouttamisprosessilla (Haapajarvi & Junnilainen 2014, 709).

Nuorisojengien toiminnasta kysyttäessä haastateltavat korostivat jengin muodostuvan ideologian ja hierarkian ympärille. Jengien tavanomaiseen aatemaailmaan kuului ääriajattelu sekä viranomais- ja yhteiskuntavastaisuus. Yleisin toiminta jengeissä oli maineen ja kunnian hankkiminen eri tavoin. Katu-uskotavuutta kasvatettiin esimerkiksi väkivaltaisilla teoilla. Rob White ja Ron Mason (2006, 58) ovat tutkineet australialaisia nuorisojengejä ja heidän tuloksensa jengitoimintaan liittyen ovat hyvin samankaltaisia tämän opinnäytetyön

toimintaan liittyvien tutkimustulosten kanssa. Nuorisojengiin kuulumisen perustui muun muassa katu-uskottavaan maineeseen ja sen ylläpitoon esimerkiksi jengin sisäisten tappeluiden avulla. Lisäksi jengeissä keskeisimpänä toimintana oli erilaisten rikosten tekeminen, kuten huumeiden välittäminen. (White & Manson 2006, 58–60.)

Haastateltavat mainitsivat myös sen, että jengi-identiteettiä vahvistettiin Roadman-tyylisellä pukeutumisella ja sosiaalisessa mediassa uhoamalla. Muutenkin sosiaalinen media nähtiin keskeisessä osassa nykypäivän jengiytymistä. Muissa tutkimuksissa sosiaalisen median nähdäänkin muuttaneen nuorisojengejä. Tämän johdosta nuorisojengit voidaan nykypäivänä erotella perinteisiin ja diginatiiveihin nuorisojengeihin. Jengitoiminassa sosiaalisen median käyttötavat riippuvat siitä, minkä ikäisiä jenginuoret ovat. Nuoremmat käyttävät sosiaalista mediaa jengien tunnettavuuden lisäämiseen. Vanhemmat jengiläiset taas pyrkivät lietsomaan pelkoa toisiin jengeihin ja näin nostamaan oman jenginsä asemaa. Lisäksi jengit ovat löytäneet sosiaalisesta mediasta uudenlaisen kommunikaatiotavan, jolla verkostoitua ja kasvattaa omaa jengiään. Sosiaalinen media mahdollistaa myös vaihtoehtoisen jengi-identiteetin muodostamisen. (Whittaker ym. 2020, 4, 7; Fernández-Planells ym. 2021.)

*American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*n julkaiseman artikkelin *Gangs and Children* (2016) mukaan jengiytyminen vaikuttaa nuoren tulevaisuuteen muun muassa aiheuttamalla koulupudokkuutta, työllistymisvaikeuksia ja perhesuhteiden katkeamista. Opinnäytetyön tutkimustulokset olivat yhteneväiset artikkelin havaintojen kanssa. Haastateltavat näkivät jengiytymisen vaikutukset nuoreen negatiivisina, sillä nuoren ajautuminen jengimaailmaan synnytti epäsuotuisan kierteen, joka ennusti heikkoja tulevaisuuden näkymiä.

Selkeimpänä nuorisojengien vaikutuksena yhteiskuntaan haastatteluista nousi kansalaisten turvattomuuden tunne. Tämän lisäksi nuorisojengien läsnäolo yhteiskunnassa muovasi aikuisten käsityksiä kaikista nuorista negatiivissävytteisemmäksi. Jengiytymisen yhteiskunnallisena positiivisena vaikutuksena oli

jengi-ilmiön herättämä huomio valtaväestön keskuudessa, joka mahdollisti yhteiskunnallisten epäkohtien esiinnousun.

Haastatteluissa tuli esille monipuolisesti pohdintoja jengiytymisen ennaltaehkäisyn tavoista ja siihen tarvittavista toimenpiteistä. Tukitoimenpiteiden täytyi olla oikeanlaisia ja oikea-aikaisia. Haastatteluista kävi hyvin ilmi moniammatillisuuden tärkeys, kun haastateltavat nostivat esille eri toimijoita, muun muassa lastensuojelun, sosiaalitoimen ja koulun. Moniammatillisuutta tarvitaan, koska jengiytyneiden tai jengiytymisvaarassa olevien nuorten elämässä on monia erilaisia haasteita. Suomessa on jo olemassa hankkeita ja interventioita, joiden avulla pyritään ennalta ehkäisemään jengiytymisen lisäksi nuorten eriarvoisuutta ja syrjäytymistä (kts. esim. Ripa-hanke; Juntu-hanke; Ankkuri-toiminta). Tästä voidaan päätellä, että nuorisojengien ehkäisemiseen on jo kiinnitetty huomiota.

Tutkimuksen tuloksissa mainitut syrjäytymistekijät eivät yksinään aiheuta jengiytymistä, vaan haastatteluissa painottuivat myös nuoren merkityksellisyyden kokemukset. Merkityksellisyyden vastakohtana merkityksettömyys aiheuttaa yksinäisyyttä, kun nuori ei löydä paikkaansa yhteiskunnassa. Voisiko siis olla, että jengiin liittyminen tapahtuu vasta syrjäytymistekijöiden ja yksinäisyyden yhdistyessä nuoren elämässä? Silloin voisi ajatella yksinäisyyden olevan kaiken taustalla, jolloin toimenpiteet tulisi kohdistaa yksinäisyyden ennaltaehkäisemiseen.

Opinnäytetyö toi esille nuorisojengejä tutkittaessa harvemmin näkökulmaksi valitun ammattilaisten näkökulman. Sillä suurin osa aiemmista tutkimuksista käsittelee nuorisojengi-ilmiötä etnografisesti (kts. esim. Louhivuori 1998). Opinnäytetyön tavoite onnistui, koska tutkimustulokset toivat esille ammattilaisten näkemyksiä nuorisojengi-ilmiöstä ja sen esiintyvyydestä Suomessa. Ammattilaisten näkemysten avulla pystyttiin myös tarkastelemaan Suomen tasolla niitä tekijöitä, joista ilmiö rakentuu. Tällä tavalla opinnäytetyössä vastattiin tutkimustehtävään ja tutkimuskysymyksiin. Opinnäytetyön avulla pystyttiin tuomaan esille jengiytymiseen altistavia tekijöitä, joita voidaan hyödyntää jengi-ilmiön varhaisessa tunnistamisessa.

Opinnäytetyön tutkimustuloksissa tuotiin selkeästi esille eri alojen edustajien näkemykset, jotta voitaisiin tarkastella mahdollisia eroavaisuuksia. Selkeitä ammattialakohtaisia eroja ei kuitenkaan havaittu. Ainoa ero oli se, että sosiaalisen median alustoilla työskentelevät tunnistivat sosiaalisen median vahvan kytkeytymisen ilmiöön. Tämä poikkeavuus ei kuitenkaan liittynyt ammattialakohtaisiin eroihin vaan nimenomaan käytettyihin työmenetelmiin. Voisikin todeta, että tutkimustulosten perusteella nuorisojengi-ilmiön määrittelyssä tulisi ottaa huomioon jengiytymisen uudet ulottuvuudet, kuten sosiaalinen media ja sen vaikutus. Sillä mitä enemmän ammattilaiset työskentelevät nuorten suosimissa ympäristöissä, sitä herkemmin he pystyvät tunnistamaan nuorten keskuudessa olevia lieveilmiöitä.

Opinnäytetyön tavoitteen toteutumisesta huolimatta, tutkimustulosten perusteella ei voitu tehdä yksimielistä yleistystä siitä, että kaikki ammattilaiset näkivät ilmiön tutkimustuloksissa kuvatulla tavalla. Tutkimustulosten kuitenkin voitiin varautuneesti sanoa ilmentävän rikollisesti oireilevien nuorten kanssa työskentelevien ammattilaisten näkemyksiä. Sillä suhteutettuna muihin äskettäin julkaistuihin ammattilaisten näkökulmasta nuorisojengejä käsitteleviin tutkimuksiin opinnäytetyön tulokset olivat samansuuntaisia (kts. esim. Liikala & Kokko 2020). Tämän lisäksi verrattaessa opinnäytetyön tuloksia aiempiin jengitutkimuksiin tulokset olivat yhteneväiset ja johdonmukaiset. Eli haastateltujen ammattilaisten näkemykset nuorisojengeistä vastasivat jengiytymistä koskevia teorioita sekä aiempien etnografisten tutkimusten tuloksia.

Kokonaisuudessaan opinnäytetyö oli onnistunut ja sen teoriapohjaa ja tuloksia käytetään osana Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisua. Julkaisu käsittelee nuorisojengejä ja nuorten rikollisuutta pääkaupunkiseudulla ja Tampereella korona-aikana. Lisäksi opinnäytetyön tilaaja Juvenia ja yhteistyökumppani Nuorisotutkimusseura saavat litteroidun ja pseudonymisoidun tutkimusaineiston jatkokäyttöön. Tutkimusaineistoamme pohjalta siis voidaan tulevaisuudessa tehdä jatkotutkimuksia. Pitkärannan (2014, 8–9) mukaan laadullinen tutkimus painottuu tulevaisuuteen ja sillä kehitetään, parannetaan tai uudistetaan tutkittavaa asiaa.

5.2 Tutkimuksen luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa tarkastellaan koko tutkimusprosessia. Laadullisessa tutkimuksessa validiteetilla eli pätevyydellä tarkoitetaan sitä, että tutkimus koskee tutkimuskohteeksi valittua ilmiötä. Ensimmäisenä huomioitavana asiana on eheän tutkimustehtävän ja tutkimuskysymysten määrittäminen. Tämän lisäksi tutkimusmenetelmän täytyy olla toimiva tutkimustehtävään nähden, jotta tutkimuksella pystytään vastaamaan asetettuihin tutkimuskysymyksiin. (Aaltio & Puusa 2020, luku 11) Tutkimusmenetelmänä haastattelu oli sopiva keino, koska tutkimuksen tarkoituksena oli ammattimaisten näkemykset nuorisojengi-ilmiöstä.

Tutkittavasta ilmiöstä on hyvä olla tietoa ja ymmärrystä, koska ne ohjaavat tutkimuksen aineistonkeruuta (Aaltio & Puusa, 2020, luku 11). Teemahaastattelurunko laadittiin opinnäytetyön teoreettisen viitekehyksen pohjalta. Tämä osaltaan parantaa tutkimuksen validiteettia. Haastattelurungon tarkasta pohdinnasta huolimatta haastattelukysymys 'koulutetaanko ammattilaisia tunnistamaan nuorisojengi-ilmiötä', osoittautui epäolennaiseksi opinnäytetyön kannalta.

Tutkimuksen aihetta rajattiin haastatelluille lähetetyissä haastattelukutsuissa sekä haastattelujen alussa. Siitä huolimatta haastatellut puhuivat välillä 'ohi aiheen' ja kertoivat nuorisoporukoista, nuorisojengeistä ja järjestäytyneestä rikollisuudesta päällekkäin. Tämä teki aineiston analysoinnista osittain pulmallista, koska aineistosta täytyi erottaa tutkimuksen aiheen kannalta epäolennaiset asiat. Opinnäytetyössä tutkimusaineiston analysointi on kuitenkin kuvattu tarkasti, sillä Iiris Aaltion ja Anu Puusan (2020, luku 11) mielestä aineiston analysoinnin kuvaus on tutkimuksen luotettavuuden kannalta tärkeää. Lisäksi aineistosta olisi hyvä nostaa lainauksia todentamaan sitä, että aineisto ja tutkimustulokset ovat yhteneviä. Tutkimustulosten lomassa olevat lainaukset helpottavat lukijaa ymmärtämään sitä, kuinka tutkimuksen tekijä päätyi tutkimustulokseen. (Aaltio & Puusa 2020, luku 11.)

Opinnäytetyön luotettavuutta olisi parantanut selkeämpi aiheen rajaus. Aihetta olisi voinut rajata, esimerkiksi lähettämällä jokaiselle haastateltavalle opinnäytetyön viitekehykseen pohjautuvan alustuksen nuorisojengi-ilmiöstä. Opinnäytetyön kannalta olisi ollut tarpeellista tehdä selkeä päätös siitä tutkitaanko työssä ammattilaisten omia kokemuksia vai heidän käsityksiään nuorisojengi-ilmiöstä. Timo Laineen (2018) mukaan on oleellista erottaa kokemus ja käsitys toisistaan. Kokemuksella tarkoitetaan aina asiaa, jonka ihminen on kokenut itse. Ihmisen käsitys voi myös muodostua ulkoisten vaikutteiden, kuten opetuksen tai viestintävälineiden, kautta (Laine 2018). Aineistosta oli hankalaa erottaa, milloin haastateltavat kertoivat suomalaisista nuorisojengeistä ja milloin puolestaan oppimiaan asioita nuorisojengeistä. Tämä olisi voitu välttää määrittelemällä tutkimustehtävä eri tavalla, esimerkiksi 'ammattilaisten kokemukset nuorisojengi-ilmiöstä Suomessa'. Tutkimustehtävässä käytetty näkemys -käsite voi antaa liian laajan kuvan siitä, mitä tutkitaan, vaikka tutkimustehtävässä oli myös määre 'nuorisojengi-ilmiö Suomessa'.

5.3 Jatkotutkimusehdotukset

Aineistosta nousi esille erilaisia jatkotutkimusehdotuksia. Nuorisojengi-ilmiön liittyessä nuoriin on ilmeistä, että kuullaan myös nuorten omakohtaisia kokemuksia ja näkemyksiä ilmiöstä nykypäivänä. Nuorten kokemusten ja näkemysten vertaaminen tämän opinnäytetyön ammattilaisten näkemyksiin olisi mielenkiintoista. Näin suomalaisen jengi-ilmiön määritelmää ja esiintyvyyttä voitaisiin selkeyttää ja konkretisoida. Toisaalta olisi hyvä jatkaa rikoksilla oireilevien nuorten kanssa työskentelevien ammattilaisten näkemysten kartoittamista määrällisellä kyselytutkimuksella. Sillä tämän opinnäytetyön otanta on verrattain pieni. Isommalla otannalla voitaisiin tehdä paremmin yleistyksiä ammattilaisten näkemyksistä, jolloin niiden vertaaminen nuorten näkemyksiin olisi luotettavampaa.

Sosiaalinen media vaikutukset näyttäytyivät nuorisojengi-ilmiössä useasta eri näkökulmasta. Tuloksista selvisi, että sosiaalisen media osana jengiytymistä on uudehko ilmiö Suomessa. Suomessa aiheesta on uutisoitu, mutta sitä ei ole vielä tutkittu. Tutkimuksen avulla saataisiin lisää tietoa jengiytymisen nyky-

aikaisista ilmenemistavoista. Sillä voitaisiin myös tarvittaessa uudistaa nuorisojengitermiä vastaamaan nykypäivää. Tällä hetkellä Euroopassa ja näin myös Suomessa yleisesti käytetty Eurogang määritelmä kuvailee 90-luvun nuorisojengejä. Näin ollen siinä ei ole otettu huomioon uusia ilmenemismuotoja, joita yhteiskunnan nopea kehittyminen on aiheuttanut.

Tutkimustulosten perusteella naisten osallisuutta nuorisojengeissä olisi myös mielenkiintoista tutkia. Jatkotutkimusehdotuksena on tutkia naisten osallisuuden laajuutta ja tapoja nuorisojengeissä. Tutkimuksen tarve nousi esiin opinäytetyön tuloksista, joissa ilmeni, että nuorisojengien seurassa liikkuu aina myös tyttöjä. Haastatteluista ilmeni, että tyttöjen käyttämä väkivalta on raaempaa ja he pitävät hallussaan esimerkiksi välitettäviä huumeita. Haastatteluissa ammattilaisia puhututti se, että kiinnitetäänkö tyttöjen osallisuuteen nuorisojengeissä tarpeeksi huomiota.

LÄHTEET

- Aaltio I. & Puusa, A. 2020. Luku 11: Mitä laadullisen tutkimuksen arvioinnissa tulisi ottaa huomioon. Teoksessa Puusa, A. & Juuti, P. (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus. E-kirja. Saatavissa: www.ellibslibrary.com/reader/9789523456167 [viitattu 26.5.2022].
- Aaltonen, M., Ojanen, T., Vihunen, R. & Vilén, M. 2003. Nuoren aika. 2. uudistettu painos. Helsinki: WSOY.
- Alasuutari, P. 1994. Laadullinen tutkimus. 2. uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.
- Aseman Lapset. 2020. Aseman Lapset ry. WWW-dokumentti. Päivitetty 13.5.2022. Saatavissa: <https://asemanlapset.fi/aseman-lapset/> [viitattu 20.5.2022].
- Brick, B. T., Esbensen, F.-A., Melde, C., Tusinski, K. & Taylor, T. J. 2008. The role of race and ethnicity in gang membership. Teoksessa van Gemert, F., Peterson, D. & Lien, I.-L. (toim.) Street Gangs, Migration and Ethnicity. E-kirja. London: Willan Publishing, 117–125. Saatavissa: <https://books.google.fi/books?hl=fi&lr=&id=HZR7VkcCyOgC&oi=fnd&pg=PA116&dq=The+role+of+race+and+ethnicity+in+gang+membership> [viitattu 15.3.2021].
- Covey, H. C. 2010. Street Gangs Throughout the World. Second Edition. E-kirja. Springfield: Charles C Thomas Publisher Ltd.. Saatavissa: <https://books.google.fi/books?id=6ZA2-JroF30C&pg=PA256&dq=Street+Gangs+Throughout+the+World> [viitattu 15.3.2021].
- Danielsson, P. 2022. Nuorten väkivaltarikollisuuden määrä ja piirteet poliisin tietoon tulleen rikollisuuden valossa. Strateginen analyysi. Keskusrikospoliisi. Tiedusteluosasto. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://poliisi.fi/documents/25235045/0/raportti-nuorten-vakivaltarikollisuus-poliisi.pdf/5707ff63-fce5-b1a3-83ed-6ae62808adfa/raportti-nuorten-vakivaltarikollisuus-poliisi.pdf/raportti-nuorten-vakivaltarikollisuus-poliisi.pdf?t=1646715994222> [viitattu 5.4.2022].
- Dunderfelt, T. 2011. Elämänkaaripsykologia: lapsen kasvusta yksilön henkiinseen kehitykseen. 14. uudistettu painos. Helsinki: WSOY.
- Esbensen, F.-A. & Weerman, F. M. 2005. Youth Gangs and Troublesome Youth Groups in the United States and the Netherlands. A Cross-National Comparison. European Society of Criminology 2:1. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://journals-sagepub-com.ezproxy.xamk.fi/doi/pdf/10.1177/1477370805048626> [viitattu 10.5.2022].

Fernández-Planells, A., Orduña-Malea, E. & Pàmpols, C. F. 2021. Gangs and social media: A systematic literature review and an identification of future challenges, risks and recommendations. *New Media & Society*. Saatavissa: <https://doi.org/10.1177/1461444821994490> [viitattu 27.5.2022].

Festinger, L. 1962. Cognitive Dissonance. *Scientific American*, 4, 93–106. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.jstor.org/stable/24936719> [viitattu 17.3.2022].

Fox, J. R. 1985. Mission Impossible? Social Work Practice with Black Urban Youth Gangs. Washington: National Association of Social Workers. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.888.694&rep=rep1&type=pdf> [viitattu 26.5.2022].

Gangs and Children. 2016. American Academy of Child and Adolescent Psychiatry. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.aacap.org/AACAP/Families_and_Youth/Facts_for_Families/FFF-Guide/Children-and-Gangs-098.aspx [viitattu 27.5.2022].

Gatti, U., Angelini, F., Marengo, G., Melchiorre, N. & Sasso, M. 2005. An Old-Fashioned Youth Gang in Genoa. Teoksessa Decker, S.H. & Weerman, F.M. (toim.) *European Street Gangs and Troublesome Youth Groups*. Lanham – New York – Oxford: Rowman & Littlefield Publishers, inc., 51–80. [viitattu 19.3.2022]. https://books.google.fi/books?id=prvzAS2GdnwC&printsec=frontcover&hl=fi&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false [viitattu 19.3.2022].

Haapajärvi, L. & Junnilainen, L. 2014. Nuorisojengit eriarvoisuuden mittarina. *Yhteiskuntapolitiikka* 79:6. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201504152692> [viitattu 26.5.2022].

Haapakangas, K. 2020. Nuorten rikollisuus on laskussa – mutta pieni joukko nuorista tekee yhä enemmän ja vakavampia rikoksia. *Tieto & Trendit*. Tilastokeskus. Artikkelit. Saatavissa: <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2020/nuorten-rikollisuus-on-laskussa-mutta-pieni-joukko-nuorista-tekee-yha-enemman-ja-vakavampia-rikoksia/> [viitattu 24.4.2022].

Haapasalo, J. 2006. Kasvuympäristön varhaiset riskitekijät rikollisen käyttäytymisen kehityksessä. Teoksessa Honkatukia, P. & Kivivuori, J. (toim.). *Nuorisoriikollisuus. Määrä, syyt ja kontrolli*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitos. Julkaisuja 221. Nuorisoasiain neuvottelukunta. Julkaisuja 33. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 66. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 123–160.

Helanko, R. 1953. Turun poikasakit: Sosiologinen tutkimus 9–16-vuotiaitten poikien spontaanisista ryhmistä vv. 1944–51. *Julkaisuja sarja B, osa XLVI*. Turku: Turun yliopisto.

Helkama, K., Myllyniemi, R., Liebkind, K., Ruusuvoori, J., Lönnqvist, J.-E., Hankonen, N., Renvik, T. A., Jasinskaja-Lahti, I. & Lipponen J. 2020. *Johdatus sosiaalipsykologiaan*. 11. uudistettu painos. Helsinki: Edita.

Hellén, T. 1996. Shaking Hands with the Past. Origins of the Political Right in Central Europe. Helsinki: The Finnish Society of Sciences – Letters and The Finnish Academy of Science and Letters. Väitöskirja. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2020061845059> [viitattu 27.3.2022].

Hilden-Paajanen, T. 2005. Pajojen poikien piiri. Joensuun skinien epäilty rikollisuus 1995–1998. Tampereen yliopisto. Sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos. Väitöskirja. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://urn.fi/urn:isbn:951-44-6186-X> [viitattu 2.4.2022].

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2014. Tutki ja kirjoita. 19. painos. Helsinki: Tammi.

Jokela, M. 2006. Perimä ja ympäristö antisosiaalisuuden kehityksessä. Teoksessa Honkatukia, P. & Kivivuori, J. (toim.). Nuorisoriikollisuus. Määrä, syyt ja kontrolli. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitos. Julkaisuja 221. Nuorisoasiain neuvottelukunta. Julkaisuja 33. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 66. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 97–121.

Kaakinen, M. & Näsi, M. 2021. Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikokemukset 2020. Helsingin yliopisto. Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti. Katsouksia 47. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-0684-1> [viitattu 26.4.2022].

Kajantie, E., Hovi, P., Eriksson, J., Laivuori, H., Andersson, S. & Räikkönen K. 2013. Alkaako syrjäytyminen jo kohdussa? Teoksessa Reivinen, J. & Vähäkylä, L. (toim.) Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen. E-kirja. Saatavissa: <https://www.ellibslibrary.com/fi/book/9789524958189> [viitattu 15.3.2022]

Kemppinen, P. 1997. Nuori minänsä vankina, II osa. poikkeava käyttäytyminen, tunne-elämän häiriöt, katuelämä, syrjäytyminen, terapiayhteiskunta. Vantaa: Kannustusvalmennus Oy.

Kemppinen, P. 1999. Nuoriso 2000: Nuorisotyön käsikirja. 2. Painos. Vantaa: Kannustusvalmennus Oy.

Kettunen, K., Lindberg, N., Castaneda, A., Tuulio-Henriksson, A. & Autti, T. 2009. Aivojen kehityksen sukupuolierot - korrelaatio psykiatristen häiriöiden kirjoon. Duodecim-lehti 11. PDF-dokumentti. 1185–1193 Saatavissa: <https://www.duodecimlehti.fi/lehti/2009/11/duo98095> [viitattu 3.4.2022].

Kinnunen, A. 2021. Nuorten kokonaisrikollisuuden seuranta ja rikosten ehkäisy oikeusministeriössä. Kriminologia 1. PDF-dokumentti. Suomen Kriminologinen Yhdistys. 91–99. Saatavissa: <https://doi.org/10.54332/krim.109022> [viitattu 18.3.2021].

Kivivuori, J. 2006. Nuoret rikosten uhreina. Teoksessa Honkatukia, P. & Kivivuori, J. (toim.). Nuorisoriikollisuus. Määrä, syyt ja kontrolli. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitos. Julkaisuja 221. Nuorisoasiain neuvottelukunta. Julkaisuja 33. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 66. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 26–28. Saatavissa:

https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/152459/221_Honkatukia_Kivi-vuori_2006.pdf?sequence=1 [viitattu 12.5.2022].

Kivivuori, J. 2009. Johdanto. Teoksessa Kivivuori, J. (toim.) Nuorten syrjäytyminen ja rikollisuus: Suomessa tehdyn tutkimuksen ja sen katvealueiden kar-toitusta. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 94, 1–6. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://hdl.handle.net/10138/152521> [viitattu 8.3.2022.]

Klein, M. W. 1996. Gangs in the United States and Europe. Teoksessa Euro-pean Journal on Criminal Policy and Research. PDF-dokumentti. Amster-dam/New York: Kugler Publications, 63–80. Saatavissa: <http://citese-erx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.944.6950&rep=rep1&type=pdf#page=63> [viitattu 24.3.2022].

Klein, M. W. 2001. Resolving the Eurogang Paradox. Teoksessa Klein, M.W., Kerner, H.-J., Maxson, C. L. & Weitekamp E. G. M. (toim.) The Eurogang Paradox. E-kirja. Dordrecht/Boston/London: Kluwer Academic Publishers, 7–19. Saatavissa: <https://books.google.fi/books?id=ccTcBQAAQ-BAJ&pg=PT22&dq=Resolving+the+Eurogang+Paradox> [viitattu 15.3.2021].

Klein, Malcolm W. & Cheryl L. Maxson. 2006. Street Gang Patterns and Poli-cies. New York: Oxford University Press USA.

Koskela K. 2018. Huligaanit. Katuelämää Sörkassa suurlakosta sisällissotaan. 2. painos. Suomalaisen kirjallisuuden seuran toimituksia 870. Helsinki: Suo-malaisen kirjallisuuden seura.

Kopomaa, Timo & Tero Meltti. 2005. Kaupunkisosaalityötä paikantamassa. Helsinki: Yli- opistopaino.

Kouvonen, A. 2003. Part-time work and deviant behaviour among Finnish ad-olescents. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 191. Helsinki: Oikeus-poliittinen tutkimuslaitos. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://hdl.han-dle.net/10138/242581> [viitattu 8.3.2022].

Laine, T. 2018. Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkö-kulma. Teoksessa Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. 5. uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus. E-kirja Saatavissa: <https://www.ellibslibrary.com/book/9789524518758> [viitattu 26.5.2022].

Louhivuori, L. 1988. Koskelan Pojat. Tutkimus jengikulttuurista. Kansalaiskas-vatuksen keskus ry. Tutkimuksia ja selvityksiä 1/1988. Helsinki: Kansalaiskas-vatuksen keskus.

Matikainen, J. 2020. Sosiaalisen identiteetin näkökulma vuorovaikutukseen. Prologi: Puheviestinnän vuosikirja 1. PDF-dokumentti. Prologi. 88–94. Saata-vissa: <https://doi.org/10.33352/prlg.99420> [viitattu 15.3.2022].

Moffit, T. E. 1993. Adolescence-limited and life-course-persistent antisocial behavior: a developmental taxonomy. Psychological review vol. 100, No. 4.

PDF-dokumentti. American Psychological Association Inc, 674–701. Saatavissa: http://users.soc.umn.edu/~uggen/Moffitt_PR_93.pdf [viitattu 1.3.2022].

Nieminen, J. 1995. Nuorisossa tulevaisuus. Suomalaisen nuorisotyön historia. Helsinki: Nuorisotutkimusseura ry/Lasten Keskus Oy.

Nofziger, S. & Kurtz, D. 2005. Violent Lives: A Lifestyle Model Linking Exposure to Violence to Juvenile Violent Offending. Journal of Research in Crime and Delinquency, vol. 42, 1. SAGE Publications. Saatavissa: <https://journals-sagepub-com.ezproxy.xamk.fi/doi/pdf/10.1177/0022427803262061> [viitattu 26.4.2022].

Pasila-toiminta. 2020. Toimintamuotomme. Aseman Lapset ry. WWW-dokumentti. Päivitetty 18.3.2022. Saatavissa: <https://asemanlapset.fi/toimintamuotomme/katusovittelu-kiusaamiseen-puuttuminen-ja-pasila-hanke/pasila-hanke/> [viitattu 20.5.2022].

Pehkonen, L. & Pentinpuro, A. 2022. Roadman-ilmiö Suomessa. Poliisiammattikorkeakoulu. Poliisikoulutus. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202204044433> [viitattu 5.4.2022].

Perälä, T. 1951. Turun esikaupungit ja niiden aiheuttamat probleemit ensimmäiseen maailmansotaan mennessä. Turku: Turun yliopisto.

Pitkäranta, A. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä – Työkirja ammattikorkeakouluun. Jokioinen: e-Oppi.

Puusa, A. 2020. Haastattelutyypit ja niiden metodiset ominaisuudet. Teoksessa Puusa, A. & Juuti, P. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus. E-kirja. Saatavissa: <https://www.elibrary.com/book/9789523456167> [viitattu 11.10.2021].

Puusa, A. & Juuti, P. 2020. Organisaatiokulttuurinäkökulma esimerkkinä laadullisen tutkimuksen yleistymisestä. Teoksessa Puusa, A. & Juuti, P. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus. E-kirja. Saatavissa: <https://www.ellibrary.com/book/9789523456167> [viitattu 11.10.2021].

Pösö, T. 1994. Kolme koulukotia: tutkimus tyttöjen ja poikien poikkeavuuden määrittelykäytännöistä koulukotihoidossa. Julkaisuja 1/1994. Helsinki: Suomen naistutkimuksen seura. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://elektra-helsinki-fi.ezproxy.xamk.fi/se/n/0784-3844/7/1/kolmekou.pdf> [viitattu 26.5.2022].

ROKKI-toiminta tarjoaa apua ja tukea rikoksilla oireileville nuorille. 2021. Turun kaupunki. WWW-dokumentti. Päivitetty 9.3.2022. Saatavissa: <https://www.turku.fi/organisaatio/palvelukokonaisuudet/hyvinvointitoimiala/rokki-toiminta-tarjoaa-apua-ja-tukea> [viitattu 9.5.2022].

RIKO-hanke. 2020. Rovaniemen kaupunki. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.rovaniemi.fi/Palvelut/RIKO-hanke/d2cc976e-5451-4153-8613-c130e5ee66e0> [viitattu 9.5.2022].

Salmi, V. 2006. Sosiaalinen pääoma ja nuorisoriikollisuus. Teoksessa Honkatukia, P. & Kivivuori, J. (toim.). Nuorisoriikollisuus. Määrä, syyt ja kontrolli. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitos. Julkaisuja 221. Nuorisoasiain neuvottelukunta. Julkaisuja 33. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 66. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 187–206.

Sambou, S. & Piispa, M. 2019. Toimintamalli rikoksilla oireileville nuorille: Kehittämistyöryhmän ehdotus. Selvityksiä ja ohjeita 2019:26. Helsinki: Oikeusministeriön julkaisu. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-764-9> [viitattu 5.4.2022].

Sinkkonen, J. 2010. Nuoruusikä. Helsinki: WSOY.

Salmi, V., Kivivuori, J. & Sirén, R. 2009. Taloudellinen syrjäytyminen. Teoksessa Kivivuori, J. (toim.) Nuorten syrjäytyminen ja rikollisuus: Suomessa tehdyn tutkimuksen ja sen katvealueiden kartoitusta. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 94. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos, 11–12. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://hdl.handle.net/10138/152521> [viitattu 8.3.2022.]

Salmi, V., Kivivuori, J. & Sirén, R. 2009B. Sosiaalinen syrjäytyminen. Teoksessa Kivivuori, J. (toim.) Nuorten syrjäytyminen ja rikollisuus: Suomessa tehdyn tutkimuksen ja sen katvealueiden kartoitusta. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 94. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos, 15–17. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://hdl.handle.net/10138/152521> [viitattu 8.3.2022.]

Salmivalli, C. 2004. Nuori vertaisryhmässä: tekeekö seura kaltaiseksi? *Psykologia* 39: 5, 2. Helsinki: Suomen psykologinen seura. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:ELE-1084206> [viitattu 18.3.2022].

Sjögren Burman, S. 2008. Kriminella ungdomsgäng. Umeå universitet. Polisutbildningen. Fördjupningsarbete. Saatavissa: <http://www.diva-portal.se/smash/get/diva2:276675/FULLTEXT01.pdf> [viitattu 10.3.2021].

Spergel, I. A. & Grossman, S. F. 1998. Evaluation of the Little Village Gang Violence Reduction Project: The First Three Years. Research and program evaluation in Illinois: Studies on drug abuse and violent crime. University of Chicago. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/evaluation-little-village-gang-violence-reduction-project-first> [viitattu 26.5. 2022].

Suomen nuorisolaki 21.12. 2016/1285

Thornberry, Terence P. 2003. Gangs and delinquency in developmental perspective. Cambridge, UK & New York, USA: Cambridge University Press.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2017. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi. E-kirja. Saatavissa: <https://www.elibrary.com/fi/book/9789520400118> [viitattu 20.3.2022].

Thrasher, F. M. 2013. *The Gang. A study of 1,313 gangs in Chicago*. Toinen painos. E-kirja. Chicago: The University of Chicago Press. Saatavissa: https://books.google.fi/books?id=SgukBnHIKd8C&printsec=frontcover&dq=inauthor:%22Frederic+Milton+Thrasher%22&hl=fi&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false [viitattu 24.3.2022].

Tutkimushanke: Palveluiden pirunpolskasta nuorten nuotteihin. 2021. Toimintamuotomme. Aseman Lapset ry. WWW-dokumentti. Päivitetty 10.3.2022. Saatavissa: <https://asemanlapset.fi/toimintamuotomme/katusovittelu-kiusaami-seen-puuttuminen-ja-pasila-hanke/tutkimushanke-palveluiden-pirunpolskasta-nuorten-nuotteihin-lapset-esiin-vallankayton-ja-valtarakenteiden-takaa/> [viitattu 20.5.2022].

Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta. 2021. Valtioneuvoston julkaisuja 2021:48. Helsinki: Valtioneuvosto. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-769-0> [viitattu 26.5.2022].

van Gemert, F. & Decker, S. 2008. Migrant groups and gang activity: a contrast between Europe and the USA. Teoksessa van Gemert, F., Peterson, D. & Lien, I.-L. (toim.) *Street Gangs, Migration and Ethnicity*. E-kirja. London: Willan Publishing, 15–30. Saatavissa: <https://books.google.fi/books?id=VHLbT2yBqjgC&pg=PA15&dq=Migrant+groups+and+gang+activity:+a+contrast+between+Europe+and+the+USA> [viitattu 15.3.2021].

Vigil, J. D. 2002. *Rainbow of Gangs: Street Cultures in the Mega-City*. E-kirja. Austin: University of Texas Press. Saatavissa: https://books.google.fi/books?id=2AW-Op0SPxcC&printsec=frontcover&hl=fi&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false [viitattu 15.3.2021].

Vigil, J. D. 2008. Mexican migrants in gangs: a second-generation history. Teoksessa van Gemert, F., Peterson, D. & Lien, I.-L. (toim.) *Street Gangs, Migration and Ethnicity*. E-kirja. London: Willan Publishing, 49–62. Saatavissa: <https://books.google.fi/books?id=VHLbT2yBqjgC&pg=PA15&dq=Migrant+groups+and+gang+activity:+a+contrast+between+Europe+and+the+USA> [viitattu 19.3.2022].

Virrankoski, P. 1966. Etelä-Pohjanmaan Puukkojunkkarien esiintymisen syyt. *Alkoholipolitiikka-lehti*. 254–258. Saatavissa: <http://www.julkari.fi/handle/10024/128178> [viitattu 5.4.2022].

Weerman, F. M., Maxson, C. L., Esbensen, F.-A., Aldridge, J., Medina, J., & van Gemert, F. 2009. Eurogang program manual background, development, and use of the Eurogang instruments in multi-site, multi-method comparative research. Eurogang Network. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://eurogangproject.files.wordpress.com/2018/06/eurogang-manual.pdf> [viitattu 11.3.2021].

White, R. & Mason, R. 2006. Youth Gangs and Youth Violence: Charting the Key Dimensions. *Australian & New Zealand Journal of Criminology*, 39(1). Saatavissa: <https://doi.org/10.1375%2Facri.39.1.54> [viitattu 26.5.2022].

Whittaker, A., Densley, J. & Moser, K. S. No two gangs are alike: The digital divide in street gangs' differential adaptations to social media. *Computers in Human behavior*. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106403> [viitattu 27.5.2022].

Woolcock, M. 2000. Social Capital: The State of the Notion. Teoksessa Kananen, J. & Simponen, J. (toim.). *Social Capital – Global and Local Perspective*. Helsinki: Government institute for economic research. 15–41. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2018042619047> [viitattu 17.3.2022.]

Teemahaastattelurunko

1. Tunnistaminen

- Mikä on mielestäsi nuorisojengi?
- Onko Suomessa nuorisojengi-ilmiötä?
- Mitä käsitettä käytät jengi-ilmiön kaltaisesta toiminnasta?
- Jos nuorisojengejä ilmenee tai alkaisi ilmenemään Suomessa, onko ammattilaisilla kykyä tunnistaa niitä? // Millä tavalla ammattilaisia koulutetaan tunnistamaan nuorisojengi-ilmiötä?

2. Altistavat tekijät

○ Nuoren altistavat tekijät

- Koetko sukupuolella ja iällä olevan merkitystä altistavana tekijänä jengikäytökselle?
- Millainen on nuoren sosioekonomisen aseman vaikutus jengiytymiseen?
- Miten yksilöön liittyvät syrjäytymistekijät voivat vaikuttaa jengiytymiseen?

○ Yhteiskunnalliset altistavat tekijät

- Millä tavalla nuoren asuinalue voi altistaa jengiytymiselle?
- Miten yhteiskunnan rakenteet voivat altistaa jengiytymiselle?

3. Ilmiön sisällä tapahtuva toiminta

- Millaisia asioita jengiytyneet nuoret tekevät?
- Tunnistatteko jengitoiminnassa positiivissävytteisiä sisältöjä, entä negatiivissävytteisiä? Millaisia?

4. Jengiytymisen vaikutus

- Millaisena näet jengin vaikutuksen nuoreen ja hänen elämäänsä?
- Miten koet nuorisojengien vaikuttavan yhteiskuntaan?

5. Jengi-ilmiön esiintyminen Suomessa

- Näkyykö jengi-ilmiö katukuvassa?
- Millä muulla tavoin ilmiö näkyy?
- Millaisena koet uutisoinnin ilmiötä koskien?

6. Korona-ajan muutoksien vaikutukset ilmiöön

- Näetkö koronan olevan riskitekijä nuorten jengikäyttäytymisen näkökulmasta?
- Millä tavalla koet, että korona-aika on vaikuttanut nuoriin?
- Onko korona-aika lisännyt nuorten jengikäyttäytymistä?